

Aktstykker hørende til Norges og Sverriges nyeste Historie.*)

I.

Protokoll öfver ett Justitie-Departements-ärende, hållet å Stockholms Slott Tisdagen den 9 April 1861, inför Hans Maj:t Konungen uti sammänsatt Svenskt och Norskt Stats-Råd,

i närvaro af:

Hans Excellens Justitie-Stats-Ministern Herr Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes ärender Herr Grefve
Munderström, Hans Excellens Norske Stats-Ministern Herr *Sibbern*,
Stats-Råden *Ehnenmark*, *Lagerstråle*, *Björnstjerna*, *Malmsten*, *Thy-
selius*, *Bredberg*, *Thulstrup*, *Munthey*, *Motzfeldt*.

Stats-Rådet Friherre *Gripenstedt* anmälles vara af sjukdom hindrad att denna dag i Stats-Rådet uppkomma.

Sedan dels den af Kongl. Maj:t, för utredning af vissa Sveriges och Norriges förening rörande frågor, den 30 Januari 1839 i nåder tillsatta Komité, hvars uppdrag, jemlikt Kongl. Maj:ts beslut den 7 December 1843, blifvit utvidgadt till en revision af Riksakten i dess helhet, under den 4 November 1844 inkommit med underdånigt förslag till Föreningsakt emellan Konungarikena Sverige och Norrige, med dertill hörande motiver, reservationer och protokoll med flera bilagor; samt Kongl. Maj:t, efter det Kongl. Norska Regeringen i Christiania den 27 Februari 1847 öfver nämnde Unionskomité's arbete afgifvit infordradt utlåtande, och handlingarne i ärendet derefter emellan Svenska och Norska Stats-Rådens dåvarande ledamöter i Stock-

*) See navnlig: Handlingar angående frågan om Revision af Föreningsfördraget mellan Sverige och Norrige, I—III, Stockholm, 1862, og Dokumenter vedkommende Revision af Unions-Akten, 1ste og 2det Hefte, Christiania 1862.

holm cirkulerat, tæckts i sammansatt Svenskt och Norskt Stats-Råd den 25 Februari 1848 förklara, att Kongl. Maj:t, med afseende å de många ock viktiga angelägenheter, som vid dåvarande Riksdag blifvit till Svenska Ständernas behandling öfverlemnade, och komme att upptaga deras tid, icke fann skäl att under dåvarande Riksdag och Storthing göra någon framställning om detta ärende, utan att handlingarne fortfarande skulle få cirkulera; hvarefter väl åtskilliga af de i Komiténs förslag afhandlade frågor utgjort föremål för särskildt nådigt öfvervägande, men förslaget i sin helhet icke är vordet Kongl. Maj:t föredraget; dels ock Rikets Ständer vid sistförflutne Riksdag den 2 April 1860 aflåtit en underdånig skrifvelse angående Sveriges och Norriges ömsesidiga förhållanden;

Så och efter det Kongl. Maj:t, Som i Svenskt Stats-Råd den 7 April 1860 förklarat Sig framdeles vilja bestämma tiden för nyssberörde underd. skrifvelses föredragning i sammansatt Svenskt och Norskt Stats-Råd, i nåder tillåtit, att dessa ämnen i ett sammanhang finge denna dag till sådan behandling företagas, anmälde nu Herr Justitie-Stats-Ministern ej mindre Unionskomiténs förslag och betänkande med dertill hörande bilagor, som bland Stats-Rådets handlingar förvaras, än ock Rikets Ständers ofvanberörde skrifvelse, så lydande;

»Under den tidrymd af nära ett halft århundrade, som förflutit, sedan föreningen stiftades emellan den Skandinaviska halföns tvänne folk, och under det, genom denna förening och den deraf uppkomna fastheten i deras yttre politiska ställning, tillfälle blifvit dem beredt, att, i ostördt lugn hvart för sig, fullfölja arbetet för sin inre utveckling, har tillika ett närmare bestämmande af de förhållanden, hvilka äro för de begge rikena gemensamma, visat sig allt mera nödvändigt för uppnåendet af det med föreningen afsedda ändamål: att åt tvänne stambeslägtade, af naturen genom ländernas läge förenade folk, de der ega så mycket gemensamt i religion, seder, språk och andra förhållanden, gifva trygghet mot yttre faror, under det de, med bevarad full rätt att sjelfständigt hvart för sig besluta

öfver egna angelägenheter, i inbördes endrägt och förtroende verka för befordrande af gemensam styrka och förkofran».

»De politiska förvecklingar, som under den sednaste tiden inträffat i Europa, bland hvilka några temligen nära berört Halfön, samt de framställningar, hvilka så väl i sammanhang med dessa händelser, som eljest blifvit gjorda af främmande makter, hafva ytterligare ådagalagt nödvändigheten af de unionella förhållandenas ordnande på ett sätt, som fullt betryggar de begge Skandinaviska rikenas ställning».

»Oaktadt de försök, som tid efter annan blifvit gjorda till vinnande af dette mål, dels genom den för mera än tjugu år tillbaka nedsatta Unionskomiténs för E. K. Maj:t framlagda förslag till ett nytt fullständigt föreningsfördrag, dels genom de sedermera af särskilda Komitéer utarbetade förslag till reglering af de angelägenheter, som äro eller kunna vara för de båda rikena gemensamma, har likväl ordnandet af dessa angelägenheter hittills icke vunnit den utveckling, som man kunnat önska och vänta. De på allmänna internationella rättsgrundsatser byggda förslag till reglerande af handels- og rättsförhållandena de förenade rikena emellan, som Unionskonungen, med vaksam omsorg om begge rikenas väl, för deras representativa församlingar framlagt, hafva af Norriges Storthing blifvit afslagna, — ett afslag, som svårligen kan annorlunda förklaras än genom ett missförstånd eller ett misstroende å Norriges sida, som Rikets Ständer, i medvetande af sina afsigters redlighet och af den välvilliga eftergifvenheten för framställda fordringar, sedan grundlösheten af yttrade farhågor för sträfvandet efter en höghetsrätt öfver Norrige blifvit till fullo ådagalagd, hade haft skäl att tro vara för alltid försvunnet. Det af den Svenska och Norska Kommission, för hvilken E. K. Maj:t Sjelf såsom Kronprins täckts föra ordet, framställda förslag till ordnande af Sveriges och Norriges gemensamma stridskrafter har väl föranlåtit vidtagandet af åtskilliga åtgärder i och för försvarsväsendet, men ännu icke ledt till antagandet af en gemensam plan för de båda rikenas försvar eller till det fastställande

af de till detsamma hørende gemensamma bestämmelser genom lag, som, under ofvan antydda politiska förhållenden, med mera skäl än någonsin bör blifva föremål för ömsesidiga öfverenskommelser. I 25 § af Konungariket Norriges Grundlag förefinnes jemväl ännu ett hinder för E. K. Maj:ts rätt att vid inträffande behof använda de unionella stridskrafterna, som, så länge det qvarstår, icke medgifver det gemensamma försvarets fullt ändamålsenliga ordnande».

»Dessa förhållanden, i sammanhang med de från Norriges sida tid efter annan gjorda framställningar om förändring af de vid Unionens grundläggande vidtagna bestämmelser — i hvilket afseende må nämnas dels den redan bifallna begäran om utbytande af den sinnebild, som Unionens Stiftare gifvit för föreningen af de begge rikenas försvarskrafter till sjös, dels förslaget om ett annat sätt för behandling af diplomatiska ärender, dels frågan om förändring af Konungens titel och namnchiffer, — synas gifva styrka åt det antagande, att Föreningens betydelse icke blifvit i båda länderna på lika sätt uppfattad, och att sålunda, i stället för det närmande i gemensamt försvar och den tillgång till ömsesidiga handelsförmåner samt lättade förbindelser i öfrigt, som, med orubbadt bevarande af hvarterda rikets sjelfständighet och frihet, skulle, enligt det i vårt land gällande föreställningssätt, befrämja bådas gemensamma väl, framställa sig önskningsarne inom Norrige snarare så, som syftade de till ett aflägsnande i unionelt hänseende, hvilket, om de vunne fullbordan, skulle innebära en förändring af den Realunion, som nu, i enlighet med Stiftarens afsigt, eger rum mellan de båda rikena, till en Union, som egde sitt enda föreningsband i den regerande Konungens person».

»För undanrödjande eller förmedlande af de sålunda afgifna, olika åsigterna af Föreningens betydelse, och för att den grundåsigt, från hvilken Unionens stiftelse utgått, må kunna i båda länderna orubbad bevaras, samt på det att Föreningen må kunna, på den gifna grundvalen, vidare utvecklas, stärkas och försäkras mot följderna af möjliga meningsbrytningar, skulle

otvifveläktigt en öfverläggning emellan dertill af E. K. Maj:t kallade Svenske och Norske män rörande de angelägenheter, som gemensamt angå de begge rikena och rörande de förhållanden, som vid Föreningens stiftande lemnats obestämda eller mindre klart uttryckta, vara af behovet påkallad. Rikets Ständer föreställa sig, att, på grund af ett sålunda utarbetadt förslag, förändringar i unionsvilkoren böra, utan intrång i någotdera rikets sjelfständighet, sådan densamma blifvit i Unionsakterna stadgad, afse befordrandet af den tydlighet och bestämthet i formerna för Föreningen, som, derest dess stora, för båda folken vålsignelsesrika ändamål skall uppnås, måste vara af en oeftergiflig nödvändighet påkallad. För biläggandet af de meningssöndringar, som i gemensamma angelägenheter kunna uppkomma emellan de båda rikenas representationer, synes ock en stadgad form böra finnas, i kraft af hvilken representeranter från båda rikena kunna sammanträda och med begges rätt afgöra frågan.

»Bland de ämnen, som vid den af Riksens Ständer sålunda nödig ansedda revision af föreningsfördraget synas förtjenta af synnerlig uppmärksamhet, tillåta sig Riksens Ständer att uppgifva: Konunga-, Thronföljare- og Förmyndare-valsansättande: interimis-styrelsens sammansättning och verksamhet: Unionskonungens dispositionsrätt öfver arméen och flottan, samt försvarsverkets skyndsamma ordnande efter gemensam plan: grunderna för utgörandet af bidrag till gemensamma utgifter: inrättandet af och formen för en unionel representation för vissa ärenders behandling, m. fl.; och torde, med afscende å den sålunda föreslagna revisionen af de unionella förhållandena i statsrättsligt hänseende, dessa böra, för det närvarande, och under afvaktan af de förändringar, denna revision må kunna föranleda, lemnas orubbade i det skick, hvari de befinna sig enligt nu gällande stadgar».

»Riksens Ständer anhålla fördenskull i underdånighet det E. K. Maj:t måtte täckas dels genom en af Svenske och Norske män bestående Komité eller på annat sätt låta verkställa revi-

sion af stadgarne for foreningen emellan Sverige och Norrige, och uppgöra förslag till nytt fullständigt föreningsfördrag, samt derefter till Riksens Ständer och Norriges Storthing aflåta nådig proposition med förslag till fullständigt ordnande af föreningsförhållandena de båda rikena emellan, dels ock, då E. K. Maj:t så lämpligt finner, vidtaga åtgärder till förverkligande af Riksens Ständers önsknings angående antagandet af stadganden till ordnande af de ömsesidiga handels- och rättsförhållandena emellan de förenade rikena».

»Sedan ofvanomförmälda fråga om revision af föreningsfördragen emellan Sverige och Norrige blifvit hos Riksens Ständer väckt, hafva Riksens Ständer inhemtat, att Norriges nu församlade Storthing för dess del beslutat upphäfvande af Ståthållare-embetet, till hvilket, enligt 14 § af Norriges grundlag, E. K. Maj:t eger att utnämna antingen en Norrman eller en Svensk. Detta stadgande har af Norriges förening med Sverige betingats och, till följd af densamma, (medelst underhandlingar mellan Sverige och Norrige) i sistnämnda lands Grundlag influtit och så väl härigenom, som med afseende på dess innehåll, är det otvifvelaktigt en bestämmelse rörande foreningen mellan Sverige och Norrige, hvilken bör behandlas i den ordning, som för handläggning af unionella ärender blifvit bestämd. Då Riksens Ständer emedlertid funnit sig böra hos E. K. Maj:t i underdånighet anhålla om vidtagande af åtgärder för revision och fullständigande af föreningsstadgandena mellan Sverige och Norrige, och för den händelse E. K. Maj:t tackes å denna Riksens Ständers anhållan fästa nådigt afseende, lämpligast synes vara att, under afvaktan på de förändringar revisionen må föranleda, de förenade rikenas nuvarande inbördes förhållanden i statsrättsligt hänseende icke förändras, få Riksens Ständer i underdånighet anhålla, att den af Norska Storthinget för dess del beslutade ändring i Norriges Grundlag, hvarigenom det i samma Grundlag intagna unionella stadgande, att till Ståthållare i Norrige kan utnämnas antingen en Norrman eller en Svensk, skulla komma att upphävas, icke måtte af E. K.

Maj:t till pröfning företagas förr, än i sammanhang med de förändringar af eller tillägg till föreningsbestämmelserna, som af den begärde revisionen kunna föranledas». — Hvarefter Herr Justitie-Stats-Ministern anförde:

»Hvad först angår de inkomna förslagen till ny Föreningsakt, så ehuru Unionskomiténs arbete, som onekligen är frukten af en varm kärlek till föreningen och dess vidare utveckling samt af en omsorgsfull utredning af förhållanden, som på föreningen inverka, till följd häraf alltid måste blifva af värde för vidare arbeten i denna riktning, och ehuru detta förslag, genom den af Norska Regeringen företagne omarbetning, blifvit i formelt afseende så väsentligen förbättradt, att föga synes öfrigt att önska, kan jag likväl för min del icke anse detsamma i sin helhet såsom en tillfredsställande lösning af den förelagda frågan.

Till stöd för en sådan åsigt torde det till en början tillåtas mig anmärka, att utom det de båda förslagen, som i allmänhet synas mig gå längre i detalj-bestämmelser, än som för en Grundlag är tjenligt, i vissa delar redan äro föråldrade, hvilket t. ex., sedan numera båda rikenas representationer förklarar sig icke vilja åt någon annan prins, än den till thronföljden närmest berättigade, medgifva sjelfskrifven rättighet att vid Konungs förfall öfvertaga riksstyrelsen, måste anses vara förhållandet med de föreslagna stadganden, hvarigenom en sådan rätt äfven till andra prinsar utsträcker, andra fall som af sig sjelfva falla i ögonen att förtiga, så hafva i dessa förslag afhandlats flera ämnen, som icke nödvendigt höra till Föreningsakten, och genom hvilkas införande derstädes dess antagande sannolikt endast i betydlig mån försvåras. Hit räknar jag ej mindre de föreskrifter i afseende å rättigheten att besitta fast egendom ock idka lofliga näringar samt angående jus detractus och utleverering af förbrytare, som finnas i förslagen intagne, utan äfven den deruti inrymda fullständiga Successions-ordning, i hvilket ämne redan finnes en från Riksakten afskild för båda rikena gällande lag, emot hvilken fog till anmärkning hittills

icke förekommit och hvilken, för såvidt som den är att betrakta såsom ett kontrakt emellan folken och dynastiens stamfader, icke torde böra opåkalladt utplånas för att ersättas af stadganden, deruti stamfadern icke ens finnes nämnd. Derest det tillägg till Successions-ordningens föreskrifter, som influtit i Riksakten, icke ansetts kunna utan skada bortfalla, eller andra närmare bestämmelser i ämnet funnits erforderliga, till hvilka jag dock minst ville hänföra bestämmandet af en viss tid, inom hvilken en prins efter fadrens död skall födas för att blifva arfsberättigad, — en bestämmelse, som jag befarar vara mera egnad att framkalla än att förekomma skandal, — så hade efter min tanka varit lämpligast att göra dylika föreskrifter till föremål för en särskild ändring af eller tilläggsartikel till 1810 års Successions-ordning. Icke heller skulle jag önska, att i Föreningsakten upptoges, på sätt som skett i Norska Regeringens förslag, de ömtåliga frågorna om örlogsflaggan och unionsvapnet, helst intetdera riket i sin egen Grundlag har motsvarande bestämmelser angående hvarterdas särskilda flagga och vapen, om hvilkas beskaffenhet det hittills varit åt Konungen öfverlemnadt att ensam förordna, samt det icke torde vara att förvänta, att åt den nuvarande regleringen af dessa punkter kunde utan allt missnöje från Svenska sidan gifvas kraft af Grundlag.

Äfven i fråga om krigsväsendet och åtgärder till handels och sjöfartens befrämjande, tror jag, att Föreningsakten endast bör innehålla den allmänna grund, efter hvilken gemensamma bidrag böra utgöras, men att t. ex. öfverenskommelser om en minimi-krigsmakt, ett gemensamt krigs-kreditiv och läst-afgifter till konsuler m. m., i den mån de finnas behöfliga, lättast tillvägbringas genom särskilda författningar.

Men om sålunda i förslagen förekomma en mängd stadganden, som efter min tanka der icke bordt hafva sin plats, så saknas deremot andra, hvilka varit väl behöfliga. Deribland må i främsta rummet nämnas närmare bestämmelser om de ärenden, hvilka böra handläggas i förenadt Stats-Råd. Härom

meddela förslagen intet annat till efterrättelse, än att till sådant Stats-Råd höra de ärenden, som angå båda de förenade rikena gemensamt, eller enabanda stadgande, som förekommer i Riksakten samt visat sig otillräckligt för att grundlägga en stadgad praxis och förekomma skiljaktiga meningar i denna viktiga punkt.

I sammanhang härmed torde uppmärksamheten böra fästas derå, att Komiténs och Norska Regeringens förslag väl innehålla, att Mellantidsregering skall hafva sitt rätta säte i Stockholm, men i afseende å Konungens residens endast föreskrifva, att han hvarje år skall uppehålla sig någon tid i hvarterdera riket, derest ej viktiga hinder möta. För såvidt som åt denna omständighet, sammenställd med den uttalade allmänna grundsatsen om båda rikenas inbördes likhet och sidoordnade ställning, skulle kunna gifvas den tydning, att Stockholm icke mera än Christiania skulle vara Konungens residens, må erinras, icke allenast att sådant strider emot andan af Riksakten och hela Norska Grundlagen, som förutsätta det nu bestående förhållandet, endast med förbehåll, att Konungen bör någon tid hvarje år uppehålla sig i Norrige, utan ock att en sådan ambulatorisk regering torde sakna motstycke i den öfriga världen. Till och med i Schweiziska Förbundet, som mig veterligen är det enda statsförbund, deruti alla dithörande stater, utan afseende å storlek eller folkmängd deltaga lika i den gemensamma styrelsen, sammanträder dock Förbundsrådet numera städse i den största kantonen Bern.

De förnämsta felen uti ifrågavarande förslag ligga dock, efter mitt förmenande, icke i det som der finnes för mycket eller för litet afhandladt, utan i sättet, hvarpå de ämnen, som der rätteligen behandlats, blifvit utförde.

Härmed syftar jag dock icke paa den allmänna grundsats om de båda rikenas jemlikhet och sjelfständighet, som blifvit ställd i spetsen för båda de ifrågavarande förslagen, ty, ehuru denna grundsats hvarken i Norska Grundlagen eller Riksakten finnes uttalad såsom giltig för andra fall än dem, deruti den blifvit tillämpad, tror äfven jag, att någon annan icke kan läggas

till grund för föreningens vidare utveckling, och att Sverige hvarken fordrar eller bör fordra mera än att erkännas såsom primus inter pares, i de få fall der den fullkomliga likställigheten icke kan åstadkommas. Men Komitén och Norska Regeringen synas mig hafva, om icke orätt uppfattat denna grundsats, åtminstone utsträckt dess tillämpning å förhållenden, der den med en sådan uppfattning icke bör tillämpas.

Två förenade rikens jemlikhet är nemligen beroende af de två olika kategorier, å hvilka den kan komma att tillämpas. I alla sådana fall, der de båda rikena äro att anse såsom två skilda storheter, som kunna hafva stridiga intressen, måste det ena riket gälla så mycket som det andra. Hit höra t. ex. frågor om förändring i föreningsvilkoren, i hvilka hvartera riket måste hafva ett absolut veto, samt alla sådane ämnen, hvilka emellan tvänne icke förenade stater skulle utgöra föremål för konvention. I de fall deremot, der de båda rikena anses såsom en enhet, med gemensamhet i intressen, kan jemlikhet icke uppnås med mindre än att hvartera rikets rättigheter och skyldigheter mätas efter en för båda rikena gemensam grund. Så har ock t. ex. genom en slags tyst öfverenskommelse blifvit såsom rättvist erkändt, att Sverige och Norrige icke lika utan i förhållande til hvarterandes andel i den gemensamma folkmängden deltaga i civil-listan och de diplomatiska kostnaderne.

I det nu gällande Föreningsfördraget äro emellertid de förenade rikena knappt i något fall, utom i fråga om krigs förklaring och fredsslut, betraktade såsom en enhet, enär det till och med i fråga om de diplomatiska ärendena kunnat ifrågasättas, huruvida den saknad af föreskrifter från Norska sidan, hvorigenom vården af jemväl Norriges angelägenheter kunnat läggas i den Svenska Utrikes-Ministerns händer, vid föreningens stiftande tillkommit af förbiseende eller medgifvits för att möjliggöra en sådan anordning, utan att genom något uttryckligt stadgande kränka jemlikhetsgrundsatsen. Äfven Konunga-, Thronföljare- og Förmyndareval skola enligt Riksakten ske af

hvartdera rikets Nationalrepresentation för sig, och endast när dessa utse två olika personer, skall företrädet emellan dessa båda bestämmas genom en gemensam omröstning. Vid sådant förhållande och då dessa val icke hänskjutas till afgörande af deputerade från båda rikena, förr än dessa rikens redan uttalade intressen befunnits stridiga, är det måhända icke ett brott mot jemlikhetsgrundsatsen, att hvartdera riket till en sådan Komité sänder lika många deputerade.

Unionskomitén har deremot sökt gifva föreningen sin utveckling genom att stadga gemensamhet i afseende å flera väsentliga föremål, och ehuru Norska Regeringen häruti föreslagit betydliga inskränkningar, återstår likväl, äfven efter dess förslag, det viktigaste af denna gemensamhet. Men i båda förslagen har man härvid gått lika inkonsekvent tillväga i det man velat stadga, att de gemensamma skyldigheterna skola utgöras efter en grund men bestämmas efter en annan. För att Norrige skulle ega rättvisa anspråk att i gemensamma angelägenheter rösta lika med Sverige, borde det ock såsom Sveriges jemlike draga tyngden af den gemensamma bördan, hvilket blefve mindre orimligt i samma mån, som man betraktar rikena såsom två fristående stater. Ty om Norrige icke vore förenadt med Sverige, så skulle dess kostnader för sjelfständighet, Konung, diplomater, handel och försvar m. m. visserligen icke i samma förhållande som folkmängden blifva mindre än Sveriges motsvarande kostnader. Men antager man med Unionskomitén, att »likheten» på detta sätt »skulle försvinna i samma mån, som rikenas storlek och förmåga att utgöra bidragen äro olika», så torde det svårligen kunna uppgifvas något theoretiskt giltigt skäl, hvarföre icke likheten lika mycket försvinner derigenom, att Norrige sänder lika många representanter som Sverige för att bestämma de gemensamma bidragens storlek. Eller skall man antage, att Sverige väl har tillgång på flera krigare än Norrige, men icke på representant-ämnen? eller att det har bättre råd att bekosta en krigshär men icke representanters och revisorers arfvoden? Det måste dock ibåg-

kommas, at herr endast är fråga om sådane ämnen, deruti till följd af intressenas gemensambhet ingen kan med fog i saken hafva olika mening endast därför, at han är Svensk eller Norman, ty uti inga andra ämnen bör en så beskaffad gemensambhet ega rum.

Såsom förut är anmärkt, kan det nemligen icke begäras, att Norrige skulle medgifva, det Sverige finge sända ett öfverlägset antal ledamöter till en kongress, som skulle slita uppkomna tvistefrågor emellan rikena. Ja, det bör icke heller förundra, om uti en förening af blott två medlemmar, deraf den ena är starkare, den svagare ser sig väl före att icke på något sätt öfverflyglas, äfven i sådane fall der den starkare icke kan se någon fara, och med afscende härå torde det å Svenska sidan böra tagas i betraktande, huruvida icke Sverige, för att underlätta tillvägabringandet af en gemensam representation, kunde afstå från utkräfvandet af sin fulla rätt, så att om en enhällig Norsk mening i någon fråga uppstode, den icke kunde undertryckas af en motsatt Svensk. Ett sådant medgifvande skulle sannolikt i praxis vara af föga inflytande, enär, just i följd af intressenas gemensambhet, resultaten sannolikt i de flesta fall blefve desamma, huru än förhållandet emellan Svenskar och Normän bestämdes. Men deremot är det af vigt, at icke sjelfva grundsatsen om likhet, i absolut mening tagen, erkännes i allt, som är oförmånligt för Sverige, men deremot förkastas såvidt den är skadlig för Norrige, emedan derigenom icke blott Sveriges värdighet orättvist nedsättes, utan ock ett hinder uppställes emot föreningens vidare tillväxt, helst en dylik concessio måste blifva mindre ligkiltig ju flera och viktigare ämnen den omfattar.

Men ännu betänkligare än representanternas lika antal synes det mig vara, om den gemensamma representationen skulle, i öfverensstämmelse med Komiténs och Norska Regeringens förslag, icke omedelbart få taga befattning med densamma tilhörende frågor, utan endast hade att skilja emellan Nationalrepresentationerna, sedan de hvar för sig fattat olika

beslut. Sedan ett land uttalat sig genom sin representation, blandar sig nationalkänslan i saken, och vid den föreslagna kongressen skulle derföre sannolikt hvaradera landets representanter vidhålla sina komittenters mening, så att lotterispelet med den förseglade sedeln i de flesta fall komme att bestämma utgången, — säkerligen till stor obelåtenhet för den tappande. För en gemensam representations välgörande verkan, tror jag det vara ett oeftergiftigt vilkor, att den icke skall utgöra en högre instans för slitandet af Nationalrepresentationernas tvister, utan antingen en från dem afskild institution, hvilken icke tager befattning med de ärenden, som tillhöra Nationalrepresentationernas handläggning, eller ock en dessa underordnad endast rådgifvande församling.

En sådan förenad representation kunde vara af stor vigt såsom ett stöd för Unionskonungen och såsom ett medel att fastare sammanknyttat folken med hvarandra. Ty man skulle säkerligen, i den mån gemensamheten i vissa ämnen befunnes fördelaktig för båda rikena, så småningom draga allt flera ämnen under den förenade representationens afgörande rätt, och man kunde genom densamma, äfven i sådana unionella frågor, som de särskilda Nationalrepresentationerna förbehöllo sig sjelfva, alltid erhålla en på ömsesidig sakkunskap grundad utredning.

Deremot kan behofvet af en dylik representation icke anses ådagalagdt, för såvidt fråga endast är om att besluta vissa gemensamma bidrag, ty det har hittills visat sig, att ingendera af de båda makterna, utan denna representation, undandragit sig att häruti uppfylla billighetens fordringar. Är derföre tiden icke inne för tillvägabringandet af en förenad representation på riktiga grunder, så torde bäst vara, att i föreningsfördraget utelemna hela det föreslagna kapitlet om rikenas bidrag till gemensamma föremål, med hvad dermed sammanhänger, samt låta vid hvad nu eger rum förblifva, dock alltid med undärrödjande af de hinder, som nu i Norska Grundlagen förefinnas för Norska krigsmaktens användande til det gemensamma försvaret.

Äfven i fråga om Konunga-, Thronföljare- och Förmyndareval vore troligen faran mindre att omedelbart öfverlemna dem till en kongress än att, såsom nu är stadgad och jemväl i förslagen bibehållet, låta Nationalrepresentationernas beslut föregå. Dock bliver det i alla fall betänkligt, så länge Sveriges och Norriges förening knappt är något mera än en personal-union, om den person, som skall utgöra sammanhållningen, kan påtrugas det ena landet emot dess vilja. Skulle rikena, inom sig enhälliga, i detta fall stadna i olika meningar emot hvarandra, så låter det knappt tänka sig, att endast lagens bokstaf skulle formå ett helt folk att underkasta sig ett annat folks vilja, helst om lagen bjöde det större folket att lyda det mindre. Men sannolikt skulle folken, af omtänka för föreningens bestånd, snarare undvika att stadna i olika meningar, om lagen icke gäfvade någondera utsigt att segra genom lottkastning, men frågan i stället, om enighet ej vunnes första gången, kunde vädjas till nyvalde representanter, och den bestående regeringen under mellantiden finge fortfara. Kunde man ej eller då förena sig om en gemensam styresmann, så blefve visserligen hele föreningens upplösning följden, men dena följd torde icke under sådana förhållanden kunna på något sätt förekommas, och det är då bättre, om den sker utan ett lagbrott.

I fråga åter om de båda rikenas sjelfständighet, får man icke lemna ur sigte, att hvarje föreningsvilkor måste vara en inskränkning i hvartera rikets absoluta sjelfständighet, och att emellan två förenade stater sjelfständigheten icke kan bestå uti något annat, än att den ena staten icke har någon rätt att inverka på den andras sjelfbestämning i sådane angelägenheter, som icke äro för båda gemensamma.

Det torde derfore vara en oriktig uppfattning af sjelfständighetsbegreppet, då Norska Regeringen förmenar, att Unionskomitén, i det den föreslagit, att båda rikena skola i alla förhållanden till främmande makter utgöra en oåtskiljeligt förenad makt, gått vida längre än hvartera rikets sjelfständig-

het kan tillåta. En annan fråga är, om en så långt sträckt gemensamhet är behöflig eller lämplig. För min del finner jag den utgöra ett af föreningsens väsentligaste kännetecken; och om undantag derifrån hittills någon gång egt rum, så har sådant skett i strid mot föreningsens anda och opåkalladt af det nu bestående föreningsfördragets lydelse, som åt Unionskonungen utan inskränkning uppdrager att ingå och upphäfva förbund. Denne fråga sammenhänger dessutom på det närmeste med frågan om gemensamma diplomatiska agenter. Så länge dessa icke äro ackrediterade särskildt såsom Svenska och särskildt såsom Norska sändebud, vore det oformligt, om de såsom sådane skulle kunna handla. Denna konsekvens har likväl Norska Regeringen ej fullföljt, och vid sådant förhållande synes den hafva begått en ytterligare inkonsekvens genom att i strid med Unionskomitén foreslå, att hvarterda riket kunde ega särskilda konsuler.

Man har ock velat se en kränkning af Norrigas sjelfständighet i dess Grundlags stadgande, att en Svensk kan utnämnes till Ståthållare i Norrige, och från denna synpunkt kan anmärkningens befogenhet icke helt och hållet förnekas. Men å andra sidan har detta stadgande, hvars befintlighet, i förening med andra i samma Grundlag förekommande, frambåller den vid föreningsens afslutande rådande förutsättning, att den gemensamma Konungen skulle för det mesta uppehålla sig i Sverige, blifvit ansedt såsom en unionel garanti, hvilken, om den borttoges, borde ersättas af någon annan. Bevakandet af föreningsens intressen är för närvarande hufvudsakligen öfverlemnadt åt Konungens person, och så länge man icka afsett någon annan garanti, måste Norriges rätt inom Svenska Regeringen anses skyddad derigenom, att alla ärenden der afgöras af Konungen; men då Norska Regeringen, under vanliga förhållanden, eger afgöra en mängd ärenden utan Konungan, synes det ock foljdriktigt, att äfven i denna Regering funnes en föreningsens representant. Norrige har dessutom en i Sverige stationerad Stats-Rådsafdelning, som är i tillfälle att här följa

händelserna, under det att ingen Svensk är anställd i Norrige, så ofte ej Ståthållare-embetet af en Svensk beklädes. Men den fördel för Unionen, som af Ståthållare-embetet kunnat hemtas, är till följd af embetets förhatlighet i Norrige icke vidare att påräkna, och då i öfrigt giltiga skäl för dess afskaffande förefinnas, synes mig Sverige icke deremot böra lägga några hinder. Komitén och Norska Regeringen hafva sökt undanröjda ett sådant hinder genom insättandet i Föreningsakten af en §, som förbjuder, att undersåte i det ena riket utnämnes i det andra till något annat embete än sådane, som enligt Föreningsakten kunna af både Svenskar och Norrmän beklädas, dock med undantag för de fall, då utländningar i allmänhet enligt någotdera rikets Grundlag kunna i tjenst anställas. Då en dylik § emedlertid, utom för det dermed närmast afsedda fallet är alldeles öfverflödig och minst pryder sin plats i en Föreningsakt, synes mig att ändamålet bättre kunnat vinnas genom ett sådant bestämmande af omfånget för det sammansatta Stats-Rådets kompetens, att frågan om Ståthållarens nationalitet fallit utom detta område.

Från Svensk sida har man understundom hört uttalas den åsigt, att Interimsregeringens nuvarande sammansättning vore ett ingrepp i Sveriges sjelfständighet, enär det kunde inträffa att rent Svenska ärenden afgjordes af Regeringens Norska ledamötar i strid mot de Svenska ledamöternas mening, under det flertalet af de Norska ärendena, som handläggas af en särskild Regering i Christiania, icke vore underkastadt en sådan eventualitet. Enligt Komiténs och Norska Regeringens förslag är denna betänklighet visserligen till någon del undanröjd, men det torde dock kunna sättas i fråga, om icke, så länge de gemensamma ärendena ej äro flera, än som nu kunna komma i fråga, den unionella Interimsregeringen bör inskränkas till de ärenden, som angå båda rikena, och hvarteraderas enskilda angelägenheter afgöras af dess eget Stats-Råd, möjligen med tillträde för någon det andra rikets kontrollant, som tillsåge att föreningen icke förnärmas.

Vidare hafva såväl Unionskomitén som Norska Regeringen i afscende å vården af de diplomatiska angelägenheterna föreslagit den förändring i det nu bestående, att Stats-Ministers-embetet för Utrikes ärendena skulle kunna beklädas såväl af en Norrman som af en Svensk. En sådan anordning kan dock icke ske utan en väsentlig rubbning af Svenska Grundlagen och påkallas icke af rättvisan. Då Norrige icke för denna gemensamma angelägenhet vidkännes större kostnader, än i förhållande till sin folkmängd, måste rättvisans kraf vara uppfyllt, om det, med fri tillgång för sina söner till utländska beskickningar och byråerne inom Utrikes-Departementet, får i det Ministeriella Stats-Rådet insätta sin Stats-Minister jemta Utrikes-Ministern och en annan Svensk ledamot. Det konstitutionella syftemålet, att intet, som berörer Norriges intressen, må kunna beslutas, utan att landet har en inför detsamma ansvarig rådgifvare, är i fråga om utrikes politiken också på detta sätt vunnet; och någonting vidare torde icke i denna punkt vara behöfligt, än att till lag upphöja den praxis, som redan på sidan om lagen och till en del i strid emot densamma gjort sig gällande.

De af mig nu anmärkta omständigheter äro otvifvelaktigt af den vikt, att de göra en utförligare granskning af Unionskomiténs och Norska Regeringens förslag öfverflödig för att motivera min åsigt, att icke någotdera af dessa förslag lämpligen egnar sig att lägga till grund för en ny Föreningsakt. Att jag icke är ensam om denna mening, slutar jag dels af den långa hvila, hvaruti dessa förslag lemnats, snart sagdt utan påminnelser från något håll, ehuru förslagen redan länge åtminstone i Norrige varit temligen allmänt kända och i Sverrige varit delgifne olika Rikets Ständers Utskott vid de två sednaste riksdagarne, dels ock deraf, att Kongl. Maj:t under tiden till särskild behandling företagit flera af de i förslagen afhandlade frågor och till och med aktat nödigt att tillsätta nya komitéer för dithörande enskilda punkters ytterligare utredning. Ovisst torde till och med vara, huruvida pluraliteten

af Norske Regeringens nuvarande ledamöter, om dem lemnades tillfälle att i ämnet yttra sig, skulle instämma i dess 1847 afgifna tillstyrkande.

Jag hemställer derföre, att Eders Kongl. Maj:t tacktes förklara, att Unionskomiténs förslag icke omedelbart må läggas till grund för någon framställning til de båda rikenas representationer angående antagandet af en ny Föreningsakt.

Men jag måste på samma gång i underdånighet afstyrka, att E. K. Maj:t derföre nu skulle låta frågan falla, enär, efter min öfvertygelse, vissa ändringar af föreningsfördraget och tillägg dertill äro af behovet högeligen påkallade.

Sålunda har det väl omtvistats, huruvida för närvarande några andra föreningsvilkor finnas, än de som äro intagne i Riksakten, men det har icke kunnat bestridas, att båda rikenas Grundlager innehålla flera i Riksakten icke intagna stadganden, genom hvilkas förändring föreningen kan förnärmas eller till och med tillintetgöras. Att faran häraf icke är inbillad kan belysas med flera exempel. Så hafva motioner vid flera riksdagar blifvit väckta om ändring af tiden för Konungens myndighetsålder, hvilka utan något brott emot Riksakten skulle kunnat vinna giltighet ensidigt för Sverige. Likaså hafva förändringar inom båda rikena af Stats-Rådets organisation blifvit ifrågasatta och varit nära at komma till stånd, utan afseende å en sådan förändrings inverkan på den i Riksakten omtalade Interimsregering; och om man än kan hoppas, att uppmärksamheten hädanefters skall vara så mycket fästad vid de unionella förhållandena, att dylika fall ej af förbiscende skola tillkomma, så qvarstå likväl alltid samma svårigheter, om en fråga uppstår af sådan beskaffenhet, att man inom det ena landet icke vill, att den skall såsom unionel anses. Att förbygga sådant för framtiden måste vara af vigt, vare sig att detta kan ske på ett tillräckligt betryggande sätt endast derigenom, att, såsom Unionskomitéen gått tillväga, i Föreningsakten inflytta ur de särskilda rikenas Grundlagar alla sådana stadganden, af hvilka föreningen kan anses i någon väsentlig

mån beroende, eller att ändamålet lättare kan vinnas på det sätt, att ingen ändring finge ske i det ena rikets Grundlag med mindre båda rikenas förenade Stats-Råd fått tillfälle att förut yttra sig, huruvida en sådan ändring på föreningen inverkade. Denna formella pröfning, som ofta kan vara af invecklad beskaffenhet, är nu öfverlemnad åt Konungens person allena, hvilket på en gång innefattar alltför långt sträckta anspråk på Konungens detaljgranskning och ej öfvensstämmer med en konstitutionell styrelses begrepp.

Ännu behöfligare äro närmare bestämmelser angående de ärenden, som böra föredragas i sammansatt Svenskt och Norskt Stats-Råd. Derom saknas nu, utom för det fall, att Konungen vill begynna krig, all annan föreskrift än, att alla ämnen, som angå båda rikena, skola utgöra föremål för sådan behandling. Om tydningen af detta elastiska stadgande råda för närvarande hos Svenska og Norska Stats-Råden olika meningar, som redan mera än en gång föranledt till reservationer från den ena eller andra sidan. Under det man å Svenska sidan velat till det sammansatta Stats-Rådet hänföra äfven hvad som omedelbart angår det ena riket och blott medelbart det andra, men framför allt ansett, att alla sådana frågor, hvilka, derest Sverige och Norrige icke varit förenade under en Konung, skolat utgöra föremål för diplomatiska underhandlingar och traktater emellan de båda rikena, nu i stället böra afgöras af Konungen i sammansatt Stats-Råd, så har man å Norska sidan velat från det sammansatta Stats-Rådets öfverläggningar undandraga flera sådana ärenden, som likväl ovilkorligen måste blifva föremål för båda Stats-Rådens handläggning, t. ex. de af sednaste Storting beslutade ändringar i den af Kongl. Maj:t föreslagna förordning om varuförseln landvägen emellan de förenade rikena, och nu sednast ett i Norrige väckt förslag angående kostnaden för hemsändande på det ena rikets fartyg från utrikes ort af fattiga eller skeppsbrutne sjömän från det andra, hvilka båda ärenden, sedan Konungen i dem uti Norskt Stats-Råd fattad beslut för Norriges del, blifvit öfverlemnade till Svenska Stats-

Rådet, på det att motsvarande beslut måtte för Sveriges del i Svenskt Stats-Råd fattas. Enligt den Norska åsigten, hvilken, såvidt jag fattat densamma, för närvarande går derpå ut, att inga andra ärenden tillhöra sammansatt Stats-Råd, än sådana, i hvilka beslut kan utfärdas genom en för båda rikena gemensam expedition, böra vid en konsekvent tillämpning snart sagdt endast konsulat-ärenden och frågor om krig eller fred i sammansatt Stats-Råd behandlas. Genom ett sådant förfaringsätt synes mig real-unionen emellan Sverige och Norrige under fredliga förhållanden vara så godt som upphäfd och Konungamakten anseende komprometteradt, enär det måste antagas, att Konungen stundom skall komma att med uteslutande afseende på det ena rikets fördel i dess Stats Råd fatta ett beslut, som han, med uppmärksamheten fästad å det andra rikets bästa, sedermera måste der lemna utan verkställighet eller till och med motverka. Men äfven ärendenas utredning måste lida genom dylik behandling, hvilken är ensidigare än det förfaringsätt, som åt gemensamma angelägenheter egnas af alldeles från hvarandra skilda stater. Der plägar nemligen hvarje öfverenskommelse föregås af underhandlingar emellan delegerade från båda makternas regeringar. Men då Konungen af Sverige och Norrige icke kan underhandla med sig sjelf och af de båda rikenas Stats-Råd åtminstone det Svenska icke är någon korporation, som kan utan Konungen underhandla, så följer häraf, att ingen föregående ömsesidig utredning eller underhandling kan ega rum, då ärendet ej blir föremål för behandling i sammansatt Stats-Råd. Måhända har den obenägenhet emot sammanträden i sammansatt Stats-Råd, som å Norska siden röjer sig, till någon del sin grund deruti, att under vanliga förhållanden, då regeringen föres af Konungen i Stockholm, detta Stats-Råd utgöres af tio Svenska, men endast tre Norska ledamöter. Den omständigheten, att Norska Regeringens i Christiania skriftliga betänkande dessutom i alla mål afgivas, beröfvar icke nämnde olikhet all vikt, och dess afhjelpande vore visserligen att tillråda, om mera gemensamhet derigenom kunde

vinnas. Men äfven ett bestämmande, att den nyss antydda Norska meningen skall följas, vore vida att föredraga framför den nuvarande obestämdheten, af hvilken, så länge det gifves skiljaktiga Svenska och Norska meningar, förvecklingar emellan det Svenska Stats-Rådet och det Norska kunna uppstå, hvilka, alltid obehagliga för Konungen, måhända i längden kunde blifva äfventyrliga för möjligheten att fylla platserna vid de särskilda rådsborden.

En tredje omständighet, deruti ett uppskof med föreningsfördragets öfverseende kan hvilken dag som helst vålla olägenheten, är den af tjugo medlemmar bestående Interimsregeringens organisation, om hvars olämplighet det icke gifves mera än en röst.

Vidare förekommer, at Rikets sednast församlade Ständers konstitutions-utskott äfvensom de sednaste Stats-Revisorerne framställt anmärkningar deremot, att Norrmän i strid emot Sveriges Grundlag blifvit anställda i kabinettet för Utrikes brefvexlingen. Ehuru Norriges intressen like mycket som Sveriges beröras af utrikes politiken är i föreningsfördraget detta rike icke tillerkänd någon rätt i de utrikes ärendenas vård deltaga. Men sedan Norrige numera i ett efter folkmängden lämpadt förhållande bidrager till bestridande af kostnaden för den gemensamma diplomaten, har detta rike jemväl på denna grund billiga anspråk, att också Norrmän skola i dessa ärenden användas, hvilket dessutom är behöfligt för handläggning af sådane utrikes angelägenheter, som röra Norska förhållanden. Ett upphörande häraf skulle sannolikt framkalla missnöje från Norriges sida, men kan blifva oundvikligt, derest icke den Svenska Grundlagens föreskrifter härutinnan genom föreningsfördraget suspenderas.

Lägges nu härtill att utom dessa brister, hvilka snart sagdt påkalla ögonblickligt afhjelpande, föreningsfördraget äfven är behäftadt med andra, deraf vådor skulle kunna i en icke heller alltför långt aflägsen framtid framkallas, och deribland nu endast må nämnas den, att för det fall, då Konungen är

sjuk eller vistas utrikes mera än tolf månader, all föreskrift saknas, huru en Unionsregering skall tillvägabringas, så lär det väl svårligen kunna förnekas, att giltiga skäl förefinnas emot revisionsfrågans undanskjutande, äfven om man icke tager i betraktande den utväg, som densammas företagande kunde erbjuda för lösning af frågan om Ståthållare-embetets afskaffande på ett sätt, hvaraf intetdera riket kunde känna sig förnärmat, — ett resultat, som jag anser vara af den vikt, att det ensamt lönade ett helt revisionsarbete, om det äfven i öfrigt blefve förgäfvat.

Det enda skäl, som jag hört för ett uppskof med detta företag uppgifvas, och som äfven finnes antydt i Norska Stortingets adress til Konungen i anledning af Rikets Ständers beslut i Ståthållarefrågan, har varit dertill inskränkt, att tidpunkten icke skulle vara lämplig för ämnets behandling, så kort efter det en olika uppfattning af föreningsvilkoren hos de båda folken gjort sig gällande. För min del ser jag i denna omständighet blott ett ytterligare skäl och måhända det viktigaste bland dem alla att ofördröjligen gripa verket an och sålunda komma i tillfälle att undanröjda det missförstånd om hvarandras mening, som emellan folken påtagligen eger rum. Hos Norska folket synes nemligen den tankan hafva vunnit insteg, att Sverige skulle hysa något hemligt syftemål att tillvinna sig ett högre välde inom föreningen, än som kunde stå tillsammans med Norriges sjelfständighet och med de grunder, hvarpå föreningen emellan de båda rikena blifvit ingången. För hvar och en som hyser kärlek till föreningen måste det då vara angeläget, att Sverige icke blott gifver i allmänna ordalag en försäkran om motsatsen, utan ock så noga formulerar sina önsknningar i revisionsfrågan, att hvarje misstyding deraf blir omöjlig. Ja, om Norrige skulle tillbakavisa hvarje försök till en öfverenskommelse, torde omsorgen om Sveriges ära fordra att afslöja grundlösheten af de emot detsamma riktade beskyllningar, genom framläggandet från dess sida af ett förslag, som ådagalägger, att Sverige icke vill återtaga ett ord

af hvad det vid föreningens ingående underskrifvit och att äfven i de delar, der intet är lofvadt, Sverige vill se Norriges frihet bevarad såsom sin egen.

Paa grund af dessa skäl och under åberopande jemväl af hvad jag redan vid granskning af Unionskomiténs förslag yttrat i afseende å önskligheten af en förenad representation, om undanrödjande af hindren för ett gemensamt försvar och angående sättet för Konunga-, Thronföljare- och Förmyndareval, tillstyrker jag, att E. K. Maj:t, med jemväl fästadt afseende å Rikets Ständers skrifvelse i ämnet, hvilken jag vid ett annat tillfälle torde få ytterligare anmäla i hvad den rör ordnandet af ömsesidiga rätts- och handelsförhållanden, i nåder täcktes tillsätta en komité af ansedda och af kärlek till föreningen lifvade Svenska och Norska män, till ett antal af 5 eller 6 från hvardera sidan för att taga under öfvervägande följande frågor:

1:o Om den ändamålsenligaste sammansättningen af förenadt Stats-Råd och omfånget af de ärenden, som tillhöra dess handläggning;

2:o Om den unionella Interimsregeringens sammansättning och kompetens;

3:o Om Konunga-, Thronföljare- och Formyndareval samt ordnandet af gemensam styrelse för de tillfällen, då Konungs hinder af sjukdom eller utrikes resa att vårda riksstyrelsen fortfar så lång tid, att Interimsstyrelsens befogenhet upphör;

4:o Om lämpligaste sättet att förebygga, det ensidiga beslut ej må inom någotdera riket till skada för föreningen fattas;

5:o Om sättet för de diplomatiska ärendenas behandling;

6:o Om befordrandet af ett gemensamt försvar; samt

7:o om möjligheten att tillvägabringa en gemensam representation, dess sammansättning och omfånget för dess verksamhet.

Uti instruktionen för en sådan Komité, åt hvilken den förra Unionskomiténs protokoller och betänkande jemte Norska

Regeringens deröfver afgifna utlåtande borde öfverlemnas till den ledning, som deraf kan hemtas, torde det böra lemnas Komitén öppet att med afseende å omfattningen af de stadganden, som af Komitén komme att föreslås, bestemma, huruvida de skola affattas såsom förslag till ny Föreningsakt eller i form af ändringar i Riksakten eller såsom en särskild Tilläggsartikel till det äldre föreningsfördraget.

I öfrigt och då föreningen, endast den af båda folken med kärlek omfattas, äfven i sitt outvecklade skick kan utgöra en af grundvalarne för folkens lycka, vore måhända tjenligt att fästa Komiténs uppmärksamhet derå, att huru önskvärd en närmare sammanslutning af de förenade rikenas institutioner än må vara, så är likväl ännu angelägnare, att inga oenighetsfrön utsås eller qvarlemnas, och att Komitén således icke bör föreslå ett starkare tillknyttande af föreningsbandet i andra fall, än der det anses kunna ske till ömsesidig båtнад och belåtenhet, för hvilket ändamåls befordrande jag hemställer, om det icke kunde föreskrifvas, att intet inom Komitén väckt förslag till föreningsstadgande må anses hafva vunnit pluralitet, derest detsamma blifvit af alla Komiténs ledamöter från någotdera riket förkastadt.

För att Komiténs arbete må kunna afslutas så tidigt, att Kongl. Maj:t kan taga detsamma under nådigt öfvervägande före nästa Riksdag och Storting, hvilket jag, åtminstone för frågans ställning inom Sverige, anser synnerligen viktigt, lär Komiténs sammanträde icke kunna utsättas sednare än under innevarande års höst.

De tilstedeværende norske
Statsraads-Medlemmer yttrede
i Underdanighed, at naar Hs.
Exc. den svenske Justitiæ-Stats-
minister med Hans Majestæts
naadigste Tilladelse har gjort

Hans Excellens Herr Norske
Stats Ministern och de närva-
rande Norske Stats-Råden yt-
trade i underdånighet, att då
Hans Excellens den Svenske
Herr Justitie - Stats - Ministern

til Gjenstand for underdanigst Foredrag i nærværende sammensatte Statsraad et Anliggende, hvormed Hans Majestæt i Høistsammes svenske Statsraad den 7de April 1860, ifølge den derom i sin Tid til den norske Regjering og det norske Storthing meddeelte Protocol, eragtede det rigtigst at lade det foreløbigt henstaa, finde de norske Statsraads-Medlemmer ikke i Sagens nærværende Stilling Anledning til anden og yderligere Udtalelse desangaaende, end i Underdanighed at andrage paa, at i Henhold til den norske Grundlovs § 38 og Rigsactens § 5 den i Norge værende Regjerings underdanigste Betænkning i Naade befales indhentet.

Til hvad de norske Statsraads-Medlemmer saaledes havde indstillet, behagede Hans Majestæt at give naadigst Bifald.

med Hans Maj:t nådiga tillættelse nu i sammansatt Stats-Råd gjort till föremål för föredragning ett ärende, hvarmed Hans Maj:t i Högstdensammes Svenska Stats-Råd den 7 April 1860, enligt det derom i sin tid till Norska Regeringen och det Norska Storthinget meddelade protokoll, ansett lämpligast att låta tills vidare anstå, funno de Norska Stats-Rådsledamöterna icke i sakens närvarande skick anledning till annat eller vidare yttrande derom, än att i underdånighet hemställa, att, jemlikt Norska Grundlagens § 38 och Riksaktens § 5, den i Norrige varande Regerings underdåniga betänkande i nåder infordras.

Till hvad de Norska Stats Rådsledamöterna sålunda hemställt, täcktes Kongl. Maj:t lemna nådigt bifall.

In fidem

Oscar David Egge.

II.

A. *Den norske Regjerings Indstilling til H. M. Kongen af 21de October 1861, indeholdende Justits-Departementets Foredrag af samme Dag.*)*

Chefen for Justits- og Politi-Departementet, Statsraad Birch-Reichenwald, har underdanigst foredraget Følgende:

„Ifølge den i Statssecretariatets her vedlagte Meddelelse af 7de Mai sidstleden indeholdte, i sammensat svensk og norsk Statsraad den 9de April næstfør førte Protokol har Deres Majestæt efter de der tilstedeværende norske Statsraads-Medlemmers underdanigste Andragende, i Henhold til § 38 i Norges Grundlov og § 5 i Rigs-Acten, naadigst befale indhentet den i Norge værende Regjerings underdanigste Betænkning i Anledning af et i samme Statsraads-Protokol fuldstændigen indtaget Foredrag af Chefen for det kongelige svenske Justits-Departement, Hans Excellence Justitiæ-Statsminister Friherre De Geer.

I dette Foredrag er først omhandlet Spørgsmaalet om en endelig Behandling af det fra en dertil ved naadigst Resolution af 30 Januar 1839 anordnet Comitee af norske og svenske Mænd under 4de November 1844 afgivne Forslag til Forenings-Act imellem Kongerigerne Norge og Sverige; og efterat Hans Excellence har motiveret sit Andragende om, at dette Forslag ikke umiddelbart maa lægges til Grund for nogen Fremstilling til begge Rigers Repræsentationer angaaende Antagelse af en ny Forenings Act, har han paa yderligere i Foredraget udviklede Grunde tilraadet, at Deres Majestæt, med Opmærksomheden tillige fæstet paa Sveriges Riges Stænders i Sagen afgivne og i Statsraads-Protokollen af 9de April sidstleden indtagne Skrivelse af 2den April 1860, maatte befale nedsat en Comitee af svenske og norske Mænd, til et Antal af fem eller sex fra hver Side, for at tage under Overveielse følgende Spørgsmaale:

*) See: Aktstykker angaaende Revision af Foreningen. Christiania. Marts 1862.

1. om den hensigtsmæssigste Sammensætning af sammensat Statsraad og Omfanget af de Anliggender, som henhøre under dets Behandling;
2. om den unionelle Interims-Regjerings Sammensætning og Competence;
3. om Konge-, Thronfølger- og Formynder-Valg samt Ordning af fælles Styrelse for det Tilfælde, at Kongen ved Sygdom eller Reise i Udlandet vedvarende er hindret fra at befatte sig med Rigs-Styrelsen i saa lang Tid, at Interims-Regjeringens Competence ophører;
4. om de hensigtsmæssigste Midler til at forebygge, at een-sidige Beslutninger fattes i noget af Rigerne til Skade for Foreningen;
5. om den Maade, hvorpaa de diplomatiske Anliggender skulle behandles;
6. om Fremme af et fælles Forsvar; samt
7. om Muligheden af at tilvejebringe en fælles Repræsentation, dens Sammensætning og Omfanget for dens Virksomhed.

Det er derhos af Hans Excellence foreslaaet, at det skulde lades den vordende Comitee aabent selv at afgjøre, hvorvidt de Bestemmelser, som den maatte komme til at bringe i Forslag, skulde affattes som en ny Forenings-Act, eller i Form af Forandringer i Rigs-Acten, eller som en særskilt Tillægs-Artikel til den ældre Forenings-Act.

Idet dette Departement nu har at ytre sig angaaende det saaledes foreliggende underdanigste Andragende fra den svenske Justitiæ-Statsminister, ansees det hensigtsmæssigt, foreløbigen i Korthed at gjenkalde i naadigst Erindring Sammenhængen med den allerede ovenfor berørte tidligere Behandling af Spørgsmaalet om en ny Forenings-Act imellem Norge og Sverige.

Ved underdanigst Adresse af 24de Januar 1837 havde Stortinget henvendt sig til Kongen angaaende nogle det unionelle Forhold imellem Rigerne vedkommende Punkter, som

antoges at gjøre nye eller yderligere Bestemmelser ønskelige, nemlig:

- a. Beskaffenheden af Unions-Flaget;
- b. Anbringelsen og Anbringelsesmaaden af det norske Rigs-vaaben paa endeel svenske Mynter;
- c. lignende Anbringelse af det norske Vaaben i nogle svenske Autoriteters Embeds-Segl;
- d. den da anvendte kongelige Titulatur i visse, Norge alene vedkommende Documenter, forsaavidt nemlig ogsaa i saadanne Sverige blev nævnt foran Norge;
- e. Norges Savn af Garantier, lige med Sveriges, for diplomatiske Anliggendes forsvarlige Behandling.

Det var nærmest i Anledning af denne Stortingets Adresse, at det ved den ovenfor nævnte, i sammensat norsk og svensk Statsraad i Christiania den 30te Januar 1839 afgivne naadigste Resolution blev paalagt en Comitee af fire norske og fire svenske Mænd at tage under Overveielse saavel de, som anført, i Adressen omhandlede Gjenstande, — dog med Undtagelse af den under Lit. d nævnte om den kongelige Titel, angaaende hvilken Sag Hans Majestæt henholdt sig til det af Hoistamme under 26de Oktober 1818 meddelte naadigste Tilkjendegivende, — som ogsaa det Forhold, hvori hvert af Rigerne skulde deltage i diplomatiske og Consulat- samt andre fælles Udgifter, og endelig det Forhold og den Maade, hvorefter ethvert af Rigerne skulde medvirke til det fælles Forsvar.

Det nævnte naadigste Tilkjendegivende af 26de Oktober 1818 angaaende den kongelige Titel, hvilket var foranlediget ved en underdanigst Adresse fra Stortinget om, at i denne Titel paa Norges Mynter og i Documenter, ene eller nærmest vedkommende dette Rige, Norge maatte nævnes først af de forenede Riger, indeholdt i det Væsentlige:

at Hans Majestæt erkjendte, at de tvende Rigers Forhold til hinanden, der ikke er grundet paa Tractaten i Kiel, men paa mindelig Overeenskomst mellem Stortinget og Hans Majestæts Commissarier, giver Norge Ret til en fuldkommen Reci-

procitet i Forholdet til Sverige, hvilken Erkjendelse Hans Majestæt ogsaa erklærede at have høitideligen lagt for Dagen ved at sanctionere „den paa en fuldkommen Lighed byggede, imellem begge Rigers Repræsentanter oprettede Rigs-Act, ved hvilken Sveriges Stænder paa constitutionsmæssig Maade have vedtaget Alt, hvad Norges Grundlov indeholder angaaende Rigerens Forhold til hinanden, og ved hvilken Act de i den Henseende nødvendige nærmere Bestemmelser bleve fra begge Sider vedtagne;” — men at Hans Majestæt, som, da hverken Norges Grundlov eller Rigs-Acten bestemmer Noget om den kongelige Titel, ikke havde fundet Sig foranlediget til at bruge en forskjellig Titel som Konge i hvert af de tvende Riger, ogsaa fandt det mindre passende nu at forandre den engang valgte og hidtil brugte Titel i de Norge vedkommende Documenter, hvorimod Høistsamme i Naade ytrede ikke at være utilbøielig til at opfylde Storthingets underdanige Begjæring, hvad den kongelige Titel paa norske Mynter angaaer, saafremt Saadant kunde skee uden væsentlige Uleiligheder, i hvilken Henseende Hans Majestæt befalede nærmere Betænkning afgiven af den norske Regjering.

Efterat dette sidste naadigste Paalæg var opfyldt, blev det overensstemmende med bemeldte Regjerings underdanigste Indstilling ved kongelig Resolution af 18de Januar 1819 bestemt, at i den kongelige Titel paa norske Mynter Norge skulde nævnes foran Sverige.

Departementet troer i Forbindelse hermed og med særdeles Hensyn til en i den ovenfor berørte underdanigste Skrivelse af 2den April 1860 fra Sveriges Riges Stænder forekommende Hentydning paa, at Spørgsmaal fra norsk Side skulde være vakt angaaende Forandring af Kongens Titel „og Navne-Chiffer”, at burde underdanigst bemærke, at ligesaa lidt som der ved den nys omhandlede Leilighed i 1818 sees af det norske Storthing at være i Underdanighed moveret om nogen Forandring med Hensyn til det kongelige Navne-Chiffer eller Ordens-Tal, ligesaa lidt er Saadant, saavidt Departementet bekjendt,

skeet ved nogen anden Anledning, og navnlig ikke ved Stortingets ovenmeldte underdanigste Adresse af 24de Januar 1837. Ogsaa i denne er nemlig Ønsket om en Forandring i den kongelige Titel udtrykkeligen indskrænket inden de samme ovenfor angivne Grændser som tidligere i 1818, altsaa med Udelukkelse af Spørgsmaalet om nogen Forandring med det kongelige Ordens-Tal, og det uagtet Opmærksomheden umiddelbart forud havde været særligt henvendt ogsaa paa dette Punkt under de inden en Comitee paa Stortinget i 1836 stedfundne Forhandlinger angaaende tildeels de samme Anliggender, som senere bleve Gjenstand for den sidstnævnte underdanigste Adresse.

Efterat den, som ovenanført, under 30te Januar 1839 naadigst anordnede Comitee til forberedende Behandling af visse unionelle Anliggender i nogen Tid havde været i Virksomhed, blev der af den norske Statsraads-Afdeling i Stockholm, ved en underdanigst Tilførsel til Protokollen i norsk Statsraad den 6te Juni 1840, blandt Andet vakt Spørgsmaal om at udvide det Comiteen overdragne Hverv til en almindelig Revision af Rigs-Acten, i hvilken Henseende det ved naadigst Resolution af samme Dato blev paalagt den norske Regjering at meddele sin underdanigste Betænkning.

I denne, der er afgiven den 27de August næsteften, er angaaende Spørgsmaalet om Rigs-Actens Revision ytret den Mening, at en saadan Foranstaltning ikke for Tiden var nødvendig, da nemlig de i Rigs-Acten indeholdte Bestemmelser om den gjensidige Vedtagelse af de Vilkaar og constitutionelle Forholde, hvorpaa Foreningen er bygget, ikke antoges at lide af nogen saadan Utydelighed, Ufuldstændighed eller anden Ufuldkommenhed, som skulde gjøre det fornødent, at omarbeide den i nogen væsentlig Deel, og da der heller ikke siden 1815 i Rigerne constitutionelle Forhold var indtruffet nogen anden Forandring, som kunde gjøre modsvarende Forandring i Rigs-Acten nødvendig, end den, som ved den nærmest foregaaende svenske Rigsdag havde fundet Sted med Hensyn til en forandret

Organisation af det svenske Statsraad, og i hvilken Anledning særskilt underdanigst Indstilling var skeet. (Jfr. Rigs-Actens § 7 og Rigs-Acts-Bestemmelse af 2den April 1845).

Den norske Regjering tilføiede, at der ved Rigs-Actens Affattelse formentlig alene har været Spørgsmaal om at affatte en Grundlov for Unionen, men hverken har været eller kunnet være tænkt paa i samme at inddrage mere detaillerede Bestemmelser med Hensyn til forskellige Forholde mellem Rigerne indbyrdes, som i militær, oekonomisk eller andre specielle Henseender maae finde Sted, og som ikke ere af anden Beskaffenhed, end at de enten af Kongen alene eller af Ham i Forening med begge Rigers National-Repræsentationer kunne efterhaanden ordnes og efter Omstændighederne igjen omgjøres.

Den norske Regjering erklærede endelig, ogsaa af den Grund ikke for Tiden at ville tilraade en Revision af Rigs-Acten, at der ingen Føie kunde være til at vente, at nogen Forandring i Grundbetingelserne for Unionen skulde fra begge Rigers Side finde Bifald, medens Discussioner derom dog muligens kunde medføre den Ulempe, at Tvistepunkter kunde vækkes, uden at bringes til Afgjørelse, og Spiren derved lægges til Mistillid og Misfornøielse i Fremtiden.

Efterat den i Overensstemmelse hermed afgivne Indstilling om, at der for Tiden ingen Foranstaltning maatte blive at træffe til en Revision af Rigs-Acten, var efter naadigst Befaling bleven meddelt det svenske Statsraad, blev den underdanigst foredragen for Hans Majestæt i sammensat svensk og norsk Statsraad den 4de Januar 1842, hvor ogsaa det svenske Statsraad henholdt sig til de af den norske Regjering anførte Grunde for, at Rigs-Acten ikke for Tiden burde undergives nogen almindelig Revision.

Hans Majestæt Kong Carl Johan afgav derpaa i samme Statsraad, i Anledning tillige af et dengang vakt Spørgsmaal om Organisationen, i visse Tilfælde, af sammensat norsk og svensk Statsraad efter Rigs-Actens § 5, — hvorom der, saaledes som nedenfor paa sit Sted nærmere vil blive berørt, var af

de respective Rigers Statsraad fremsat indbyrdes afvigende Meninger, — et naadigst Tilkjendegivende, i hvilket Hans Majestæt med Hensyn til den mellem Rigerne den 4de November 1814 bestemte Forening ytrede, at saaledes som det i Kong Carl den 13des Tale til det norske Storthing den 10de November samme Aar ved Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var udtalt, „skulde Nordmænd og Svensker, lige i Rettigheder, fra hint Øieblik nyde de samme constitutionelle Fordele“, samt endvidere, at Rigs-Acten af 6te August 1815 hviler paa en gjensidig Aerkjendelse af begge Nationers lovlige Rettigheder, og at „de tvende Broderfolks Lighed i politiske Rettigheder, som hiin høitidelige Act fastsætter, udgjør Grundvolden for disse Rettigheders Varighed.“ Idet Hans Majestæt imidlertid antog, at en tydeligere Redaction af Rigs-Actens § 5 vilde kunne forene og tilfredsstille de forskjellige Meninger og Interesser, befalede Høistsamme det svenske og norske Statsraad at afgive deres underdanigste Betænkninger i anførte Henseender og paa samme Tid at antyde, om andre Paragrapher i Rigs-Acten tiltrængte Forandring.

Da der senere ogsaa fra den i 1839 anordnede Unions-Comitee var indkommet en underdanigst Fremstilling af 9de April 1843 angaaende Bemyndigelse for Comiteen til at granske Rigs-Acten i dens Heelhed og, i Overeensstemmelse med de deri udtalte Grundsætninger for begge Rigers Forening, at foreslaae Forandringer i og Tillæg til denne Act, blev det ved naadigst Resolution i sammensat svensk og norsk Statsraad den 22de samme Maaned atter paalagt det svenske Statsraad, ligesom den norske Regjering, ved Afgivelse af underdanigst Betænkning over denne Sag tillige at paapege de Punkter i Rigs-Acten, hvilke kunde fordre mere Tydelighed ved en bestemtere Redaction.

I den til Følge heraf under 13de Mai 1843 afgivne underdanigste Indstilling fra den norske Regjering tilraadete denne nu, at det maatte blive naadigst paalagt den ovennævnte Comitee tillige at anstille en almindelig Revision af

Rigs-Acten, hvilken Indstilling ved Sagens underdanigste Foredrag i combineret Statsraad den 7de December samme Aar blev tiltraadt af samtlige tilstedeværende saavel svenske som norske Statsraads-Medlemmer, idet der for Øvrigt tillige blev særskilt paapeget de Punkter i Rigs-Acten, der antoges at kunne behøve større Tydelighed.

Det behagede derefter Hans Majestæt Kong Carl Johan i samme Statsraad naadigst at befale og tilkjendegive blandt Andet Følgende:

„Erkjendelsen af at begge Rigers Grundlove bør staae i fuldkommen Harmoni med de forskjellige Bestemmelser, der vedkomme Foreningen, og Hensyn til Nutidens Begivenheder gjør det magtpaaliggende for os at granske Rigs-Acten.

De heraf flydende Rettelser i de modsvarende Paragrapher af Grundlovene ville derefter indskrænke sig til en Omskrivning af hvad som mellem Kongen og de tvende National-Repræsentationer i saa Henseende maatte være blevet besluttet.

I Betragtning af hvad begge Rigers Statsraad underdanigst have bemærket betræffende Vanskeligheden af for dem i en saa lang Afstand fra hinanden at foretage en Revision af Rigs-Acten, forinden dette Arbeide fra begge Sider er bleven forberedet, samt da Unions-Comiteen, som det allerede er overdraget at afgive underdanigst Betænkning med Hensyn til Anvendelsen af det Ligheds-Princip i Rettigheder og Pligter mellem begge Nationer indbyrdes, der findes udtalt i Rigs-Acten, endnu ikke har tilendebragt det samme ved naadigst Resolution af 30te Januar 1839 paalagte Hverv, befaler Hans Majestæt herved bemeldte Comitee at anstille den ovenmeldte Revision af Rigs-Acten.

Hans Majestæt foreskriver dog Comiteen udtrykkeligen, under dette Arbeide ikke at fjerne sig fra de Grundsætninger, som indeholdes i den Pakt, der bestemmer Brøderfolkenes gjensidige Rettigheder og Forpligtelser.

Naar Comiteen har sluttet disse Forhandlinger, vil Hans Majestæt, efter desangaaende at have indhentet Sit norske og

Sit svenske Statsraads underdanigste Betænkninger, bestemme, paa hvilke af de underdanigst foreslaaede Gjenstande Hans Majestæt finder det hensigtsmæssigt at henlede Norges Riges Storthings og Sveriges Riges Stænders Opmærksomhed."

Ved kongelig Resolution i norsk Statsraad den 8de Marts 1844 blev det naadigst befaleet, at den af Hans Majestæt Kong Oscar i Kundgjørelse (for Norge) af samme Dato angaaende Høistsammes Thronbestigelse brugte Titulatur, hvori Norge nævntes foran Sverige, for Fremtiden skulde befølges i alle Documenter, som ene vedkomme Norges indre Anliggender; og efterat der under 19de samme Maaned af den fornævnte Unions-Comitee, efter naadigst Paalæg, var bleven afgivet særskilt Betænkning angaaende de ovenfor berørte Spørgsmaal om Rigs-Vaabenet og Unions-Flaget, bleve de med Hensyn til disse Gjenstande nu gjældende Bestemmelser fastsatte ved kongelig Resolution, afgiven i sammensat Statsraad den 20de Juni 1844, saa at altsaa af de i Storthingets Adresse af 24de Januar 1837 omhandlede Punkter endnu kun stod uafgjort det ovenfor under Litr. e anførte, betræffende Garantien for de Norge vedkommende diplomatiske Anliggenders Behandling.

Under 4de November 1844 afgav Unions-Comiteen et af udførlige Motiver ledsaget „Forslag til Forenings-Act mellem Kongerigerne Norge og Sverige", bestaaende af 150 Paragrapher, samt desuden et i Forbindelse med en af disse Paragrapher (74) staaende Forslag til særskilte Beslutninger af begge Rigers National-Repræsentationer „angaaende Fastsættelsen af den Minimums-Styrke af Krigsmagten, hvortil ethvert af de forenede Riger forpligter sig at bidrage med en bestemt Andeel."

Med Hensyn til de almindelige Grundsætninger for det førstnævnte Forslag forekommer der i Motiverne til dette, under Henvisning til ovenmeldte kongelige Resolution og Tilkjendegivende af 7de December 1843, blandt Andet følgende Udtalelse fra Comiteen, imellem hvis samtlige saavel svenske

som norske Medlemmer der ikke kan erfares i saa Henseende at have været nogen Meningsforskjel:

„Hvad saavel Norges Grundlov som Rigs-Acten klart og utvetydigen har udtalt er, at Foreningen er bygget paa følgende Grund-Principer, af hvilket intet kan sættes tilside eller forandres uden at forandre Foreningens Natur og Væsen:

1. Kongen, eller Kongemagtens Udøver, er altid fælles for begge Riger, eller, med andre Ord, Norges Konge er tillige altid Sveriges, og omvendt;
2. Krig eller Fred samt alle øvrige Stats-Forholde til fremmede Magter ere altid fælles for begge de forenede Riger;
3. hvert af Rigerne udgjør for sig et særskilt selvstændigt Rige;
4. det ene Rige tilkommer ingen Forrang eller Forrettighed fremfor det andet, men begge ere hinanden fuldkommen sideordnede i Foreningen med indbyrdes lige Pligter og Rettigheder.”

„Til disse Grund-Principer eller fornemste Grundsætninger, de dybeste, Alt bærende Lag i Fundamentet for Foreningen — vedbliver Comiteen — „slutte sig med nødvendig Consequents endeel andre Grundregler, saasom: det ene Riges fuldkomme Uafhængighed af det andet i dets egne indre Anliggender; ethvert Riges Rettighed til lige Deeltagelse i fælles Anliggender, til lige Control med og Fordring paa Ansvarlighed for deres Bestyrelse, samt ethvert Riges Forpligtelse til, i Forhold til Evnerne, lige med det andet Rige, at bære de af fælles Anliggender og fælles Forholde flydende Byrder, blandt hvilke Forsvarsvæsenets indtager den vigtigste Plads.”

I Forbindelse hermed har Comiteen bemærket, at fra disse og lignende Grundregler igjen forgrene sig en Mængde mere detaillerede Regler, om hvilke Comiteen har antaget, at ligesom de alle have deres Rod i Unionens Grund-Principer, saaledes bør de ogsaa samtlige findes optagne i den Act, der bestemmer Forenings-Vilkaarene.

Af Unions-Comiteens i Overeensstemmelse med disse Anskuelser affattede og, som meldt, under 4de November 1844 afgivne Forslag til en ny Forenings-Act m. V., — hvilket Comiteen havde henstillet til Hans Majestæt at maatte foreløbig befales ved Trykken offentliggjort i begge de forenede Riger, — blev det norske Exemplar afleveret til den norske Statsraads-Afdeling i Stockholm, og af denne den 4de December næstefter fremlagt i norsk Statsraad, hvor Hans Majestæt da befalede Sagen tilstillet den norske Regjering til videre fornøden Behandling og underdanigst Betæknings Afgivelse.

I den Tale, med hvilken Hans Majestæt Kong Oscar, den 10de Februar 1845, aabnede det norske Storthings Forhandlinger, ytrede Høistsamme „at have anseet det for Sin første kongelige Pligt at fuldføre, hvad Døden negtede Foreningens store Stifter Selv at tilendebringe, og paa en for begge Nationer tilfredsstillende Maade at ordne nogle unionelle Forholde overeensstemmende med den i Forenings-Acten udtalte Lighed i politiske Rettigheder,” — hvorhos Hans Majestæt tilføiede, at „hvad der betræffende Rigerne's gjensidige Forpligtelser endnu stod tilbage at afgjøre, for endmere at befæste en Forening, som udgjør den sikreste Borgen for den skandinaviske Halvøes Frihed og Uafhængighed, vil ved begge National-Repræsentationers oplyste og fædrelandssindede Medvirkning vorde bestemt og fastsat.”

Efterat Justits-Departementet senere havde undergivet det fra Unions-Comiteen fremkomne Forslag en udførlig Behandling i alle dets Dele, blev Departementets desangaaende afgivne Foredrag tiltraadt af den norske Regjering i underdanigst Indstilling af 27de Februar 1847, af hvilken Hans Majestæt under 8de April næstefter befalede en Gjenpart tilligemed Sagens samtlige Bilage tilstillet den svenske Justitiæ-Statsminister til videre Behandling.

Under 24de Marts 1848 erholdt den norske Regjerings Justits-Departement Communication af en i sammensat svensk og norsk Statsraad den 25de Februar næstfør, hvor denne

Sag atter var bleven fremlagt for Hans Majestæt, ført Protokol af følgende Indhold:

„Efterat Hans Majestæt i Anledning af den i svensk Statsraad den 7de Juli forrige Aar gjorde underdanige Anmeldelse af den af den kongelige norske Regjering afgivne Betænkning over vedkommende Comitees Forslag til en Forenings-Act imellem Sverige og Norge, i Naade havde behaget at befale, at Sagens Documenter skulde circulere imellem Statsraadets Medlemmer til nærmere Granskning, hvilken dog endnu ikke havde kunnet tilendebringes, paa Grund af Behandlingen af flere andre Anliggender, vedkommende Rigsdagen, saa anmeldte Justitiæ-Statsministeren heromhandlede Sag paa nyt, samt henstillede, hvorvidt samme skulde foretages til endelig Behandling saa tidligt, at Proposition i Sagen kunde afgives til de nu forsamlede Sveriges Riges Stænder og Norges Storting.

Overeensstemmende med Statsraadets Indstilling behagede Hans Majestæt naadigst at tilkjendegive, at Høistsamme i Betragtning af de mange og vigtige Anliggender, som paa nærværende Rigsdag vare blevne overleverede til de svenske Stænders Behandling, og som udentvivl komme at optage deres Tid, ikke fandt Anledning til under nærværende Rigsdag og Storting at anhängiggjøre denne Sag, hvorimod Documenterne fremdeles skulde circulere.”

Forinden denne naadigste Resolution blev afgiven, havde Departementet, under Forudsætning af at der vilde blive Spørgsmaal enten om den her omhandlede Sags Forelæggelse for Stortinget i 1848 eller i al Fald, efter det af Unions-Comiteen fremsatte Forslag, om en forudgaaende Offentliggørelse af dens Indstilling, ladet tage et Antal Aftryk af denne i den for Storthings-Sager sædvanlige Form, hvilke Aftryk man imidlertid, som Følge af den nysanførte naadigste Bestemmelse om at Sagens Behandling ikke skulde fremmes til det nævnte Storting og at dens Documenter fremdeles i Sverige skulde circulere mellem Statsraadets Medlemmer, har ladet forblive beroende i Departementets Værge, i Paavente

af hvad der med Hensyn til Offentliggjørelsen nærmere maatte blive anordnet. Og da Udlevering af saadanne Aftryk kun ganske undtagelsesviis har fundet Sted udenfor Regjeringens egen Kreds, har man heller ikke i Norge tidligere i Almindelighed været nærmere bekendt med Indholdet af Unions-Comiteens Indstilling, og end mindre med den norske Regjering's derover afgivne Betænkning af 27de Februar 1847, idet denne sidste, skjønt ligeledes i sin Tid og paa samme Maade foranstaltet trykt, dog aldeles ikke har været tilgængelig for Andre førend i den seneste Tid, og selv da ogsaa kun undtagelsesviis. Den er nemlig, som en Hans Majestæt endnu ikke i Realiteten foredragen underdanigst Udtalelse af Høist-sammes daværende norske Statsraad, allerede af denne Grund bleven antagen ikke at burde gjøres til Gjenstand for nogen Offentlighed i den svævende Stilling, hvori Sagen efter det Anførte hidtil har staaet, og Aftrykkene af Betænkningen have derfor været bevarede i Departementet under særskilt Forsegling.

Senere end den foranførte kongelige Resolution af 25de Februar 1848 er det ikke Departementet bekendt, at de enten fra svensk eller norsk Side er gjort noget Skridt til Gjenoptagelse af denne Sags da udsatte Behandling førend nu, da den, som oven meldt, ved Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsministers underdanigste Foredrag paa ny i sammensat Statsraad er bleven fremlagt for Deres Majestæt i Forbindelse med det Spørgsmaal om en ny Revision af Fornings-Acten mellem Norge og Sverige, som er bragt paa Bane ved Sveriges Stænders ovennævnte Skrivelse af 2den April 1860.

Angaaende Aarsagerne til at Unions-Comiteens Forslag, efter for den norske Regjering's Vedkommende at være fuldstændigen forberedt til naadigst Afgjørelse, er forblevet i saa lang Tid hvilende uden tilsvarende Behandling fra svensk Side, er der ikke i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens her omhandlede underdanigste Foredrag meddelt nogen nærmere

Oplysning. Efter hvad Departementet for Øvrigt har havt Anledning til at erfare, vil man imidlertid neppe fjerne sig fra den rette Forklarings-Grund ved at søge denne deri, at man paa svensk Side [ikke blot] var kommen tilbage til den, efter det Foranførte, i 1840 af begge Rigers Statsraad udtalte Anskuelse, efter hvilken det i al Fald ikke kunde have nogen paatrængende Hast med at faae den senere iværksatte Revision af Unions-Acten bragt til et endeligt Resultat, [men at man derhos fandt, at det hermed saa meget lettere kunde henstaae til en anden Tid som de formentlige Mangler ved Rigs-Acten for den svenske Betragtning fornemmelig fandtes at være betingede af fremtidige Eventualiteter, for hvis Indtræden heldigviis ingensomhest Sandsynlighed da var eller fremdeles er forhaanden.]

Og under denne Sagernes Stilling er vel heller ikke fra norsk Side Spørgsmaalet om den mere omfattende Revision af Forenings-Acten, om hvilken, efter hvad der allerede er bemærket, baade det svenske og det norske Statsraad i 1840 havde været enige i, at den overhoved hverken var nødvendig eller hensigtsmæssig, senere igjen blevet anseet at være af en saadan Beskaffenhed, at yderligere Skridt til at faae Sagen atter bragt i Gang, gennem fortsat Behandling af den norske Regjerings Betænkning af 1847, fandtes at burde skee herfra, naar der fra svensk Side viste sig en vedvarende Tilbøielighed til helst at lade den fremdeles indtil Videre forblive hvilende.

At det nævnte Spørgsmaal, efterat det saaledes siden 1848 har henstaaet uafgjort, uden atter at være fremkommet til Forhandling i sammensat Statsraad, og, saavidt Departementet har kunnet erfare, uden i Mellemtiden at have været Gjenstand for nogensomhelst videre Behandling inden det svenske Statsraad, nu er blevet optaget paany og i den her foreliggende Form, dertil har Anledningen været en ved den svenske Rigsdag i Efteraaret 1859 af en Repræsentant paa Ridderhuset fremsat privat Motion om et Andragende til Hans Majestæt Kongen, gaaende ud paa, at Foranstaltninger til Revi-

sion af Forenings-Acten maatte blive trufne. Med Hensyn til Beskaffenheden af de i dette Forslag udviklede Motiver for Ønskeligheden af en Revision, og til den Retning, hvori en saadan efter Forslaget skulde søges gennemført, anseer Departementet det ikke paa dette Sted passende at indgaae i nogen nærmere Forklaring. [Kun troer man, i Forbindelse med hvad ovenfor er anført om den Opfatning af Forholdene fra svensk Side, der havde ledet til Standsning i 1848 med Behandlingen af Unions-Comiteens Forslag, at burde bemærke, at efter Alt, hvad der er blevet Departementet bekjendt, kan det ikke antages, at denne Opfatning blev i nogen mærkelig Grad paavirket enten ved selve den her omhandlede Motion eller ved dens umiddelbare Virkninger. Der gaves saaledes endnu i November 1859, umiddelbart efter denne Motions Fremkomst, ikke blot utvetydige, men ogsaa paa Grund af Vedkommendes Stilling og nøie Bekjendtskab til Forholdene i Sverige desto mere vægtige Udtalelser i den Retning, at Revisions-Spørgsmaalets snare Behandling fremdeles ligesaa lidt fra svensk som fra norsk Side kunde med Føie ansees som paatrængende, og at Behandlingen i ethvert Fald maatte komme til at foregaae i en anden Aand end den, der havde udtalt sig gennem hiin private Rigsdags-Motion, samt at de i dennes Præmisser indeholdte Klagemaal over de nugældende Forenings-Vilkaar og over den norske Nation ingenlunde havde fundet nogen Støtte i den da raadende Opinion, men at de meget mere vare Gjenstand for almindelig Misbilligelse som baade ubetimelige og overdrevne.

Hvorvidt den ligeoverfor Revisions-Anliggendets fornyede Behandling fremtrædende Stemning i Sverige, der gennem disse og lignende Udtalelser havde fundet sit Udtryk, ogsaa senere har vedligeholdt sig i det tidligere Omfang, eller i hvilken Grad den er bleven modificeret under og efter Sagens Behandling paa den svenske Rigsdag, er et Spørgsmaal, som for en Deel vil finde sin Besvarelse ved den nedenfor følgende Fremstilling, og som Departementet i al Fald finder foreløbigen

ikke at burde nærmere berøre her, hvor man har anseet det for Øiemedet tilstrækkeligt at faae Opmærksomheden fæstet paa den Kjendsgjerning, at en saadan Stemning med Hensyn baade til den omhandlede Revisions Betimelighed og til dens Retning i Virkeligheden forefandtes og blev udtalt paa den Tid, da Spørgsmaalet desangaaende paa ny blev Gjenstand for Behandling i Sverige ved den paa Rigsdagen i 1859 fremsatte private Motion.]

Departementet skal nu tillade sig, forinden man fortsætter Udsigten over selve Revisions-Anliggendets hidtil havte Gang, og for at kunne give denne Udsigt den fornødne Klarhed, at gaae noget tilbage i Tiden med Fremstilling af et indre norsk Anliggende, hvis Behandling af de norske Statsmagter har, uden at noget Saadant derved var eller efter Sagens Beskaffenhed kunde være enten tilsigtet eller forudsat, faaet en, som det synes, aldeles afgjørende Indflydelse paa Revisions-Spørgsmaalets Stilling i Sverige, og navnlig paa dets nu for første Gang siden 1848 igjen optagne forberedende Behandling inden det svenske Statsraad.

Med Hensyn til de Bestemmelser i Norges Grundlov, efter hvilke Kongen kan beskikke en Statholder, som da bliver Formand i den under Kongens Fravær i Hans Navn og paa Hans Vegne i visse Tilfælde handlende Regjering (§§ 12 og 13), og som kan være enten en Nordmand eller en Svensk (§ 14), var der allerede i 1818 af en Repræsentant inden Stortinget vakt Forslag om Forandring derhen, at Statholder-Posten skulde ophæves. Dette Forslag, der ligesaavel som alle de i samme eller lignende Retning paa senere Storting fremsatte, er, som alene vedkommende Norges Grundlov og ikke berørende Rigs-Acten eller noget deri omhandlet Forhold, blevet behandlet paa den i Grundlovens § 112 bestemte Maade udelukkende af de norske Statsmagter, blev altsaa undergivet Afgjørelse af Stortinget i 1821, men af dette ikke bifaldt, væsentligt, som det efter de trykte Storthings-Forhandlingers Indhold maa antages, fordi de Motiver, der havde bevirket

Statholder-Embedets Oprettelse paa den Maade, som det i Anledning af Rigerne Forening var skeet i 1814, ansaaes i 1821 fremdeles for Kongens og det norske Folks gjensidige Interesser, navnlig ogsaa med Hensyn til Adgangen for Kongen til i dette Embede at beskikke en svensk Mand, at have en saadan Vægt, at der ikke kunde være tilstrækkelig Føie til den foreslaaede Forandring.

Efterat Statholder-Embedet havde været besat fra 1814 til 1829 efterhaanden med fire svenske Mænd, — alle selvfølgelig udnævnte paa grundlovmæssig Maade i norsk Statsraad, som norske Embedsmænd, og altsaa uden nogensomhelst Betegnelse af at de i denne deres Embeds-Stilling skulde kunne ansees som repræsenterende Andet end rent norske Interesser, hvortil der heller ikke efter Grundlovens eller Rigs-Actens Indhold kunde være nogen Anledning, — blev ingen Statholder paany af Kongen beskikket før i 1836, fra hvilken Tid denne Post har været beklædt af Nordmænd indtil 1856, da den atter blev ledig, hvorefter den ikke senere har været besat.

Imidlertid var der af en Repræsentant paa Stortinget i 1848 blevet fremsat Forslag om, at af Grundlovens § 14 skulde udgaae de Ord „til Statholder undnævnes enten en Nordmand eller en Svensk,” hvoraf Følgen vilde være, at i Henhold til Grundlovens § 92 kun en norsk Borger kunde beskikkes til Statholder.

Dette Forslag blev dog af Stortinget i 1851 (eenstemmig) ikke bifaldt, efterat der inden samme Storting var blevet af en anden Repræsentant fremsat til Afgjørelse paa Stortinget i 1854 et mere omfattende Forslag i Lighed med det evenmeldte fra 1818 og 1821, at nemlig selve Statholder-Embedet, som nu ikke længere enten nødvendigt eller nyttigt, skulde ophæves.

Der blev ogsaa af Stortinget i 1854 (med 72 mod 29 Stemmer) fattet en med det sidstberørte Forslag af 1851 overensstemmende Beslutning til en Grundlovs-Bestemmelse om,

at Statholder-Embedet ophæves. Men denne Beslutning blev af Hans Majestæt i norsk Statsraad i Stockholm den 26de August samme Aar nægtet naadigst Sanction, efter en Indstilling fra den norske Regjering, hvori Kongens Adgang til under Høistsammes Fraværelse fra Norge at stille i Spidsen for den norske Regjering en Mand til Ledelse af dens Forhandlinger, til Forbindelses-Led imellem Kongen og Regjeringen, og til inden denne at vaage over Enhed og Principmæssighed, var betegnet som en Sag af saa stor Vigtighed, at der ialfald ikke burde blive Spørgsmaal om at ophæve Statholder-Embedet uden at Kongen paa samme Tid erholdt Adgang til under en anden Form at faae det nævnte Øiemed fyldestgjort.

Forinden Storthinget i 1854 adskiltes, blev der til Afgjørelse paa det følgende Storthing af forskellige Repræsentanter atter fremsat Forslag til Forandringer i Grundlovens § 12 o. fl., deels af samme Indhold som den nysomtalte Storthings-Beslutning af 1854, deels gaaende ud paa, at Ophævelsen af Kongens Adgang til at kunne udnævne en Statholder kun skulde skee i Forbindelse med Bestemmelse om, at der i det norske Statsraad skulde være to Statsministre, nemlig, foruden den efter Grundloven hos Kongen i Stockholm værende, ogsaa en med den nævnte Værdighed beklædt Mand som Medlem af og, naar ingen Vicekonge er beskikket, tillige Formand for Regjeringen i Christiania.

Medens ved Storthinget i 1857 de Forslag, der gik ud paa blot at ophæve Statholder-Embedet, ikke engang fik simpel Stemme flerhed for sig, var der ved Afgjørelsen af Forslaget om dette Embedes Ombytning med en ny Statsminister-Post, blandt 108 Stemmegivende, 70 Stemmer for, men 38 imod; og da derved altsaa den ved Grundloven bestemte qualificerede Pluralitet af $\frac{2}{3}$ bifaldende Stemmer ikke fuldt var opnaaet, havde Storthinget saaledes ogsaa forkastet det sidstnævnte Forslag.

Dette blev imidlertid paa samme Storthing paa ny fremsat til Afgjørelse af det følgende Storthing, og af dette ved Be-

slutning af 9de December 1859 bifaldt (med 110 Stemmer imod 2), hvorhos der for det Tilfælde, at denne Beslutning maatte erholde naadigst Sanction, endvidere blev af Stortinget den 20de samme Maaned bevilget Gage og Taffelpenge for det vordende nye Statsminister-Embedet.

Den saaledes af Stortinget fattede Grundlovs-Beslutning blev ved den norske Regjerings underdanigste Indstilling af 24de December 1859 anbefalet til naadigst Sanction, idet navnlig de Betænkeligheder, der, som oven anført, i 1854 havde motiveret Fraraaden af Sanction paa Beslutningen om den blotte Ophævelse af Statholder-Embedet, antoges nu at være ryddede af Veien ved Optagelsen af Bestemmelse om en Statsminister som stadig Formand for den Deel af Statsraadet, der under Kongens Fravær udgjør Regjeringen i Christiania.

Den her i Korthed givne Fremstilling af Gangen i Forhandlingerne om en Forandring med Statholder-Embedet tør antages tilstrækkelig til at vise, at uagtet Bestemmelsen om Kongens Adgang til i det norske Statholder-Embedet ogsaa at kunne beskikke en svensk Mand vel med Føie kunde forudsættes — efterat Anvendelsen deraf ligesiden Foreningens første Periode i Aarrækker var undladt — ikke længere fra nogen Side enten i Sverige eller Norge at være tillagt praktisk Vigtighed, og uagtet Hensigtsmæssigheden af selve Statholder-Embedet som saadant jevnlig havde været Gjenstand for afvigende Meninger blandt Almeenheten i Norge, — saa havde dog Bestræbelserne for en Forandring i den ene eller den anden af disse Retninger ikke faaet nogen Udsigt til Fremgang gennem Samstemmighed af Storting og Regjering, forinden Forandringen fremtraadte i en saadan Form, at en Imødekommen af National-Repræsentationens Ønske om Statholder-Embedets Ombytning med en Statsminister-Post maatte erkjendes at ville medføre overveiende Fordele med Hensyn til den fremtidige Ordning af Regjerings-Forholdene i Norge.

Til denne Opfatning af det her omhandlede Anliggendes

Stilling paa den Tid, da Stortingets Beslutning af 9de December 1859 blev afgiven, knyttede sig ganske naturligt den Forudsætning, at ligesom selve Sagen, som oven berørt, efter sin Beskaffenhed og hele tidligere Behandling, havde fra den retlige Side ikke blot fremdeles beholdt sin reent norske Charakter, men endogsaa faaet denne efterhaanden saa at sige stærkere udpræget i samme Grad som Spørgsmaalet ikke længere gjaldt hovedsageligt enten om at ophæve Kongens Adgang til ogsaa at kunne udnævne en svensk Mand til det norske Statholder-Embedet eller om fuldstændig Afskaffelse af dette Embedet, uden at Regjeringen paa anden Maade gaves forøget Styrke, — saaledes maatte der paa den anden Side være saameget mindre Grund til Frygt for, at Sagens Behandling paa den Maade, som skeet af Stortinget i 1859, skulde med Hensyn til de unionelle Forholdes retlige Opfatning i Sverige kunne afstedkomme væsentlige Ulemper, da der ikke havde vist sig Tegn til saadanne enten efter Stortingets Beslutning i 1854 og Afgjørelsen, som ovenmeldt, i norsk Statsraad af Spørgsmaalet om dens Sanction eller Ikke-Sanction, eller paa noget af Sagens tidligere Stadier, hvor der dog efter det nys Anførte kunde have været en forholdsviis større Anledning end i 1859 til Opmærksomhed fra svensk Side paa dens Behandling.

Denne Forudsætning om, at man ikke i Almindelighed i Sverige vilde fæste nogen Interesse ved Bibeholdelsen af den allerede længe i Virkeligheden ubenyttede Adgang for Kongen til med en svensk Mand at kunne besætte et enkelt norsk Embedet, har udentvivl ogsaa havt sin Indflydelse paa den næsten tildkomne Samstemmighed, med hvilken Stortingets Beslutning i 1859 blev fattet. Thi saa stadigt og stærkt som man fra norsk Side altid har fastholdt den Grundsætning, at der angaaende Forandring af Bestemmelser i Norges Grundlov, som ei have Sammenhæng med Rigs-Acten, ikke retligen kan forhandles af eller imellem andre end de norske Statsmagter indbyrdes, saa har man dog derfor ikke været uopmærksom

paa det Ønskelige i, at en Forandring, som, uden i Virkeligheden at berøre nogen unionel Ret eller Interesse for Sverige, dog efter Udseendet kunde tillægges nogen Betydning i den svenske Folke-Opinion, helst maatte skee paa en Tid, da den rette Erkjendelse af Broderfolkenes gjensidige Stilling har naaet frem til en saadan Klarhed, at der ikke engang i den sidst antydede Retning kunde blive nogen betænkelig Anledning til Misforstaaelse og Anstød.

[Den Mening, at et saadant Tidspunkt var indtraadt i 1859, og at altsaa Spørgsmaalet om en Forandring med Statholder-Embedet da kunde, uden Ulemper fra nogen anden Side, paa ny bringes frem til Afgjørelse, ikke blot som et i formel Henseende recent norsk Anliggende — hvorom der ikke vides paa den Tid, ligesaa lidt som tidligere, fra nogen Kant at være yttret Tvivl, — men ogsaa med et i Realiteten gunstigt Resultat, denne i Norge, som anført, dengang almindeligt raadende Mening, blev paa samme Tid ogsaa deelt inden Kredse i Sverige, hvor det paalideligste Bekjendtskab til Forholdene og Opinionen der i Landet maatte forudsættes at være tilstede.]

Ved den saaledes [fra begge Sider] nærede Forventning om, at den omhandlede Sag, uden forstyrrende Paavirkning af fremmede Momenter, skulde kunne bringes til Endskab paa en i det Hele heldbringende Maade, havdes heller ikke udelukkende for Øie den særlige Interesse for Norges indre Forholde af den tilsigtede Forandring. Der lagdes ved Siden heraf en væsentlig Betydning i den Udsigt til en gjensidig større Tilnærmelse og bedre Forstaaelse mellem Folkestemningerne inden begge de forenede Riger, og til en deraf betinget naturlig og sund Udvikling af selve Foreningen paa den bestaaende Grundvold, som maatte aabne sig ved Tanken om, at der ogsaa i Sverige raadede en saadan Opfatning af Foreningens Væsen og Vilkaar, at hint norske Grundlovs-Anliggende kunde finde sin endelige Afgjørelse af de norske Statsmagter uden at derved, navnlig for Rigerne fælles Konge, skulde møde Vanskeligheder

fra nogen almindelig Opinion inden Broderriget om, at dettes retlige Stilling i Foreningen vilde blive forrykket ved en Forandring fra Norges Side af de i dets særskilte Grundlov indeholdte Bestemmelser angaaende Statholder-Embedet.

Men hvor gunstigt end Udsigterne i saa Henseende tidligere syntes stillede, blev Forholdet dog allerede strax i en mærkelig Grad forandret, da der, endnu førend den norske Regjerings Indstilling var afgiven betræffende Spørgsmaalet om Sanction paa Storthingets ovennævnte Beslutning af 9de December 1859, blev ved den svenske Rigsdag af en Repræsentant paa Ridderhuset den 22de samme Maaned fremsat en Motion om, at Sveriges Stænder skulde andrage paa, at Deres Majestæt, forinden Høistsamme afgjorde det nævnte Sanctions-Spørgsmaal, vilde meddele Rigsdagen Storthingets Beslutning og give det svenske Folks Repræsentanter Anledning til derom at afgive sin Betænkning.

Ved denne Motion og de deraf foranledigede Forhandlinger blev for en længere Tid Realitets-Qvæstionen i den her omhandlede Sag — Ombytningen af det norske Statholder-Embedet med en Statsminister-Post — stillet saagodtsom ganske i Baggrunden for det formelle Spørgsmaal om foreløbig Deeltagelse af de svenske Stænder eller overhoved af nogen svensk Autoritet i Sagens Behandling enten forinden eller samtidigt med at Spørgsmaalet om Sanction paa Storthingets Beslutning af 9de December 1859 blev undergivet Deres Majestæts endelige naadigste Afgjørelse.

Da derhos Behandlingen af dette formelle Spørgsmaal paa den svenske Rigsdag blev sat i Forbindelse med den samstedts, som ovenfor anført, tidligere paa Bane bragte Sag angaaende en almindelig ny Revision af Forenings-Acten, og det paa en saadan Maade, at Adgangen til en Forandring i den norske Grundlovs § 12 blev efter den paa bemeldte Rigsdag raadende Opfatning heeltigjennem fremstillet som nødvendigviis knyttet til og afhængig af den nævnte Revision, fik derved Spørgsmaalet om denne sidste den særegne nye og betydnings-

fulde Charakter, som det senere har beholdt og fremdeles vil beholde, saalænge fra svensk Side Paastanden fastholdes om en Sammenhæng af den nysnævnte Art mellem disse Anliggender, hvilke nemlig efter den i saa Henseende fuldkommen samstemmige norske Opfatning ere i Realitet som i Form uafhængige af hinanden og derfor ogsaa til enhver Tid maae blive Gjenstand for særskilt Behandling, det ene efter sin Natur saavel som efter Rigs-Actens Indhold som en unionel Sag, det andet som et udelukkende norsk Grundlovs-Spørgsmaal.

I den af vedkommende Rigsdags-Utskott under 29de Februar 1860 afgivne Betænkning over begge de ovenfor omhandlede Motioner blev der indstillet paa, at Sveriges Stænder skulde indgaae til Deres Majestæt med underdanigst Andragende saavel om Revision af Unions-Bestemmelserne og om Forslag til fuldstændig ny Forenings-Act, som ogsaa om, at Spørgsmaalet om kongelig Sanction paa det norske Storthings-Beslutning om en Forandring med Statholder-Embedet ikke maatte afgjøres førend i Forbindelse med Resultaterne af den begjærte Revision; hvilket sidste Andragende for Øvrigt — naar hensees til Slutnings-Bestemmelsen i den norske Grundlovs § 80 om at alle de Kongen til Stadfæstelse forelagte Storthings-Beslutninger, som Han ikke før Storthingets Opløsning udtrykkeligen antager, ansees som af Ham forkastede — i Virkeligheden faldt sammen med et Andragende om endelig Forkastelse af den nævnte Beslutning.

Som særskilte Punkter for en vordende Revision af Unions-Bestemmelserne var af Rigsdags-Utskottet fremhævet Spørgsmaalene om Formerne for Konge-, Thronfølger- og Formyndervalg, om Interims-Regjeringens Sammensætning og Virksomhed, om Unions-Kongens Dispositionsret over Armeen og Flaaden samt om Forsvarsvæsenets Ordning efter en fælles Plan, om Fastsættelsen af Grundsætningerne for Udredelse af Bidrag til fælles Udgifter, og om Formen for en Unions-Repræsentation.

Med Hensyn til de Principer, efter hvilke en saadan Re-

vision skulde søges gennemført, findes der i Utskottets Betænkning fremsat den Paastand, at Lighed eller Sideordnethed imellem Rigerne som Princip for Foreningen ikke er bestemt med tydelige Ord enten i Norges Grundlov eller i Rigs-Acten, i hvilken Forbindelse Utskottet for Øvrigt kun har nævnt Udtrykkene i § 1 i begge disse Acter om, at Norge er „et frit og selvstændigt Rige“, men derimod ikke berørt Udtalelsen i Grundlovens § 42 om, at den Lov, der til nærmere Ordning af de unionelle Forholde vilde være at foreslaae for næste Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige, og som da ogsaa fik sin Tilblivelse i og ved den saakaldte Rigs-Act, skulde være, som Ordene i sidstnævnte Paragraph lyde, „bygget paa Grundsætningen om fuldkommen Lighed imellem Rigerne“.

Det er dog paa et andet Sted i Utskottets Betænkning omtalt, hvorledes Hans Majestæt Kong Carl den 13de i Sin naadigste Proposition af 12te April 1815 til Sveriges Riges Stænder angaaende de nye constitutionelle Forholde, der som Følge af Foreningen mellem Sverige og Norge vare opstaaede, har med Hensyn til de Grundsætninger, som havde ledet Hans Majestæt ved Indgaaelsen af denne Forening, blandt Andet ytret, at Hans Majestæt havde troet sig „af flere Grunde berettiget til at erkjende Grundsætningen om en fuldkommen Jevnlighed mellem begge Riger i alle de Spørgsmaal, som angaae deres fælles Styrelse“.

Utskottet har imidlertid fremstillet som Resultat af dets i Betænkningen udførligt gjengivne Overveielser, at den Revision og Fuldstændiggjørelse af Forenings-Fordraget, som Utskottet har anseet at være paakaldt af Nødvendigheden, „ikkun bør iverksættes efter saadanne Grundsætninger, at den første Plads inden Foreningen, og Rettigheden til i Forhold til andre Magter at repræsentere samme, fremdeles bør bibeholdes for Sverige“.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om en Forandring af den norske Grundlovs Bestemmelse om Statholder-Embedet har Utskottet udtalt den Anskuelse, „at de flere Bestemmelser i

Norges Grundlov, hvilke ere af den Beskaffenhed, at de ogsaa vedkomme Sverige, uden dog at have faaet Plads i Rigs-Acten, herved ikke have tabt sin Egenskab af at være aftalte Forenings-Bestemmelser imellem Sverige og Norge, og at de følgelig, skjønt de ikke staae i nogen Sammenhæng med Sveriges Grundlove og derfor ei som constitutionelt unionelle Bestemmelser ere underkastede Rigets Stænders besluttende Ret, ikke kunne uden Samtykke fra Sveriges Side ophæves eller forandres paa en saadan Maade, at Sveriges Ret derved formindskes".

I Henhold hertil har Utskottet erklæret sig for, at Spørgsmaalet om den ovennævnte Forandring i Norges Grundlov bør som en unionel Sag afgjøres ved endelig Beslutning af Unions-Kongen, og behandles paa samme Maade, som har været fulgt med Hensyn til Anvendelsen af andre unionelle Bestemmelser, men at i ethvert Fald, som ovenanført, Afgjørelsen ikke maatte finde Sted uden i Forbindelse med den af Utskottet foreslaaede almindelige Revisions Resultater.

Ved Behandlingen af denne Utskotts-Betænkning paa Rigsdagen den 17de Marts 1860 blev den inden alle 4 Stænder bifaldt, og i Medhold af den saaledes fattede Beslutning var det, at, efter yderligere Forhandlinger inden Stænderne angaaende Redactionen af deres underdanigste Skrivelse i denne Anledning til Deres Majestæt, en saadan Skrivelse under 2den April forrige Aar blev udfærdiget i den Form, i hvilken den findes indtagen i det Foredrag fra Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsminister, som er Gjenstand for nærværende underdanigste Betænkning.

Det er allerede ovenfor berørt, hvilken særegen Betydning der fra norsk Side blev, og maatte blive, tillagt det i Sverige paa ny vakte Spørgsmaal om en Revision af de unionelle Bestemmelser, naar der imellem dette Spørgsmaal og Afgjørelsen af den i Norge forhandlede Sag om en Forandring med Hensyn til Statholder-Embedet sammesteds opstilledes fra svensk Side en saadan Forbindelse som den, der nu har gjort

sig gjældende ikke blot i den ovennævnte af den svenske Rigsdag bifaldte Utskotts-Betænkning, men som Følge deraf ogsaa baade i Stændernes Skrivelse af 2den April forrige Aar og i hans Exeellence Justitiæ-Statsministerens her omhandlede underdanigste Foredrag, i hvilket sidste det findes ligefrem udtalt, at der først ved den tilsigtede Revision skulde banes Adgang for en ønskelig Løsning af Spørgsmaalet om det norske Statholder-Embedet.

I Overeensstemmelse med den foran givne Fremstilling af begge de nævnte Sagers tidligere Gang, vil det være i naadigst Erindring, at enhver af dem særskilt havde til forskjellige Tider været bragt under Behandling og var bleven fremmet herfra til naadigst Afgjørelse, der i den ene Sag, i 1848, var falden ud til Udsættelse paa ubestemt Tid med den videre Behandling af Unions-Comiteens Forslag og den norske Regjerings derover afgivne underdanigste Betænkning, — i den anden Sag, i 1854, til Negtelse af Sanction paa Stortingets Beslutning om Statholder-Embedets Ophævelse.

Hvilket Indtryk nu end denne Afgjørelse i sin Tid kan have efterladt hos dem, der nærmest havde interesseret sig for de nævnte Sagers Fremme, saa er dog saameget vist, at der ikke i noget af Tilfældene sporedes nogen Virkning deraf til Ulempe for den gode Stemning og Forstaaelse mellem de fornede Broderfolk; og der er heller ingen Grund til at antage, at Vanskeligheder i saa Henseende til andre Tider vilde have kunnet opstaae i Anledning af en fortsat Behandling og fornyet Afgjørelse af de samme Anliggender, naar blot disse ikke vare blevne sammenføjede i en saadan Forbindelse med hinanden, som efter det Anførte nu skeet fra svensk Side under den sidstforløbne Tids Forhandlinger. Men Paastanden om, at den norske Grundlovs Bestemmelser om et Statholder-Embedet skulde, skjønt fuldkommen uberørt af Rigs-Actens Indhold, dog agtes at være af unionel Natur, saa at de ikke uden Sveriges Deeltagelse kunne forandres, og at Spørgsmaalet om Forandringen retligen kun kan behandles i Sammenhæng med en

Revision af Unions-Bestemmelserne, — denne Paastand gaaer ikke blot ligefrem ud paa en Indskrænkning i de norske Statsmagters selvstændige Raadighed over Norges Grundlov i det enkelte her omtalte Anliggende, men den medfører tillige, ved at forfølges i sine Conseqventser, en yderligere Usikkerhed i Grændserne for denne Raadighed ogsaa med Hensyn til andre Dele af Grundloven.

Forholdene vare saaledes ved den svenske Rigsdags Beslutning i Marts forrige Aar bragt i den Stilling, at det formelle Spørgsmaal om de norske Statsmagters Ret til udelukkende at bestemme om en Forandring med Statholder-Embedet, maatte tillægges endog en principal Betydning ved den nysnævnte Sags Afgjørelse af Deres Majestæt. Denne Afgjørelse blev først i et norsk Statsraad den 24de Marts 1860 i Naade udsat, og foregik derefter endeligt ligeledes i norsk Statsraad den 4de April samme Aar med det Udfald, at naadigst Sanction til Stortingets Beslutning for Tiden blev negtet, men for Øvrigt paa saadan Maade, at der paa norsk Side ikke kunde være Anledning til Tvivl om, at jo derved ogsaa ethvert Spørgsmaal om denne Sags Behandling som et unionelt Anliggende maatte være og forblive afgjort i negtende Retning.

I et den 7de April næsteften afholdt svensk Statsraad, hvor Stændernes ovenmeldte Skrivelse af 2den samme Maaned blev Deres Majestæt foredragen, blev der imidlertid i en Tilførsel fra Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren fremsat de Mening, at ved den stedfundne Negtelse af Sanction var den omhandlede Sag blot foreløbigen standset (undertryckt) i det norske Statsraad, uden derved at være udelukket fra videre Behandling som unionel, naar der i sin Tid skulde i Virkeligheden skrides til Meddelelse af Sanction. Efterat der i Anledning heraf var i norsk Statsraad den 21de samme Maaned skeet yderligere underdanigste Udtalelser fra de tilstedeværende Statsraads-Medlemmer, gaaende ud paa at hævde Betydningen af det i Statsraadet den 4de næstfør Passerede som en bestemt og endelig Afgjørelse i negtende Retning ogsaa med Hensyn

til Sagens Behandling som unionel, og efterat samtlige de i fornævnte Statsraads-Møder førte Protokoller vare gennem den norske Regjering blevne meddelte det da forsamlede Storting, indgik dette under 23de April forrige Aar efter eenstemmig Beslutning med en underdanigst Adresse til Deres Majestæt, indeholdende Udtalelser baade angaaende Afgjørelsep af Statholder-Spørgsmaalet som et reent norsk Grundlovs-Anliggende og om den af Sveriges Stænder paa Bane bragte nye Revision af Unions-Bestemmelserne, angaaende hvilken sidste Sag det i det ommeldte svenske Statsraad af 7de April 1860 naadigst havde behaget Deres Majestæt at tilkjendegiye, at da denne Sag ikke for Øieblikket krævede Behandling, og da Deres Majestæt antog Øiemedet at vilie blive bedre fremmet gennem en Udsættelse, fandt Deres Majestæt ikke Føie til da at bestemme Tiden naar Stændernes Skrivelse skulde foredrages i sammensat Statsraad, men vilde derom senere afgive Bestemmelse.

I den nysnævnte, her vedlagte underdanigste Adresse, til hvis Indhold saavel den norske Regjering som Statsraads Afdelingen i Stockholm ved Sagens Foredrag for Deres Majestæt den 10de Mai 1860 i Underdanighed henholdt sig, har Stortinget betræffende Spørgsmaalet om Revision af Unions-Bestemmelserne ytret Følgende:

„I Rigsstændernes Skrivelse er tillige andraget om, at Deres Majestæt vil lade forberede en Revision af de mellem Rigerne gjældende unionelle Bestemmelser. Stortinget tillader sig hertil underdanigst at anføre, at en saadan Revision forlængst er forberedt ved en af norske og svenske Mænd sammensat Commission, og at Commissionens Arbeide allerede i Aaret 1847 blev expederet fra den norske Regjering, medens Intet vides senere at være foretaget i Sverige til Sagens Fremme. Stortinget anseer ikke det nærværende Tidspunkt gunstigt til at optage de Forhandlinger, der fra svensk Side i saa lang Tid ere afbrudte. En Revision af de unionelle Bestemmelser kan fra norsk

Side ikke finde Sted uden paa den i Rigs-Acten givne Grundvold, nemlig Rigerne Ligeberettigelse og ethvert Riges Eneraadighed i alle Anliggender, der ikke ere betegnede som unionelle. Stortinget er overbeviist om, at ingen norsk Mand, der agter sit Fædrelands Rettigheder og sin egen Ære, vil deeltage i Revisionen paa andre Vilkaar, og den seneste Tids Begivenheder i Sverige have ulykkeligviis i Norge opvakt en almindelig Frygt for, at der fra svensk Side vil blive gjort Forsøg paa at give Revisionen en anden Charakter. Det norske Folk, der holder fast ved Unionen, saaledes som den nu er, forlanger under disse Omstændigheder intet Andet, end at Forholdet mellem Rigerne maa blive uforandret, om endog Følgen skulde blive, at de enkelte Rettelser og Forbedringer, hvorfor Unionsværket maatte være modtageligt, henskydes til en Fremtid, i hvilken en sandere Opfatning af Forholdet mellem Rigerne ogsaa i Sverige har trængt igjennem".

Den saaledes for Norges Vedkommende udtalte Mening, at en Revision af de unionelle Bestemmelser ikke under de her givne Forholde nu med Nytte vil kunne søges istandbragt, slutter sig, som det vil sees, ganske nøie til Beskaffenheden af disse Forholde, som de for den norske Opfatning maatte fremstille sig efter de svenske Rigsdags-Forhandlingers Gang og deres Indvirkning paa Afgjørelsen af det oven omhandlede norske Grundlovs-Anliggende, i Forbindelse med selve Indholdet af den underdanigste Skrivelse fra de svenske Stænder af 2den April forrige Aar, som hans Excellence Justitiæ-Statsministeren nu ved sit underdanigste Foredrag af 9de April sidstleden, i Følge deri paaberaabt naadigst Tilladelse af Deres Majestæt, har gjort til Gjenstand for Behandling i sammensat Statsraad, efterat Afgjørelsen af det af Hans Excellence tidligere vakte Spørgsmaal om saadan Behandling var, som oven bemærket, ved naadigst Resolution i svensk Statsraad af 7de April forrige Aar blevet paa ubestemt Tid udsat.

Under andre Omstændigheder end de, efter det Anførte, nu forhaandenværende, vilde Gjenoptagelsen af Forhandlingerne angaaende en Revision af de unionelle Bestemmelser, efter hvad der med fuld Sikkerhed tør antages, saa meget mindre have mødt Vanskeligheder fra norsk Side, som Forarbejderne dertil allerede tidligere herfra vare blevne saavidt fremmede, at deres Fortsættelse, enten umiddelbart fra det Punkt, hvor Revisions-Sagen i sin Tid var midlertidigen standset ved den naadigste Resolution af 25de Februar 1848, eller muligens ved fornyet fælles Samvirken i en Comitee af Mænd fra begge Riger, maatte blive forholdsviis nogenlunde let, naar man nemlig vilde holde fast ved, at de, som ovenanført, under hine ældre Revisions-Forhandlinger fra alle Sider fuldstændigt anerkjendte Grund-Principer for selve Foreningen ogsaa fremdeles maatte blive det ufravigelige Grundlag for Revisionen af de enkelte unionelle Bestemmelser. Thi at der for Norges Vedkommende skulde have hersket nogen Uvillighed til paa dette Grundlag at være med om at søge Foreningen befæstet og udviklet enten gennem Rettelse og Fuldstændiggjørelse af de herhen hørende Rets-Bestemmelser, eller ved saadanne gjensidige Tilnærmelser og Lettelser i den oekonomiske og sociale Forbindelse mellem Rigerne, som af vedkommende Stats-Myndigheder erkjendes at ville være til gjensidigt Gavn, — er en Mening, hvis Urigtighed Departementet vilde have anseet det uforment her nærmere at paavise, saafremt der ikke oftere og særligt under de seneste Forhandlinger i Sverige om disse Anliggender havde viist sig i saa Henseende at raade deels en mindre nøiagtig Kundskab, deels ligefremme Misforstaaelser, som neppe have været uden mærkelig Indflydelse paa Forhandlingernes Resultat, og som det derfor maa ansees af Vigtighed at søge, saavidt muligt, fjernede ved at lægge det sande Forhold for Dagen.

Efter hvad der allerede ovenfor er oplyst og bemærket, blev i sin Tid det oprindeligt fra norsk Side paa Bane bragte Spørgsmaal om en partiel Revision af de unionelle Bestem-

melser senere i Overeensstemmelse saavel med den norske Regjerings som med det svenske Statsraads i 1843 afgivne Betænkninger udvidet til at skulle omfatte en almindelig Revision af Rigs-Acten; og Forhandlingerne derom bleve saaledes fremmede, at de deri deeltagende norske og svenske Mænd kom til fuldstændig Enighed ikke blot i Opfatningen af Foreningens Grund-Principer, men i det Væsentlige ogsaa med Hensyn til Detaillerne af Revisionen, hvorefter Sagen blev af den norske Regjering saaledes forberedt til naadigst Afgjørelse, at der for Norges Vedkommende ikke vilde have været Noget til Hinder for, at denne naarsomhelst kunde foregaae.

Betræffende saadanne Modificationer af enkelte unionelle Bestemmelser, hvorom Spørgsmaal er opstaaet uafhængigt af nogen mere omfattende Revision, kan her endvidere anføres, at efterat en til en hensigtsmæssigere Organisation af det svenske Statsraad sigtende Forandring i Sveriges Grundlove allerede ved Rigsdagen i 1840 var skeet paa en saadan Maade, at derefter ikke længere de i Rigs-Actens § 7 indeholdte Bestemmelser om Sammensætningen af de forenede Rigers Interims-Regjering kunde i det Hele bringes til Anvendelse, blev der fra norsk Side, saasnart som dertil gaves Anledning afgivet imødekommende Beslutninger med Hensyn til behørig Modifikation af Rigs-Acten, i Medhold af hvis § 12 der imidlertid ikke førend i 1845 kunde opnaaes nogen endelig Afgjørelse af denne Sag for Norges Vedkommende.

Da der i en senere Tid igjen var vakt Spørgsmaal om Forandringer i Rigs-Actens Forskrifter om Interims-Regjering med Hensyn baade til Betingelserne for dens Indtræden og til Medlemmernes Antal, samt i Forbindelse dermed om Adgang for den til Thronen nærmest berettigede Prinds til at forestaae Rigernes Styrelse i visse Tilfælde, hvor denne efter Rigs-Acten har skullet føres af Interims-Regjeringen, bleve de 2de særskilte i denne Anledning af Hans Majestæt Kongen, ifølge naadigst Resolution af 11te September 1857, fremsatte Propositioner til det norske Storting af dette bifaldte ved Be-

slutninger af 10de December 1859, hvorimod omtrent ved samme Tid de modsvarende naadigste Propositioner til Rigsdagen i Sverige bleve af denne forkastede. Propositionen angaaende Regjeringens Førelse, i visse Tilfælde, af nærmest arveberettigede Prinds hviler i Følge naadigst Resolution af 10de Mai 1860 for Norge nu atter til Afgjørelse af næste Storthing.

Allerede i Foreningens første Aar blev der i Norge vedtaget forskellige Bestemmelser sigtende til Lettelse i Forretnings-Forholdene imellem de forenede Riger. Efterat der saaledes i 1815 var udkommen først en provisorisk Anordning (31te Marts) og senere en Lov af 25de October samme Aar om Udlevering af Forbrydere, som fra Sverige maatte undvige til Norge, blev efter Indstilling fra den norske Regjering Forslag til en udførligere Lov angaaende denne og flere i Forbindelse dermed staaende Gjenstande i 1818 bevirket taget under Behandling saavel af det norske Storthing som af den svenske Rigsdag, med det endelige Resultat, at en saadan Lov udkom for Norge under 11te September 1818 og en tilsvarende Forordning for Sverige den 1ste Juni 1819, uden at for Øvrigt denne Sag paa noget Stadium havde været undergivet Behandling i combineret Statsraad eller overhoved anden Fælles-Behandling, end en af den norske Statsraads-Afdeling i Stockholm efter naadigst Befaling indledet Conference med den svenske Justitiæ-Statsminister betræffende Indholdet af de Forslag der skulde blive at fremsætte for de særskilte Repræsentationer.

Med Hensyn til Handels- og Told-Forholdene imellem de forenede Riger var der ligeledes allerede paa Storthinget i 1815 givet foreløbige Bestemmelser ved Lov af 25de October samme Aar, og efterat desangaaende var blevet yderligere forhandlet i en Comitee af kyndige Mænd fra begge Riger, udkom ved provisorisk Anordning for Norge af 24de Mai 1825 og derpaa følgende Lov af 4de August 1827 fuldstændigere Forskrifter, som i Forbindelse med senere tilkomne Tillægs-

Bestemmelser, og deriblandt navnlig den under 18de Mai forrige Aar udkomne Lov angaaende Vareførselen landværts mellem Norge og Sverige, afgive de endnu gjældende Regler for Ordningen af Handels-, Søfarts- og Told-Forholdene mellem de forenede Riger indbyrdes. At denne Ordning i flere Dele kan tiltrænge Rettelse og Forbedring efter Tidernes forandrede Krav, har af Regjeringen i begge Riger længe været erkjendt, og der har gjentagende været truffet forberedende Foranstaltninger i denne Retning. Det Forslag til fuldstændig ny Lov angaaende disse Forholde, der i 1857 blev naadigst fremsat saavel for Norges Storting som for Sveriges Riksdag, blev imidlertid kun af denne vedtaget, hvorimod det norske Odelsthings Beslutning gik derhen, at Forslaget ikke bifaldtes. Uagtet de ved Lov-Forslaget tilsigtede Fordele vistnok for en væsentlig Deel senere ere opnaaede, dels ved fornævnte Lov af 18de Mai 1860 og dels ved forskellige af Stortingene i 1857 og i 1859—60 besluttede Forandringer i de norske Told-Tarifer, er det vel maaskee ikke uden Grund, at i Sverige, som tildeels ogsaa i Norge, den Mening har givet sig tilkjende, at det vilde have været ønskeligt, om Sagens Udfald i Odelsthinget 1857 var blevet anderledes. Men naar der sees hen til hvad der, som anført, paa anden Maade fra norsk Side er foretaget til de i Forslaget omhandlede Anliggendes Ordning, — naar det derhos tages i Betragtning, hvor ofte det indtræffer, at Meningerne inden en repræsentativ Forsamling ikke allerede ved første Gangs Behandling komme til Enighed om en i store Interesser indgribende Sag, — og naar man endelig ikke er uopmærksom paa den Omstændighed, at Vanskelighederne i sidstnævnte Henseende i alt Fald ikke blive mindre derved, at Afgjørelsen, selv i Enkelthederne, skal søges bragt til Overeensstemmelse med hvad der i et andet Land er eller kan ventes vedtaget, saa vil det være ufornuddent, og efter Departementets Overbeviisning ogsaa urigtigt, at søge Forklaring-Grunde for den fra norsk Side i 1857 stedfundne Afgjørelse af den her omhandlede Sag i nogen Uvillighed til at

komme Sverige imøde under Bestræbelserne for at ramme fælles Tarv, fremfor i en forskjellig Opfatning om, hvorledes dette Maal i Virkeligheden bedst skulde være at opnaae.

Det her Anførte maa ogsaa for en stor Deel gjælde med Hensyn til den ligeledes efter den norske Regjerings Indstilling i 1857 for Stortinget fremsatte, og af dette dengang med lignende Udfald behandlede naadigste Proposition til en Lov, hvorved der skulde gives paa Gjensidighed grundede Bestemmelser angaaende forskjellige Retspleien vedkommende Forholde imellem de forenede Riger.

Det synes overhoved at være ganske naturligt, at i en Forening mellem selvstændige Stater oftere, dels paa Grund af at de indre Forholde og Institutioner i ethvert af dem i Virkeligheden ere mere eller mindre væsentligt forskjellige, dels fordi det gjensidige Bekjendtskab til Forholdene i al Fald ikke er tilstrækkeligt udviklet, en forskjellig Opfatning endog gennem længere Tidsrum kan vedblive at gjøre sig gjældende angaaende Omfanget og Beskaffenheden af de indbyrdes Lempninger, der i fælles Interesse kunde være at gjøre. Og denne Betragtning fører fremdeles derhen, at der turde være ligesaa liden Føie til i Sverige at tillægge det i de nylig nævnte Tilfælde fra norsk Side Passerede nogen antiunionel Tendents, som om man i Norge — hvad der dog ikke vides at være skeet — vilde have søgt en saadan Tendents paa svensk Side enten f. Ex. i den ovenfor omtalte Forkastelse paa den svenske Rigsdag i 1859 af de paa norsk Side vedtagne Forslag til Forandringer i Bestemmelserne om Interims-Regjering og om Regjeringens Førelse i visse Tilfælde af arveberettiget Prinds, eller i den Omstændighed, at den allerede ved norsk Lov af 26de August 1854 betingelsesviis stedfundne Ophævelse af Forbudet i Mellemrigs-Loven af 4de August 1827 § 8 mod Fragtfart af det ene Riges Fartøier imellem det andet Riges Havne ikke hidtil er bleven mødt med en tilsvarende Forføining i Sverige, og at saaledes hiin norske Lov

er forbleven uden nogen Virkning i Forholdet mellem de forenede Riger indbyrdes.

For Øvrigt kan endnu være at nævne blandt Gjenstande af fælles Interesse for begge Riger, som efterhaanden ved gjensidig Imødekommen ere blevne nærmere regulerede, dels Consulat-Forholdene, hvorom fuldstændige Bestemmelser efter Forslag af en unionel Comitee senest ere afgivne ved naadigst Resolution af 20de April 1858 (jfr. ogsaa Lov af 1ste August 1857 om Consulat-Gebyrerne), dels Fremgangsmaaden med Hensyn til gjensidig Refusion for offentlig Understøttelse, ydet af den ene Rige til den anden. — Anledning at dette sidste, ved kongelig Resolution af 16de Februar 1855 ordnede Anliggende kan særligt bemærkes, at da Ulighederne i begge Rigers Fattigvæsens-Lovgivning og i Forbindelse dermed staaende Institutioner erfarede at medføre Vanskeligheder ved en fuldstændig Gjennemførelse ligeoverfor Sverige af de Erstatnings-Principer, der lovmedholdigt gjælde imellem de norske Fattigvæsens-Communer indbyrdes, bevilgede Stortinget allerede i 1857 et særskilt aarligt Beløb af Statskassen, for at deraf i saadanne Tilfælde det omhandlede Slags Understøttelser under visse nærmere fastsatte Betingelser skulde kunne bestrides, uden at Tilbagebetaling kræves hos vedkommende svenske Fattigvæsen, — hvilken Bevilling ogsaa paa sidste Storting er bleven gjentagen.

Til Oplysning om, hvorledes Forholdene i det siden Foreningens Stiftelse henrundne Tidsrum have stillet sig med Hensyn til Bidrag fra den norske Statskasse til visse for de forenede Riger fælles Institutioner samt til saadanne Anliggender, som for Øvrigt nærmere vedrøre Forenings-Forholdet, tillader Departementet sig her at fremlægge en Oversigt over de Bevillinger, som ved hvert Storting have fundet Sted til diplomatiske Anliggender og Consulatvæsenet, til Forsvarsvæsenet, særskilt for Land- og for Sø-Forsvaret, samt endelig til Lettelse og Udvidelse af Communicationen med Sverige ved Anlæg af nye og Forbedring af ældre Hovedveje til Rigsgrænsen.

Bidragene til diplomatiske og Consulat-Udgifter, der til de forskjellige Tider have været afpassede efter det samlede Beløb af de forenede Rigers Fælles-Udgifter i denne Anledning, ville sees i de senere Aar at have udgjort 72,300 Spdlr. aarlig, foruden hvad der som Consulat-Udgifter har været udredet særskilt for hvert af Rigerne, og hvilket for Norges Vedkommende i samme Tid har beløbet sig i Gjennemsnit omtrent til 5000 Spdlr. aarlig.

De budgetmæssige Bevillinger til Norges Landforsvar, som indtil 1856 efterhaanden vare stegne fra omtrent 500,000 Spdlr. til 760,000 Spdlr. aarlig, ere fra 1857 blevne forøgede til 1,000,000 Spdlr.; og til Søforsvaret har der, efterat de aarlige Udgifter dertil allerede tidligere havde tiltaget i et stærkere Forhold end Landforsvarets, nemlig fra 150,000 Spdlr. i 1816 til 395,000 Spdlr. i 1854 og nærmest følgende Aar, senere været bevilget endnu højere Beløb, nemlig i 1857—1860 495,000 Spdlr. og for indeværende Budget-Termin 421,000 Spdlr. aarlig.

Ogsaa ved disse Bevillinger har der stadig været taget et efter Landets Evner og de til enhver Tid forhaandenværende Omstændigheder lempet Hensyn til at fyldestgøre de i Unions-Forholdet særligt begrundede Krav paa Norges Deeltagelse i det fælles Forsvar, og navnlig har dette Hensyn i fortrinlig Grad gjort sig gjældende ved den i 1857 paa een Gang skete betydelige Forøgelse af de heromhandlede Udgifts-Poster. Der havde da just nylig, i Følge naadigst Resolution af 8de September 1856, i en Commission af Mænd fra begge Riger, under Forsæde af Deres Majestæt som daværende Kronprinds og Vice-Konge i Norge, været pleiet forberedende Forhandlinger med Hensyn til Ordningen af Unions-Forsvaret. Og ligesom de i denne Commissions Betænkning af 24de December samme Aar fremsatte Forslag til Grundsætninger for en saadan Ordning, hvilke blandt Andet gik ud paa, at hvert Rige dertil skulde yde Bidrag i Forhold til Folkemængden, bleve ved en i sammensat Statsraad den 22de Juni 1857 af-

given kongelig Resolution „i det Væsentlige bifaldte og antagne, for ved senere afgivendes Forslag i disse Henseender at tjene Vedkommende til Ledning”, — saaledes tør det ogsaa antages, at de inden Commissionen drøftede og vedtagne Ansøkelser betræffende Forsvars-Forholdenes ønskelige Udvikling i unionel Henseende ingenlunde have været uden Indflydelse paa de senere Aars rundeligere Bevillinger til dette Øiemed for Norges Vedkommende, om end intet gjensidigt bestemt Talforhold har været opstillet som bindende Regel for Forsvars-Midlernes Organisation eller de dertil nødvendige Penge-Udgifters Størrelse inden ethvert af Rigerne. I denne Henseende maa det formentlig ogsaa erkjendes at være forbundet med særegne Vanskeligheder, og det ikke blot fra den formelle Side, at faae en saadan Regel istandbragt og gennemført under Udøvelsen af de særskilte National-Repræsentationers selvstændige Bevillings- og Beskatnings-Myndighed, idet nemlig de forskellige Forholde inden Rigerne kunne medføre dels at der i ethvert af dem maa stilles forskellige Fordringer med Hensyn til Forsvarsvæsenets Beskaffenhed, dels at Bekostningen ved at holde en vis Krigs-Styrke bliver høist ulige for ethvert af Rigerne, og idet endelig Udredslser nødvendigvis falde mere trykkende alt eftersom et Lands Befolkning er mindre concentreret og lever under mindre heldige Vilkaar. Det kunde derfor vel ogsaa være Tvivl underkastet, om ikke det fælles Hoved-Øiemed fremdeles paa letteste Maade, og ved Siden deraf tillige i tilstrækkelig Grad, maatte kunne fremmes derved, at ethvert af Rigerne for sig, selvfølgelig som hidtil under behørigt Hensyn til Forenings-Forholdet og paa Grundlag af fælles forberedende Forhandlinger af sagkyndige Mænd angaaende Plan og Midler for det unionelle Forsvar, vedbliver at ordne sine Anliggender, ogsaa hvad Forsvarsvæsenet betræffer, efter eget Skjøn om hvad Rigets Stilling og Værdighed kræver.

Med Hensyn til Vei-Communicationerne imellem de forenede Riger maatte man i Foreningens første Aar, da Ord-

ningen af de nye Stats-Forholde i saa mange andre Retninger gjorde uafviselige Krav paa den norske Statskasse, indskrænke sig til den Vedligeholdelse og Udbedring af allerede tilværende Vei-Forbindelser, som kunde foregaae paa den for de indre Communicationer sædvanlige Maade, uden særlige Tilskud af den almindelige Statskasse. Men allerede ganske faa Aar efter Foreningen, nemlig i 1821, begyndtes der af Stortinget med at bevilge Midler af Statskassen til nye Communications-Veie mellem Norge og Sverige, og under 28de Juli 1824 blev det ved Lov bestemt, at Omkostningerne ved saadanne Vei-Forbindelser skulde udredes af Statskassen efter de Bestemmelser, som tages ved Budgettets Forfattelse. Imidlertid vedbleve disse Foranstaltninger fra norsk Side til Lettelse af Samfærdselen imellem Rigerne fremdeles at drives i et forholdsviis mindre Omfang ogsaa i nogle af de følgende Aar; men siden 1848 havde de erholdt en saadan Udvidelse, at medens der før den Tid havde været anvendt i her omhandlede Øiemed i det Hele noget over 50,000 Spdlr., er dertil i den senere forløbne Tid efterhaanden disponeret tilsammen ikke mindre end omtrent 260,000 Spdlr. af den norske Statskasse. Derforuden er der, for at det under Udførelse værende Jernbane-Anlæg mellem Christiania og Kongsvinger saa snart som muligt kunde komme til at gjøre sin Nytte ogsaa som et væsentligt Led i de unionelle Communicationer, af Stortinget under 18de Mai 1860 blevet meddelt Bemyndigelse til at der, forsaavidt Statskassens Midler dertil maatte være tilstrækkelige, kan anvendes indtil 300,000 Spdlr. til at fortsætte det nævnte Anlæg videre fra Kongsvinger mod den svenske Grændse, saasnart Retningen af det modstødende Jernbane-Anlæg fra svensk Side er endelig bestemt. Da imidlertid de fra norsk Side skete Henvendelser desangaaende ikke have ledet til at fornøden Bestemmelse i sidstnævnte Henseende er bleven afgiven har der heller ikke kunnet blive Spørgsmaal om i Norge for Tiden at foretage Videre med Hensyn til Fuldførelsen af den nævnte Jernbane-Forbindelse hiinsides Kongsvinger.

Den saaledes i Korthed givne og vistnok langt fra fuldstændige Oversigt tør dog antages tilstrækkelig til at godtgjøre, at der i Virkeligheden ikke har manglet Erfaring for Imødekommen fra norsk Side til en for begge Parter gavnlig Ordning af Anliggender, som ere betingede af eller staae i Forbindelse med Unionen, og derved følgelig ogsaa til dennes videre naturlige Udvikling paa den eengang lagte Grundvold. Det vil sees, at Norge hertil har bidraget sin Deel saavel gennem supplerende og rettende constitutionelle Bestemmelser samt andre Lovgivnings-Foranstaltninger, sigtende til gjensidig Lættelse i Forholdet imellem Rigerne, som tillige gennem Bevillingen af Pengemidler til saadanne Øiemed, som maae være af fælles Interesse for dem, — i hvilken sidste Henseende der ogsaa i den svenske Justitiæ-Statsministers her omhandlede underdanigste Foredrag af 9de April sidstleden indeholdes den Udtalelse, ligesaavel for Norges som for Sveriges Vedkommende, at det ikke hidtil har viist sig, at noget af de forenede Riger har unddraget sig fra at opfylde Billighedens Fordringer med Hensyn til Spørgsmaalet om Bevillingen af Midler til fælles Anliggenders Fremme. Og ligesaa lidt som der i dette Forhold for Fremtiden med nogensomhelst Føie kan forudsættes at ville vise sig en ringere Grad af Villighed fra Norges Side, ligesaa liden Grund er der til for Øvrigt at betvivle en fortsat Imødekommen derfra, ogsaa naar det maatte gjælde om, i nogen af de andre ovenberørte Retninger at bidrage til Fremme af Foreningens store Formaal og til at befæste dens for begge Riger heldbringende Virkninger. For et gunstigt Udfald af Forhandlingerne i saa Henseende, hvad enten de indledes fra den ene eller den anden Side, ville Betingelserne formentlig kun blive de samme, som i Almindelighed altid maae være tilstede, hvor der handles om en frivillig Samvirken af denne Art imellem selvstændige Parter, at der nemlig kan gaaes ud fra et anerkjendt fælles Grundlag — hvilket i de her tilsigtede Forholde dannes af de som ovenanført fra alle Sider tidligere anerkjendte ufravigelige Hoved-Principer for Foreningen —, og

dernæst tillige, at Arten og Omfanget af de Forhandlings-Gjenstande, som til enhver Tid bringes paa Bane, bliver lempet efter den Udsigt, Tids-Omstændighederne kunne give til at vente en villig Stemning paa begge Sider til at befordre Forhandlingernes Fremgang mod det paa hiint Grundlag til-sigtede fælles Maal.

Denne sidste Betingelse, skjønt ikke i den Grad, som den første, indgribende i selve Foreningens Væsen og Livs-Princip, maa dog efter Departementets Anskuelse tillægges en saa betydelig Vægt, at aldenstund det efter den af Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsminister nu givne Fremstilling maa antages, at Stemningen i Sverige vilde være ugunstig for at de i 1848 standsede Forhandlinger om en almindelig Revision af Forenings-Acten nu kunde blive gjenoptagne i det Væsentlige paa Grundvolden af Unions-Comiteens Udkast fra 1844 og den norske Regjerings derom i 1847 afgivne underdanigste Indstilling, saa ligger der allerede i denne Betragtning en i og for sig tilstrækkelig Grund til ikke fra norsk Side at anbefale en saadan Gjenoptagelse.

Idet Departementet saaledes forsaavidt er enigt i det Resultat, hvortil Hans Excellence er kommen med Hensyn til Behandlingen af det nysnævnte Udkast, tør det ansees ufor-nødent at indgaae i nogen Drøftelse af de Bemærkninger, han angaaende dets Indhold i Enkelthederne har fremsat, uden forsaavidt dertil vil gives Anledning, naar Departementet nedenfor skal udtale sig nærmere angaaende det af Hans Excellence fremsatte Forslag til Anordning af en selvstændig ny Revision af Unions-Bestemmelserne. Kun saameget finder Departementet her at burde ytre, at medens det er en Selvfølge, at baade Comiteens Udkast og den norske Regjerings Indstilling i ethvert Fald blot paa Grund af den lange Henstand i Tid maatte i flere Stykker være at modificere, om de nu skulde have været at optage paa norsk Side til fornyet Behandling, er det vel heller ikke usandsynligt, at denne i saa Fald navnlig vilde have medført den af Hans Excellence an-

tydede Indskrænkning af Stoffet til de egentlige Forfatnings-Bestemmelser; men om der end forøvrigt, som ligeledes af Hans Excellence forudsat, ogsaa inden disse snevrere Grændser kunde i den norske Regjering angaaende enkelte Punkter være blevet yttret andre Anskuelser nu end i 1847, kunde dog, efter hvad der foran er forklaret, Sagens Behandling fra norsk Side i det Hele ikke antages at være kommen til at foregaae i nogen væsentligt forskjellig Aand fra den, der i sin Tid inden Unions-Comiteen havde ledet saavel de svenske som de norske Medlemmer til et i Hovedsagen fuldkommen samstemmigt Resultat, men som efter det oven Anførte angaaende den senere Tids Stemning i Sverige ikke nu kunde ventes der at ville møde den samme Anerkjendelse.

Forinden Departementet dernæst gaaer over til at udtale sig betræffende Spørgsmaalet om naadigst Bifald til det af den svenske Justitiæ-Statsminister, som meldt, i Forbindelse med hans Fraraaden af at give Unions-Comiteens Forslag videre Fremme, underdanigst fremsatte Andragende om Foranstaltning til en ny og omfattende Revision af Forenings-Acten, skal man tillade sig at bemærke, at efter Departementets Anskuelse baade kan og bør Behandlingen af dette almindelige Spørgsmaal foregaae fuldkommen uafhængigt af, hvorvidt der med Hensyn til et eller andet særskilt unionelt Anliggende maatte være en ved Erfaring godtgjort Nødvendighed for at erholde enkelte rettende eller supplerende Bestemmelser afgivne i utvivlsom Harmoni med Foreningens Principer. Tilfælde af den sidst-nævnte Art maa nemlig til enhver Tid kunne ventes ved gensidig Imødekommen at ville finde sin Afgjørelse efter det forhaanden værende Krav, uden Hensyn til hvorvidt Tids-Forholdene for Øvrigt maatte afgive mere eller mindre gunstige Betingelser for at gjøre indgribende Forandringer i Unions-Bestemmelserne til Gjenstand for Forhandling Rigerne imellem.

Departementet skal, for at tydeliggjøre sin Mening i denne Henseende ved et nærliggende Exempel, tillade sig at nævne de forhen berørte Sager angaaende den unionelle Interims-

Regjerings Organisation og Virksomhed, samt angaaende Regjeringens Førelse i visse Tilfælde af nærmest arveberettigede Prinds. Efterat nemlig Ønskeligheden af, at der i disse Anliggendes Ordning kommer til at foregaae Forandringer i den nu paatænkte Retning, er bleven erkjendt fra norsk Side derved, at Stortinget i 1859 har antaget de i saa Henseende i 1857 fremsatte kongelige Propositioner, der imidlertid, som meldt, bleve forkastede af den svenske Rigsdag, er der visselig al Grund til at antage, at en fornyet Behandling af disse Sager, naar Tiden dertil maatte blive beleiligere i Sverige, fremdeles vil nyde den samme Fremgang i Norge som forhen, forsaavidt den atter kommer til at foregaae særskilt og ikke, efter Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Forslag (jfr. det 2det og tildeels det 3die af de deri særskilt frembævede Punkter), sættes i Forbindelse med Revision af andre unionelle Anliggender, for hvis Vedkommende Nødvendigheden eller Hensigtsmæssigheden af en Forandring i al Fald i Norge stiller sig ganske anderledes for den almindelige Mening.

Selv for det Tilfælde, at Forandringer med Hensyn til den midlertidige Regjerings Organisation og Competence maatte fra svensk Side, som af Hans Excellence nu antydtes, ønskes foretagne i en videre Udstrækning, end der tidligere har været bragt paa Bane, vil der efter Departementets Forening neppe kunne forudsættes fra norsk Side at møde nogen Vanskelighed ved desangaaende at indgaae i Forhandlinger, for hvilke det i Rigs-Acten gennemførte Princip af fuldstændig Lighed imellem Rigerne fremdeles bliver Grundvolden. Ligesom derfor Indskrænkning i det Antal af Interims-Regjeringens Medlemmer, der i 1815 blev vedtaget alene af Hensyn til de svenske Institutioner, medens der allerede dengang fra norsk Side var bragt i Forslag et mindre Antal, formentlig vil kunne skee, saafremt man i Sverige maatte attraae det, ogsaa til et andet Antal end der ved den kongelige Proposition i 1857 blev foreslaaet og for Norges Vedkommende af Stortinget i 1859 vedtaget, saaledes kan det ikke antages at ville være af nogen

særlig Interesse for Norge, at der skulde lægges Hindringer i Veien enten for en saadan Ordning af Forholdene, at under en Interims-Styrelse de hvert Rige særskilt vedkommende Anliggender bleve overladte til Afgjørelse af en for hvert Rige særskilt organiseret Regjering ligesaa vel for Sveriges, som det nu, efter derom af Kongen i Henhold til den norske Grundlovs § 13 afgivne Bestemmelser, kan skee for Norges Vedkommende, eller at der angaaende Tiden for Interims-Styrelsens Varighed gives andre Forskrifter end de nu gjældende, — Alt under den oven anførte Forudsætning om fuldstændig Overholdelse af Ligheds-Principet.

Departementet vil for Øvrigt i Forbindelse hermed ikke lade uberørt en fra svensk Side oftere forekommende Misforstaaelse i den Retning, at hiint Princip skulde være rokket derved, at Interims-Regjeringen ikke har havt at behandle alle norske ligesaa vel som alle svenske Regjerings-Anliggender, idet endeel af de første ere vedblevne at afgjøres, som ellers, i Kongens Navn og paa Hans (Interims-Regjeringens) Vegne af den i Christiania værende norske Regjering. Det maa nemlig erindres, at Forholdet i Virkeligheden stiller sig saa, at denne norske Regjering ikke har Afgjørelses-Myndigheden i saadanne Sager umiddelbart i Kraft af Grundloven, men, efter hvad dennes ovenfor paaberaabte § 13 nærmere udviser, alene i Medhold af Kongens eller, i Tilfælde, Interims-Regjeringens derom afgivne Bestemmelse og Instruction. Og der kunde vistnok ikke blive Tale om fra norsk Side at reise nogensomhelst Indvending, om der ved særskilt svensk Grundlovs-Bestemmelse blev oprettet for Sverige en Autoritet, der kom til at staae i samme Forhold til Interims-Regjeringen, som den norske Regjering i Christiania.

Hvad der foran er anført betræffende Forholdene med Interims-Regjeringen som en af de i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag nævnte Gjenstande for en vordende Revision, vil maaskee ogsaa for en Deel kunne finde sin Anvendelse paa det af Hans Excellence under 4de Post nævnte

Spørgsmaal „om den hensigtsmæssigste Maade at forebygge Afgivelsen af eensidige Beslutninger inden noget af Rigerne til Skade for Foreningen,“ — dog kun under Forudsætning af at dette Øiemed findes at burde søges opnaaet paa den første af de i Hans Excellences Foredrag antydede Maader, ved at overflytte fra Rigerne særskilte Grundlove til Forenings-Acten saadanne Bestemmelser, af hvilke Foreningen kan ansees væsentligt afhængig, idet der under enhver Omstændighed formentes at ville, efter hvad nedenfor vil blive nærmere berørt, stille sig afgjørende Betæneligheder i Veien for Anvendelsen af det andet af Hans Excellence alternativt nævnte Middel til saadan Forebyggelse, nemlig at ingen Grundlovs-Forandring i noget af Rigerne maatte foregaae, uden at den med Hensyn til Spørgsmaalet om dens mulige Indflydelse paa Foreningen havde været Gjenstand for Behandling i sammensat Statsraad.

At de Bestemmelser, der enten i hvert Riges Grundlov eller i særskilt paa gjensidig Overeenskomst bygget Lov ere afgivne angaaende Unions-Kongens personlige Egenskaber, navnlig Hans Religions-Bekjendelse og Hans Myndigheds-Alder, ikke eensidigt kunne blive Gjenstand for Forandring i det ene af Rigerne, ligger med en saadan Nødvendighed i Forholdets Natur — idet Indførelsen af en Forskjellighed i disse Bestemmelser egentlig kun vilde blive en anden Form for Opløsning af selve Foreningen, og hvortil derfor ethvert af Rigerne, saalænge selve Rigs-Acten er bestaaende, i Kraft af denne maa være uberettiget, — at man imod dertil førende Beslutninger vel med al Føie hidtil har kunnet ansee den Garanti tilstrækkelig, som allerede ligger i Utæneligheden af, at i noget af Rigerne en saadan Beslutning skulde kunne blive af National-Repræsentationen fattet, end sige af Kongen sanctioneret.

Saafermt der imidlertid fra svensk Side fremdeles maatte blive lagt nogen særdeles Vægt paa at faae de nævnte Bestemmelser omgjærdede med den, om end kun i Formen, fuldstændigere Garanti, som deres Overflytning til Rigs-Acten vilde medføre, formentes Spørgsmaalet herom, under Forudsætning af

dets vedbørlige Begrændsning alene til de særskilte Grundlovsforskrifter, paa hvilke den ovenfor givne Charakteristik har sin fulde Anvendelse, ikke at være af anden Beskaffenhed, end at dette Anliggende, ligesom det ovenfor berørte Spørgsmaal om Interims-Regjeringens Organisation og Competence, maatte i begge Riger til hvilkensomhelst Tid kunne blive Gjenstand for Forhandling og paa grundlovmæssig Maade søges bragt til Afgjørelse.

Med Hensyn til Ordningen af de diplomatiske Anliggender og hvad dermed staaer i Forbindelse gjælder Spørgsmaalet, efter hvad derom dels tidligere er forhandlet, dels nu ytret i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag, paa den ene Side hovedsageligt om, hvorvidt Norge kan opnaae en fuldstændigere Gjennemførelse af Foreningens Ligheds-Princip ved Siden af behørige constitutionelle Garantier, — paa den anden Side om at fjerne de Betænkeligheder, som paa Grund af visse Bestemmelser i den svenske Grundlov have kunnet fremkaldes ved Ansættelsen af Normænd i en enkelt Art af diplomatiske Embeder.

Løsningen af Spørgsmaalet i førstnævnte Henseende maa erkjendes, som Følge af Forholdenes egen Natur, at være forbunden med ikke ringe Vanskeligheder, og dette Punkt er derfor ogsaa, som oven anført, hidtil vedblevet at være det eneste af de i Storthingets Adresse af 1837 omhandlede Anliggender, som ikke har fundet sin Afgjørelse. Hvor ønskeligt det end vilde være for Norge at opnaae en saadan, saafremt og saasnart den kunde foregaae til gjensidig Tilfredshed, er der dog, da dette i Følge Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Ytringer ikke kan være at vente under de nærværende Forholde, efter Departementets Formening overveiende Grund til at lade den Stilling, i hvilken dette Anliggende befinder sig, fremdeles forblive indtil Videre urørt, og det saa meget hellere, som Styrelsen af de diplomatiske Anliggender for Norges Vedkommende, bortseet fra de ovenberørte formelle Mangler, maa erkjendes i Almindelighed at være foregaaet paa saadan

Maade, at der ikke har været nogen Grund til Utilfredshed dermed.

Forsaauidt der i svenske Grundlovs-Bestemmelser angaaende Adgang til visse Embeder kan paakræves Modificationer som Følge af de ved Norges Deelagtighed i de diplomatiske Anliggender og de dermed forbundne Udgifter forandrede Forholde, kunne disse Modificationer i saa Fald alene komme til at gaae ud paa at ophæve Indskrænkninger i den nævnte Adgang, og ville derfor formentlig ikke kunne tiltrænge Behandling anderledes end som et udelukkende svensk Grundlovs-Anliggende, til hvilken Behandling der ogsaa i Sverige, saavidt vides, allerede er gjort forberedende Skridt ved et paa den sidst afholte svenske Rigsdag fremsat Forslag i den nys angivne Retning.

Spørgsmaalet om, hvad der til Fremme af det fælles Forsvar skulde kunne virkes gjennem en Revision af Unions-Bestemmelserne, er af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren selv begrændset deels til Fastsættelse af et almindeligt Princip for Udredelsen af Bidragene fra hvert Rige, dog kun forsaavidt dermed kan sættes i Forbindelse en efter den af ham fremskillede Opfatning fyldestgjørende Organisation af en repræsentativ Fælles-Forfatning, — deels til Bortrydning i ethvert Fald af de Hindringer, som Norges Grundlov nu opstiller med Hensyn til Anvendelsen af dette Riges Krigsmagt til det fælles Forsvar. Medens det første af disse Punkter altsaa vil gaae ind under den Behandling, Departementet nedenfor vil komme til at undergive det nys nævnte Spørgsmaal om en Fælles-Repræsentation, skal man her indskrænke sig til noget nærmere at berøre de den norske Grundlov vedkommende Forholde, hvortil der af Hans Excellence er hentydet.

For de i denne Grundlovs § 25 fastsatte Indskrænkninger i Kongens Adgang til i Krigs-Tilfælde at disponere over Norges Land- og Sø-Magt blev der vistnok i sin Tid, idetmindste tildeels, lagt en Opfatning af Unions-Forholdet til Grund, som maatte forudsættes at ville blive i nogen Grad modificeret efterhaanden som selve dette Forhold blev mere befæstet

gjennem nærmere gjensidigt Bekjendtskab og dertil støttet Tillidsfuldhed i begge Folks Samvirken til Fremme af fælles Forsvar.

Ligesom derfor allerede den i 1839 anordnede Unions-Comitee, saavel som ogsaa den norske Regjering i sin underdanigste Indstilling af 1847 angaaende Resultatet af denne Comittees Arbeider, havde behandlet Spørgsmaalet om Forandringer i den nævnte Grundlovs-Paragraph i en saadan Retning, at de Ulemper skulde fjernes, som dens Forskrifter i sin nuværende Form erkjendtes at kunne medføre, saaledes vilde det neppe heller i en senere Tid, da Unions-Comiteens Betænkning ikke syntes at ville lede til nogen endelig Afgjørelse af de deri omhandlede Gjenstande, være blevet undladt at bringe dette specielle Anliggende under særskilt videre Behandling, saasomt som Omstændighederne for Øvrigt havde kunnet antages at give Udsigter til et heldigt Udfald deraf; og et saadant Tidspunkt vilde efter Departementets Formening navnlig have været forhaanden nu, saafremt ikke den sidste svenske Rigsdags Forhandlinger angaaende de unionelle Forholde og, i Forbindelse dermed, angaaende den af Stortinget besluttede Forandring i den norske Grundlovs § 12 m. fl. havde medført et Resultat, som nødvendigviis maatte vanskeliggjøre en Imødekommen i Forstaaelsen af den mellem Rigerne bestaaende Forenings rette Væsen og Principer. Men allerede den fra svensk Side fremsatte Fordring paa Medvirkning, under den ene eller den anden Form, ved Afgjørelsen af det sidst berørte norske Grundlovs-Anliggende, vilde i og for sig have været tilstrækkelig til for Tiden at standse hvad der muligens ellers kunde have opstaaet Spørgsmaal om at bringe paa Bane betræffende Modificationer i Grundlovens § 25, med Hensyn til hvilken Paragraphs Indhold nemlig, forsaavidt deri ogsaa Forholdet til Sverige er berørt, en lignende Fordring fra svensk Side kunde tænkes at ville i sin Tid fremkomme og foranledige nye Forviklinger, da Fordringen ligesaa lidt i dette som i hiint andet Tilfælde kunde af Norge indrømmes.

Betingelserne for, at et Forslag til Forandring af Grundlovens § 25 skal kunne gøres med Udsigt til Fremgang, ville saaledes efter Departementets Foruening ikke kunne forudsættes at ville indtræde, saalænge det endnu kan være at befrygte, at de norske Stormagters udelukkende Raadighed over de ikke af Rigs-Acten berørte Dele af Norges Grundlov atter vil møde Indsigelser fra svensk Side.

Skulde imidlertid Forholdene i denne Henseende stille sig gunstigere i den nærmeste Fremtid, vil der være Anledning til at tage det her omhandlede Anliggende saa betimeligt under videre Overveielse, at ingen Tid vil være tabt for dets Afgjørelse af de norske Statsmagter, idet denne nemlig, da intet Forslag i den antydede Retning findes hvilende fra forrige Storting, ikke under nogen Omstændighed vilde kunne foregaae førend under Stortinget i 1865. Men i ethvert Fald maatte Behandlingen af et saadant Forslag, naar derom under den nævnte Forudsætning skulde blive Spørgsmaal, foregaae i udelukkende norske Former, og kunne saaledes ikke paa noget Stadium blive at overdrage til en unionel Comitee.

De af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren som Gjenstand for en ny Revision af de unionelle Bestemmelser omhandlede Anliggender, med Hensyn til hvilke Departementet hidtil har havt at ytre sig, have alle været af den Beskaffenhed, at for deres Vedkommende Spørgsmaalet om en saadan Revision ikke berører selve Grund-Principerne for den bestaaende Union, saa at der heller ikke fra den Side kunde næres nogen Betænkelighed ved at lade dem til en for Øvrigt beleilig Tid fremdeles komme til Forhandling, saaledes som de tildeels allerede forhen have været det, paa Basis af disse Principer, for i Medhold af dem at finde sin Afgjørelse efter de forhaanden værende Omstændigheders Medfør og særegne Krav.

Anderledes stiller sig efter Departementets Anskuelse Forholdet i Henseende til den tilbageværende Deel af de i Hans Excellences Foredrag særskilt angivne Punkter, der ved en i Overeensstemmelse med hans Forslag anordnet Revision skulde

blive at medtage til Behandling i den ved Foredragets eget Indhold nærmere antydede Retning.

Angaaende Spørgsmaalet om en for de forenede Riger fælles repræsentativ Forsamling gaar Ytringerne i bemeldte Foredrag derhen, at ligesom det af Unions-Comiteen i saa Henseende i sin Tid fremsatte Forslag ikke antages at egne sig til Bifald, saaledes vilde det overhovedet være bedst at udelade af en ny Forenings-Act alle Bestemmelser om Rigeres Bidrag til fælles Øiemed, saafremt Tiden endnu ikke maatte være kommen for at kunne faae tilveiebragt en forenet Repræsentation efter de Principer, som Hans Excellence anseer for at være de rette, og om hvis Beskaffenhed han paa forskellige Steder i Foredraget har udtalt sig.

Unions-Comiteens Forslag om en unionel Repræsentation gik i det Væsentlige ud paa en analogisk Udvidelse af den i Rigs-Acten af 1815 for enkelte Tilfælde givne Regel angaaende Fremgangsmaaden for endelig Afgjørelse af unionelle Anliggender, hvori der af hvert Riges særskilte Repræsentationer maatte være fattet ulige Beslutninger, og Principet om fuldkommen Lighed imellem begge Riger, saavel i Antallet af Repræsentanter fra ethvert af dem i den fælles Congres som i andre Henseender, var i bemeldte Forslag gennemført med samme Stringents som det i selve Rigs-Acten er skeet.

De i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag fremsatte Anskuelser med Hensyn til Organisationen af en fælles Repræsentation gaar i en ganske modsat Retning. Efter dem maatte nemlig en saadan Repræsentation ikke under nogen Betingelse kunne gjøres til en høiere Instans for Afgjørelse af Menings-Forskjelligheder mellem National-Repræsentationerne, men skulde „enten danne en fra disse afsondret Institution, der ikke havde at befatte sig med de Anliggender, som høre under National-Repræsentationernes Behandling, eller ogsaa en dem underordnet, blot raadgivende Forsamling". Det fremgaaer derhos som et formentlig for begge disse forskellige Alternativer gjældende Resultat af de Bemærkninger, Hans

Excellence har fremsat med Hensyn til Grundsætningerne for Bestemmelsen af Repræsentanternes Antal i Fælles Forsamlingen, at dette Antal ikke skulde være lige stort fra ethvert af Rigerne, men afpasset hovedsageligt efter Folkemængden, dog saaledes, at Sverige, for at lette Istandbringelsen af den fælles Repræsentation, muligens kunde afstaae fra at udkræve, hvad der efter Hans Excellences Formening skulde være dets fulde Ret, saa at en eenstemmig norsk Mening, saafremt en saadan i noget Anliggende fremtraadte, ikke maatte kunne undertrykkes af en modsat svensk.

Idet Hans Excellence for Øvrigt ytrer, at en saadan forenet Repræsentation kunde være af stor Vigtighed som en Støtte for Unions-Kongen og som et Middel til at knytte Folkene fastere sammen med hinanden, tilføier han tillige, at man sikkerlig vilde komme til, efterhaanden som Fællesskabet i visse Gjenstande befandtes fordeelagtigt for begge Riger, lidt efter lidt at drage flere og flere Gjenstande ind under den forenede Repræsentations Afgjørelses-Ret, og man kunde gennem denne Forsamling, efter Hans Excellences Tanke, ogsaa i saadanne unionelle Anliggender, som de særskilte National-Repræsentationer forbeholdt sig selv, altid opnaae en paa gjensidig Sagkundskab grundet Drøftelse.

Medens det endvidere, i Forbindelse hermed, er i Foredraget udtalt, at navnlig hvad Konge-, Thronfølger- og Formynder-Valg angaaer, vilde der antagelig være mindre Fare ved at overlade dem umiddelbart til en Congres, end ved efter de nu gjældende Bestemmelser at lade National-Repræsentationernes Beslutning gaae forud, har Hans Excellence overhoved med Hensyn til Foretagelsen af disse Valg, som det synes, lagt særdeles Vægt paa, at der, hvad enten det bedst kunde skee i den nys nævnte eller i en anden i Foredraget angiven Retning, i ethvert Fald gennem den nu foreslaaede Revision maatte blive tilveiebragt nogen Forandring af de i Rigs-Acten, som oven meldt, under streng Iagttagelse af Grundsætningerne

om fuldstændig Lighed mellem Rigerne og om Foreningens Uopløselighed givne Forskrifter.

Endelig er i Hans Excellences Foredrag Spørgsmaalet om det i Rigs-Actens § 5 omhandlede sammensatte Statsraads Organisation og Virkekreds blevet behandlet i den Retning, at Indførelsen af et mere omfattende og ordnet Fællesskab i Rigerne Styrelse, end der hidtil har fundet Sted, skulde blive et Hovedformaal for den tilsigtede Revision af Unions-Bestemmelserne.

Det vil allerede af hvad her er anført angaaende de 3de af Departementet senest udhævede Punkter i Hans Excellences Revisions-Forslag sees, at disse væsentligt adskille sig fra de øvrige ovenfor omhandlede Punkter ikke blot ved deres Nyhed — i al Fald i den Skikkelse, under hvilken de nu ere fremtraadte —, men end mere derved, at de saavel hvert for sig som især naar de betragtes i Sammenhæng med hinanden synes egnede til, under den dermed efter Hans Excellences Ytringer tilsigtede videre Udvikling af Foreningen, at kunne komme til at lede denne ind i et andet Spor, og saaledes efterhaanden danne Overgangen til et Forenings-System, væsentlig forskjelligt fra det, der i 1814 blev lagt til Grund for Unionen og har fundet sit, om end i Detaillerne tildeels ikke ganske fuldstændige, saa dog med Hensyn til Principerne fuldkommen bestemte og klare Udtryk i Rigs-Acten af 1815.

Den selvstændige Stilling, som i Følge Rigs-Actens 1ste Paragraph Norge indtager ved Siden af Sverige, er gjenne Rigs-Actens hele øvrige Indhold nærmere bestemt og ordnet paa en saadan Maade, at derved ogsaa den i den norske Grundlovs § 42 udtalte Grundsætning om en fuldkommen Lighed mellem begge Riger, paa hvilken Bestemmelserne om deres indbyrdes Forholde efter denne Paragraphs udtrykkelige Indhold skulde bygges, er med særdeles Omhu bleven gennemført i Alt, hvad der i det constitutionelle Forhold imellem Rigerne efter Rigs-Acten er Gjenstand for Fællesskab, medens der tillige er sørget for, at ved Behandlingsmaaden endogsaa af disse

Fælles-Anliggender ethvert Riges Selvstændighed bliver opretholdt ligesaa vel i formel som i reel Henseende saa vidt og saa længe som det efter Forholdets egen Natur kan skee, (se især Rigs-Actens §§ 3, 8, 10, 11 om Thronfølger-, Formynder- og Konge-Valg samt om umyndig Konges Opdragelse).

Ved saaledes at indskrænke Fællesskabet i Afgjørelsen til de Tilfælde, hvor det af Nødvendighed paakræves og hvor da under den fælles Behandling en streng Iagttagelse af Ligheds-Principet skal finde Sted, har Rigs-Acten efter Departementets Formening tilstrækkelig betegnet paa een Gang baade Foreningens oprindelige Charakter og Retningen af dens videre Udvikling som hvilende paa det samme Grundlag af selvstændigt og frivilligt samvirkende Kræfter. Og naar det herved selvfølgelig maa have været forudsat, at i de Anliggender, for hvilke Rigs-Acten ikke har organiseret noget Fællesskab i selve Afgjørelsen, vil der, under ethvert Riges særskilte Omsorg for hvad dets Tarv og Værdighed kræver, ogsaa blive taget behørigt Hensyn til de fælles Interesser, der ved Foreningen skulle betrygges og fremmes, da har denne Forudsætning, efter hvad der ovenfor er anført og hvad man i ethvert Fald forsaavidt angaaer Bevillingen af Pengemidler til fælles Øiemed synes fra begge Sider at være enig om, ved den hidtil vundne Erfaring i alt Væsentligt fundet sin fuldstændige Stadfæstelse.

Under saadanne Forholde vilde de ved Indførelsen af en Fælles-Repræsentation for de forenede Riger muligens i enkelte Henseender opnaaelige Fordele formentlig ligesaalidt nu som ved selve Foreningens og Rigs-Actens Tilblivelse findes tilstrækkelige til at opveie de Vanskeligheder og Ulemper af forskjelligt Slags, som Organisationen af en saadan Autoritet nødvendig maatte medføre ogsaa da, naar den skulde grundes paa det samme Princip af fuldstændig Lighed mellem Rigerne, hvorpaa Rigs-Actens Bestemmelser om Sammensætningen af unionelle Corporationer for visse særegne Tilfælde ere byggede. Men dersom der nu, hvad Departementet er tilbøieligt til at antage, allerede i den Begrænsning af de særskilte Repræ-

sentationers hver for sig besluttende Myndighed, som Anordningen af en Fælles Repræsentation maatte medføre, vilde findes at ligge en med væsentlige Betænkeligheder forbunden Modification af Selvbestemmelses-Retten, og altsaa af Selvstændigheds-Principet, navnlig i dets Anvendelse paa Beskatnings- og Bevilgnings-Myndigheden, saa er det end mere klart, at der mod en saadan Forføining i ethvert Fald reiser sig en aldeles afgjørende Hindring fra norsk Side, naar den tilkjendegives tillige at skulle gaae ud paa Noget, der involverer en Indskrænkning af det nu imellem Rigerne efter Rige-Acten retligt bestaaende fuldstændige Ligheds-Princip.

Det er paa et Sted i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag antydet, at dette sidste Princip ikke ubetinget og overalt kan med den yderste Consequents i Virkeligheden gennemføres, hvorhos han tillige har ytret, at „Sverige hverken fordrer eller bør fordrere mere, end at erkjendes som primus inter pares i de faa Tilfælde, hvor den fuldkommen lige Stilling ikke kan tilveiebringes.” Men denne Fordring, som, naar den indskrænkedes til saadanne af Forholdenes egen Natur betingede Undtagelses-Tilfælde, neppe kunde tiltrænge nogen udtrykkelig Erkjendelse fra norsk Side for at blive fyldestgjort, faaer en ganske anden Betydning, naar den udstrækkes derhen, at en Fælles-Repræsentation skulde kunne tænkes organiseret efter et Princip, som vilde lede til Ulighed i Antallet af Stemmegivende fra hvert af Rigerne, og da selvfølgelig altid til Tab for Norge paa Grund af dets ringe Folkemængde. Vistnok er det af Hans Excellence bemærket, at Fælles-Repræsentationen ikke skulde komme til at gjælde andre Anliggender end saadanne, hvori der formedelst Interessernes Fællesskab ikke kan være Spørgsmaal om, at Nogen kan have en forskjellig Anskuelse af Sagen, allene fordi han er Svensk eller Norsk; og idet Hans Excellence saaledes ogsaa har forudsat, at netop paa Grund af det samme Fællesskab i Interesser Resultaterne af Sagernes Behandling sandsynligviis i de fleste Tilfælde vilde blive de samme, hvorledes end Tal-Forholdet imellem Svenske

og Norske blev bestemt, har han fundet det at være af liden praktisk Betydning, om man fra svensk Side, for at lette Istandbringelsen af en Fælles-Repræsentation, vilde gjøre den ovenfor berørte Indrømmelse af et absolut Veto for de norske Medlemmer, naar disse vare eenstemmige imod de svenske.

Efter Departementets Formening er det imidlertid saa langt fra, at Betragtninger af denne Art skulde kunne forskaffe Forslaget om en efter det af Hans Excellence fremsatte Princip organiseret Fælles-Repræsentation lettere Indgang paa norsk Side, at de snarere maae antages at ville virke i den modsatte Retning. Naar der nemlig, efter Hans Excellences egne Ytringer, ikke er nogen mere tvingende Nødvendighed forhaanden for at faae istandbragt en Fælles-Repræsentation, end at Tanken om denne bør opgives, saafremt og saa længe den ikke kan erholdes organiseret efter det nysnævnte nye Princip, og naar det endvidere forudsættes, at den ved Anvendelsen af dette Princip frembragte Ulighed i Antallet af Repræsentanter fra hvert Rige ikke, efter Beskaffenheden af de Fælles-Repræsentationen tiltænkte Forretninger, vil kunne have nogen i Realiteten mærkelig Indvirkning paa Afgjørelsesmaaden af disse Anliggender, — da synes hele Forslaget om en saadan Repræsentation i dets her foreliggende Form at maatte have sin væsentligste Betydning just i og ved selve denne Form, derved nemlig at denne skulde blive Udtrykket for en anden Opfatning af Unions-Forholdet mellem Rigerne end den, der lige siden Foreningens Tilblivelse hidtil ubestridt har gjort sig gjældende som fuldt og fast begrundet ikke mindre ved de i 1814 stedfundne Forhandlinger og Beslutninger, end ved Rigs-Actens utvetydige Indhold. Men det er netop denne Tendents i Forslaget om en Fælles-Repræsentation, som gjør det umuligt fra norsk Side at indgaae endog blot paa Forhandlinger desangaaende i Forslagets her omhandlede Skikkelse, da der, som oftere udtalt, selvfølgelig ikke kan være Spørgsmaal om at Norge nu skulde vedtage nogen Modification i Foreningens

Grund-Principer om Rigerne selvstændige og ligeberettigede Stilling ved Siden af hinanden.

Idet man saaledes herfra ubetinget holder fast paa disse Principer i den Anvendelse, de have erholdt gennem Unions-Actens Indhold og Foreningens dertil støttede Udvikling indtil denne Tid, kan der fra dette Standpunkt ikke blive at lægge nogen særdeles Vægt paa, hvilke almindelige Betragtninger der med Hensyn til det ene eller andet af de nævnte Principer kunde med større eller mindre Føie gjøres gjældende, saafremt Forholdet fra Ny skulde ordnes. Departementet troer derfor ogsaa, i Anledning af den i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag indeholdte udførligere Undersøgelse af Spørgsmaalet om det rette Forhold for Rigerne Andeel i Afgjørelsen af Fælles-Anliggender, at kunne indskrænke sig til at bemærke, at de af Hans Excellence udviklede Grunde for at denne Andeel bør bestemmes efter samme Maalestok som Bidragene til de fælles Øiemed, og navnlig altsaa efter Folkemængden, gjerne vilde kunne erkjendes i alt Væsentligt at have deres Gyldighed i Anvendelsen paa Forholdet i en Heelstat, hvis enkelte Lands-Dele, med Opgivelse af deres selvstændige Stats-Høihed, have forenet sig under een Styrelse med fælles Repræsentation i det Hele eller for en Deel, — uden at derfor disse Grunde kunne tillægges nogen Indflydelse til at bevirke, at en saadan Repræsentation, saafremt den nu eller senere skulde søges istandbragt for de efter Rigs-Acten af 1815 forenede Riger, maatte blive organiseret efter Forholdet af Bidragenes Størrelse eller af Folkemængden. Thi Rigs-Acten har ved, som oven anført, at indskrænke Bestemmelserne om Fællesskabet imellem Rigerne, navnlig hvad Repræsentationen for ethvert af dem angaaer, til visse udtrykkeligt angivne Forholde, og ved i disse at bringe Ligheds-Principet til fuld Anvendelse, her lagt en Grundvold for Foreningen, som ikke tilsteder, at dennes videre Udvikling gennem en mere udvidet Fælles-Repræsentation, om og naar en saadan for

Øvrigt skulde findes hensigtsmæssig, kan foregaae efter noget andet Princip end den samme fuldstændige Ligheds.

Idet Departementet saaledes, skjøndt gjennem en baade i Væsen og Retning forskjellig Betragtningssmaaade, er kommen til det samme Resultat som Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsminister, at man nemlig, saalænge Tiden i ethvert Fald ikke er kommen til Istandbringelsen af en fælles Repræsentation efter rigtige Principer, bør lade det beroe ved de hidtil bestaaende Forholde med Hensyn til Bestemmelsen af Rigerne's Bidrag til fælles Øiemed, er det, efter det oven Anførte, en Selvfølge, at der under disse Omstændigheder heller ikke bliver Spørgsmaal om nogen Forandring af Bestemmelserne i Rigs-Acten angaaende Konge-, Thronfølger- og Formynder-Valg derhen, at disse Valg skulde foretages umiddelbart af den ommeldte fælles Repræsentation. Og hvad den anden i Hans Excellences Foredrag paapegede Retning betræffer, i hvilken Fremgangsmaaden ved disse Valg skulde kunne forandres, nemlig derhen, at i Tilfælde af Uenighed første Gang imellem de særskilte Repræsentationer, disse skulde opløses, og at selve Unionen skulde ansees opløst, saafremt heller ikke de nyvalgte Forsamlinger maatte komme til et fælles Resultat, — da forekommer denne Udvei i al Fald ikke Departementet at have noget reelt Fortrin for det nu Bestaaende, medens Forandringen i formel Henseende paa den ene Side vilde have den Virkning at borttage af Rigs-Acten netop de Bestemmelser, i hvilke Ligheds-Principet for Foreningen imellem Rigerne har fundet maaskee sit stærkeste Udtryk, og paa den anden Side lede til den Synderlighed, saa vidt Departementet har kunnet opfatte Sagen, at der i selve Forenings-Acten skulde indeholdes en Udtalelse angaaende Foreningens eventuelle Opløsning. Skulde det nogensinde, mod al Forhaabning, komme derhen, at der ikke imellem Pluraliteten af begge Rigers Repræsentanter maatte kunne opaaes fornøden Samstemmighed med Hensyn til de her omhandlede vigtige Valg, men at ethvert Rige for sig til det Yderste vedbliver at holde paa sine sær-

skilte Candidater, da vil ogsaa Foreningens Livskraft i Virkeligheden være forbi, og det synes ved et saadant Forhold ikke at kunne være af nogen særdeles Betydning i praktisk Henseende, hvorvidt Opløsningen kommer til at foregaae enten som den umiddelbare Følge af at det ene Rige bryder en Forening, hvis Grund-Betingelser ikke længer ere tilstede, eller i Kraft af et i Forenings-Acten indtaget udtrykkeligt Forbehold om ethvert Riges Adgang til under de givne Omstændigheder at ophæve den.

Blandt de af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren i Forslag bragte Revisions-Punkter staaer nu alene igjen at nærmere omhandle det, der angaaer Forandringer i eller Tillæg til Rigs-Actens Bestemmelser om visse Sagers Afgjørelse af Hans Majestæt Kongen i et af Medlemmer fra begge Riger sammensat Statsraad.

Som tildeels allerede ovenfor antydet, ligger der for Hans Excellences Fremstilling i dette Punkt den samme Hovedtanke til Grund, som har gjort sig gjældende gennem hans Bemærkninger med Hensyn til en Fælles-Repræsentation, nemlig Ønskeligheden af et mere omfattende og ordnet Fællesskab imellem Rigerne end der hidtil har fundet Sted. Det er ogsaa klart, at fra dette Synspunkt Anliggendernes Behandling i en fælles Repræsentation og i et fælles Statsraad maa betragtes som staaende i saa nær Forbindelse, at hvad der betræffende det ene af disse Punkter maatte være eller blive bestemt, ikke kan blive uden væsentlig Indflydelse paa Ordningen af det andet. Naar saaledes Hans Excellence til Indførelsen af en Fælles-Repræsentation har knyttet den ovenfor berørte Forudsætning om, at man efterhaanden vilde komme til at drage alt flere og flere Anliggender ind under denne Forsamlings Virkekreds, og da tillige formentlig, som en ligefrem Følge deraf, ogsaa under det sammensatte Statsraad, vil altsaa allerede den Omstændighed, at en saadan Fælles-Repræsentation efter det Foranførte i al Fald ikke i nogen nærmere Fremtid kan antages at ville komme istand, virke til en Indskrænkning i Omfanget

af de Funktioner, som ellers under den nysnævnte Forudsætning skulde kunne tænkes at være tilfaldet det sammensatte Statsraad.

Det sees imidlertid, at Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren endogsaa uden alt Hensyn til en Fælles-Repræsentation har lagt megen Vægt paa at opnaae en Udvidelse af det sammensatte Statsraads Virkekreds, og at han i ethvert Fald har anseet det nødvendigt, at andre Bestemmelser angaaende dets Competence blive vedtagne end de, der nu indeholdes i Rigs-Actens § 5.

Forsaaavdt der i førstnævnte Henseende er af Hans Excellence fremsat en Antydning om, at det kunde være hensigtsmæssigt, at enhver paa Bane bragt Forandring i noget af Rigernes særskilte Grundlove skulde blive Gjenstand for foreløbig Behandling i sammensat Statsraad med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt en saadan Forandring kunde have nogen Indvirkning paa Foreningen, har Departementet allerede ovenfor bemærket, at der for denne Ordning af Forholdene uden Tvivl vilde stille sig afgjørende Vanskeligheder i Veien. Der vilde formentlig allerede i formel Henseende ligge en væsentlig Betænkelighed deri, at et Anliggende saaledes skulde undergives foreløbig Behandling i et Statsraad, i hvilket der ikke kunde være Spørgsmaal om at foretage det til Afgjørelse i Realiteten, idet nemlig den endelige Beslutning enten om Fremsættelse af Proposition til Forandring i ethvert Riges særskilte Grundlov eller om Sanction paa en saadan Forandring selvfølgelig alene kunde afgives i dette Riges særskilte Statsraad og derfra expederes under vedbørlig constitutionel Ansvarlighed. Et sammensat Statsraad hos Hans Majestæt Kongen, hvori der ikke af Høistsamme skulde kunne fattes nogen Beslutning angaaende selve Gjenstanden for Forhandlingerne, men hvor der alene af de tilstædeværende Statsraads-Medlemmer fra begge Sider skulde med Hensyn til enhver paa Bane bragt Forandring i noget af Rigernes særskilte Grundlove delibereres om, hvorvidt den kunde have nogen Indvirkning paa For-

eningen, — dette vilde være en saa ny og særegen Institution, at der vel neppe kunde blive Tale om at bevirke den indført uden tvingende Nødvendighed. Og det er formentlig saa langt fra, at nogen saadan her skulde være forhaanden, at der tvertimod maatte befrygtes af den tilsigtede nye Tingenes Orden — naar nemlig intet af Rigerne maatte foretage nogen Forandring i sin særskilte Grundlov, uden at ogsaa det andet Rige gaves Indflydelse paa Sagens Behandling — at ville opstaae baade flere og større Forviklinger, end der nogensinde er indtraadt eller kan forudsættes at ville indtræde under de nu bestaaende Forholde. I de constitutionelle Bestemmelser imellem Rigerne indbyrdes, der tilsikre ethvert af dem fuld Selvstændighed i Afgjørelsen af dets egne Anliggender, maa ogsaa til enhver Tid søges Regelen for hvad der i Modsætning hertil skal betragtes og behandles som Fælles-Anliggender, og det kan vel saaledes mindst tænkes for hvert enkelt forekommende Tilfælde at skulle være Gjenstand for Opgjør imellem Rigerne, hvor meget eller hvor lidet af selve de særskilte Grundloves Indhold der skal anses som hørende under det enkelte Riges udelukkende Raadighed.

Medens altsaa den her omhandlede Udvidelse af det sammensatte Statsraads Virkekreds maa af Departementet antages at være ubetinget utilraadelig, skal man nu gaae over til at ytre sig med Hensyn til den af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren fremsatte Mening om Nødvendigheden af at der under enhver Omstændighed søges gennem en Revision af Rigs-Acten tilveiebragt mere detaillerede og bestemte Forskrifter, end der nu indeholdes i samme, angaaende hvad der overhoved skal være Gjenstand for Behandling i sammensat Statsraad.

Det er af Hans Excellence anført, at den almindelige Bestemmelse i Rigs-Acten, efter hvilken der, naar i det ene Riges Statsraad behandles Sager, som angaae begge Riger, skal være tilstede tre Medlemmer af det andet Riges Statsraad, har været Gjenstand for forskjellig Fortolkning inden

hvert af Rigerne, idet man fra svensk Side har villet henføre til det sammensatte Statsraad ogsaa de det ene Rige umiddelbart vedkommende Sager, der kun middelbart angaae det andet, men fremfor Alt alle saadanne Anliggender, som, naar Foreningen ikke havde været, maatte blevet Gjenstand for diplomatiske Underhandlinger og Tractater mellem begge Riger, medens man derimod paa norsk Side — under en Opfatning af Rigs-Acten, som Hans Excellence forudsætter at gaae derhen, at overhoved ingen andre Gjenstande henhøre under det sammensatte Statsraad end saadanne, hvorom Beslutning kan udfærdiges ved en for begge Riger fælles Expedition — har villet unddrage fra det sammensatte Statsraads Overveielser Sager, som dog ubetinget maa tages under Behandling af begge Statsraad.

I denne sidste Henseende har Hans Excellence eksempelvis nævnt, at angaaende de af Stortinget i 1860 besluttede Forandringer i den kongelige Proposition til Lov om Vareførsel landværts mellem de forenede Riger, samt ligeledes angaaende et i Norge fremsat Forslag betreffende Omkostningerne ved Hjemsendelsen fra Udlandet paa det ene Riges Fartøier af fattige eller skibbrudne Sømænd fra det andet Rige, er der af Kongen i norsk Statsraad afgivet Beslutninger for Norges Vedkommende, og Sagerne ere derefter blevne tilstillede det svenske Statsraad, for at tilsvarende Beslutninger maatte for Sveriges Vedkommende blive fattede i svensk Statsraad.

Da Departementet antager, at en nærmere Betragtning af de saaledes anførte Exempler vil afgive et i flere Henseender oplysende Bidrag til at forklare den egentlige Beskaffenhed af en for Øvrigt, saavidt vides, kun i ganske enkelte Tilfælde fremtraadt Menings-Forskjel imellem de respective Statsraad med Hensyn til Forstaaelsen og Anvendelsen af Rigs-Actens § 5, skal man tillade sig foreløbig at tilbagekalde i naadigst Erindring de Omstændigheder ved de 2de nys nævnte Sagers Behandling, hvorpaa her i Særdeleshed kan være at lægge Vægt.

I sammensat Statsraad af 9de Marts 1860 blev i Følge underdanigst Foredrag fra Chefen for det svenske Finants-Departement et Forslag til Lov angaaende Varers Førsel landværts mellem de forenede Riger, om hvis Fremsættelse Motion var vakt ved den norske Regjerings Indstilling af 5te December næstfør, af Deres Majestæt naadigst bifaldt, idet Høistsamme tilføiede et Tilkjendegivende om, at efterat naadigst Proposition i Overeensstemmelse med Forslaget er bleven afgiven til Norges Storting, og saafremt den af dette bifaldes, skal en tilsvarende Forordning ogsaa for Sveriges Vedkommende udfærdiges. Det behagede derefter Deres Majestæt lige naadigst i norsk Statsraad den 21de Marts 1860, efter underdanigst Indstilling af 16de samme Maaned fra den norske Regjering, at bifalde og med høieste Underskrift at forsyne en saadan Lov-Proposition til Stortinget, i hvilken der indeholdtes en lignende Slutnings-Bestemmelse som den, der findes i den almindelige Lov om Mellemrigs-Handelen af 4de August 1827, at nemlig Loven for Norge skulde træde i Kraft saa snart, og forblive gjældende saa længe, som der i Sverige haves modsvarende Regler, eller det her i Riget ikke anderledes ved Lov bliver bestemt. Efterat Stortinget under 10de Mai næstefter havde fattet en Beslutning, i alt Væsentligt og særligt hvad den nys anførte Bestemmelse angaar, stemmende med Propositionen, i hvilken nemlig kun enkelte til Indholdets større Correcthed ledende Forandringer vare foretagne, blev der af den norske Regjering under 12te samme Maaned afgivet underdanigst Indstilling til denne Lov-Beslutnings naadigste Sanction, hvilken derpaa meddeelt af Deres Majestæt i norsk Statsraad i Stockholm den 18de Mai og blev paa grundlov-mæssig Maade communiceret Stortinget umiddelbart forinden dets den 22de samme Maaned stedfundne Opløsning.

Da derhos den norske Statsraads-Afdeling i Stockholm under 19de Mai havde ved Oversendelse af vedkommende Actstykker meddeelt det nævnte Resultat af Sagens Behandling fra norsk Side til det svenske Finants-Departement, afgav

dette, efter hvad en gjennem bemeldte Statsraads-Afdeling til den norske Regjering oversendt Udskrift af Protokollen for et den 12te Juli 1860 hos Deres Majestæt afholdt svensk Statsraad udviser, i dette Stadsraad underdanigst Forestilling om, at i Overeensstemmelse med den nysnævnte af Storthinget vedtagne Lovs Indhold en tilsvarende Forordning for Sverige maatte blive udfærdiget, hvilket ogsaa i samme Statsraad blev naadigst bifaldt. Ligesom det imidlertid i selve Foredraget fra det svenske Finants-Departement, under Erkjendelse for Øvrigt af at de af Storthinget foretagne Forandringer i den kongelige Proposition ikke vare af saadan Beskaffenhed, at de kunde vække nogen Betænkelighed fra svensk Side ved Lovens Antagelse, dog tillige var ytret, at Sagen paa Grund af disse Forandringer maatte ansees som ny, og altsaa, som angaaende begge Riger, egentlig burde have været atter foretagne til Prøvelse og Afgjørelse i sammensat Statsraad, efter Rigs-Actens § 5, — saaledes skede der til den nævnte Statsraads-Protokol en yderligere Tilførsel af Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsminister, hvori, med Henhold for Øvrigt til det af Finants-Departementets Chef Anførte, fremhæves Vigtigheden, ikke mindre for Kongen selv end for de forenede Riger, af at bemeldte Paragraph i Rigs-Acten erholder sin fuldstændige Anvendelse, da det ellers ved Behandlingen af Sager som den her omhandlede let kan indtræffe, at Hans Majestæt Kongen først ved at betragte Sagen efter en eensidig Fremstilling fra det ene Riges Synspunkt, fatter en Beslutning, som ved en efterfølgende Granskning fra det andet Riges Synspunkt findes uforenelig med dettes Interesser, medens derimod — vedbliver Hans Excellence — saafremt en fælles Overlægning mellem begge Rigers Statsraad gaaer forud for den endelige Afgjørelse, hvilken sidste i al Fald kan finde Sted i de særskilte Statsraad, om Saadant maatte ansees rigtigst, Hans Majestæt faaer Leilighed til at afveie begge Rigers Interesser mod hinanden og i Overeensstemmelse dermed fatte Beslutning, saa at ikke hvad der den ene Dag i et fælles Anliggende i det ene Riges

Statsraad naadigst anordnes, kort derefter i det andet Riges Statsraad maa blive af Kongen selv erklæret ugyldigt. I de saaledes baade fra det svenske Finants-Departements Chef og fra Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren fremkomne Udtalelser erklærede ogsaa det øvrige svenske Statsraad at være enigt.

Forsaavidt der for disse Udtalelser ligger den Forudsætning til Grund, at der til Behandling af saadanne Anliggender som det, hvorom her er Spørgsmaal, skulde blive at afholde sammensatte Statsraad, i hvilke blot foreløbige Deliberationer i Hans Majestæt Kongens Overvær vilde komme til at finde Sted, medens den egentlige Afgjørelse af Sagen maatte være forbeholdt Hans Majestæt i hvert Riges særskilte Statsraad, da har man allerede ovenfor med Hensyn til et andet Slags Sager tilladt sig at gøre opmærksom paa Betænelighederne ved at indgaae paa en saadan Forudsætning. Disse Betæneligheder faae i ethvert Fald for Norges Vedkommende en ganske særegen og forøget Vægt med Hensyn til den her fra svensk Side tilsigtede Fremgangsmaades Anvendelighed paa Behandlingen af en Sag just i det Stadium, da en derom af National-Repræsentationen fattet Lov-Beslutning foreligger til naadigst Sanction af Hans Majestæt. Der er for denne Behandling efter den norske Grundlov i det Hele fastsat saadanne Former, og særskilt tillige en saadan Tids-Frist, at derved ikke kan være tænkt Andet, end at Sagen, som et særskilt norsk Lovgivnings-Anliggende, fra den Tid, da Storthingets Beslutning er afgiven, og lige indtil der falder naadigst Bestemmelse om dens Sanction eller Ikke-Sanction, alene er under norske Autoriteters udelukkende Raadighed og Ansvar saavel hvad Maaden som Tiden for dens Behandling angaaer (jfr. Grundlovens §§ 77—81). Heller ikke vides der nogensinde tidligere i Virkeligheden at have været bragt paa Bane nogen Behandling i sammensat Statsraad af Spørgsmaalet om Sanction paa en af det ene Riges Repræsentation fattet Lov-Beslutning. I al Fald ere de Beslutninger af det norske Storthing, der i saa

Henseende kunde synes nærmest at have egnet sig til at komme i Betragtning, f. Ex. Loven om Mellemrighs-Handelen af 4de August 1827, fremmede til naadigst Sanction i norsk Statsraad, uden nogen mellemkommende Fremlæggelse og Prøvelse i sammensat Statsraad, paa hvilken Fremgangsmaade det ikke har kunnet være af nogen Indflydelse, om Beslutningerne vare fuldkommen stemmende med de dertil afgivne naadigste Propositioner, da selve Controllen hermed, naar Behandlingen overhoved formelt skulde henhøre under det sammensatte Statsraad, ogsaa maatte blive at føre gennem dette, ikke at tale om Muligheden af at senere indtraadte Forandringer i Forholdene kunde vække Betænkeligheder med Hensyn til Sanction endogsaa af en uforandret Beslutning. — Der indeholdes for Øvrigt ogsaa netop i det, som ovenmeldt, Passerede med Hensyn til den enkelte her særligt omhandlede Sag, Lov-Beslutningen af 1860 om landværts Vareførsel imellem Rigerne, en praktisk Bekræftelse paa, at den norske Grundlovs Sanctions-Bestemmelser ikke tilstede en Fremgangsmaade, der gjør Afgjørelsen af Spørgsmaalet om Sanction, endog kun hvad Tiden angaaer, for nogen Deel afhængig af andre Autoriteters Mellemkomst i Sagens Behandling end de norske. Thi Følgen af, at Stortingets Beslutning af 10de Mai, der med den norske Regjerings Indstilling af 12te samme Maaned indløb til Statsraads-Afdelingen i Stockholm den 17de næstefter, skulde have været gjort til Gjenstand for yderligere Forhandlinger med det svenske Finants-Departement og derpaa følgende foreløbig Behandling i et sammensat Statsraad, forinden Afgjørelsen af Sanctions-Spørgsmaalet kunde foregaae i norsk Statsraad, vilde simpelt hen have været den, at denne Afgjørelse ikke havde kunnet finde Sted betimeligt nok til at blive meddeelt Stortinget inden den til dets Opløsning forud naadigst bestemte Tid, og at Stortingets Lov-Beslutning altsaa alene af denne Grund, uden Hensyn til dens Indhold, var bleven, i Henhold til Grundlovens § 80, at ansee som forkastet af Deres Majestæt. Men medens et saadant Resultat, navnlig ogsaa

efter hvad der ovenfor er oplyst om Sagens senere Behandling i Sverige, maa erkjendes at ville have været ligesaa vel stridende imod dette Riges Interesse som imod Norges, er der efter Departementets Formening ikke tilstrækkelig Føie til at ansee enten nogen Skade eller endog kun nogen væsentlig Ulempe forbunden med at i denne eller i Almindelighed i lignende Sager naadigst Bestemmelse i de grundlovmæssige Former afgives for Norges Vedkommende under en forhaanden værende Mulighed for at en saadan, efter sit udtrykkelige Indhold, paa Reciprocitet fra svensk Side beregnet Bestemmelse senere maatte kunne vise sig i al Fald ikke strax at ville komme til praktisk Anvendelse, fordi Tiden i Sverige endnu ikke findes at være kommen til at gjøre Brug af den fra norsk Side tilbudne Reciprocitet under de givne Betingelser.

Departementet har nemlig ikke kunnet overbevise sig om Anvendeligheden paa det her omhandlede Forhold af den Betragtningssmaade, som Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsminister først i sin oven berørte Tilførsel til Statsraads-Protokollen af 12te Juli 1860 har antydnet og senere i sit underdanigste Foredrag af 9de April sidstleden yderligere udviklet derhen, at Kongemagtens Anseelse skulde blive compromitteret, naar Kongen stundom kan komme til, med udelukkende Hensyn til det ene Riges Fordeel, i dettes Statsraad at fatte en Beslutning, som Han, med Opmærksomheden fæstet paa det andet Riges Bedste, senere maa der lade uden Fuldbyrkelse eller endog modvirke. Denne Betragtningssmaade kan efter Departementets Skjøn ikke blive at tillægge Indflydelse udenfor det Omraade, hvor Kongemagten efter de gjældende Unions-Bestemmelser skal fremtræde som styrende underect for begge de forenede Riger i Fællesskab. Skulde der paa dette Omraade kunne tænkes at blive afgivet nogen Beslutning een-sidigt i det ene Riges Statsraad, da maa det vistnok erkjendes, at hverken Beslutningens deraf umiddelbart flydende fuldkomne Ugyldighed eller det af vedkommende Raadgivere paadragne

overeensstemmende med dets Tarv, kommer i det Tilfælde, at Han i det ene Rige sanctionerer en videre gaaende partiel Adgang til Gjensidighed, end det i det andet Rige senere findes hensigtsmæssigt at benytte sig af, skjønnes det ikke at derved, efter et paa virkelig Kundskab om det retligt bestaaende Unions-Forhold imellem Rigerne støttet Omdømme, Kongemagtens Anseelse med Føie kan siges at være udsat for i nogen Henseende at compromitteres. Saameget mindre kan dette blive Tilfældet, naar der tages i Betragtning, hvilke væsentlige Forskjelligheder, der navnlig med Hensyn til Betingelserne og Formerne for Udøvelse af den kongelige Sanctions-Myndighed, finder Sted imellem Institutionerne i ethvert af de forenede Riger, og hvorom Departementet her, under Henviisning for Øvrigt til hvad der ovenfor er anført angaaende Forholdene i Norge, kun skal tillade sig at bemærke, at foruden at der ved de svenske Grundlove er tillagt Kongen en særegen Myndighed ved Ordningen af den saakaldte oekonomiske Lovgivning, gjælder formentlig heller ikke i Sverige, hvad den kongelige Sanction paa Beslutninger af National-Repræsentationen angaaer, saadanne Begrænsninger enten i Tiden for dens Meddelelse eller i andre Henseender, som efter Norges Grundlov.

At der heller ikke fra svensk Side tidligere har været gennemført en saadan Betragtningssaaade som den, Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren nu har fremstillet med Hensyn til Kongemagtens Forhold til ethvert af de forenede Rigers Anliggender i de Tilfælde, hvor Afgjørelsen for det ene Riges Vedkommende ogsaa kan drage til Følge for det andet, derpaa kan der formentlig hentes et meget betegnende Exempel fra hvad der foregik i 1851, da Spørgsmaalet om Indførselen af Sukker fra det ene Rige til det andet ved forskellige Omstændigheder var blevet bragt i en forviklet Stilling. Der blev nemlig da ved en af Hans Majestæt Kongen i svensk Statsraad afgiven Beslutning af 30te September 1851 anordnet, at der af raffineret Sukker, som indtil 1ste Juli 1854 indførtes

fra Norge til Sverige, skulde erlægges en særskilt Afgift foruden den Indførsels-Told, som af denne Vare efter gjældende Bestemmelser skulde svares. Da disse sidste indeholdtes i Loven om Mellemrigs-Handelen af 4de August 1827, hvilken Lov ifølge dens § 36 kun forbliver i Kraft, saalænge de modsvarende Bestemmelser i Sverige ikke blive hævede, kunde der følgelig efter den saaledes fra svensk Side foretagne Forandring endog være blevet Spørgsmaal om at ansee det ved Mellemrigs-Anordningen oprettede Forhold i det Hele ophævet. Den væsentlige Indflydelse, Sagens Behandling i Sverige altsaa muligens kunde faaet paa det retligt bestaaende Forhold imellem Rigerne indbyrdes, blev imidlertid, som meldt, dengang ikke anset tilstrækkelig til at foranledige nogen Modifikation i Formen af denne Behandling udelukkende i svensk Statsraad, og der blev senere, efter at dette Skridt fra svensk Side var gjort, ogsaa i særskilt norsk Statsraad den 20de Februar 1852 af Hans Majestæt afgivet naadigst Bestemmelse angaaende midlertidig Forhøielse i Tolden af raffineret Sukker, der fra Sverige indførtes til Norge.

Til hvad der saaledes dengang først fra svensk Side skede synes det at staae i en ganske mærkelig Modsætning, naar Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren nu i sit underdanigste Foredrag af 9de April sidstleden har udtrykt sig som om det tilbørlige Hensyn til det imellem Rigerne retligt bestaaende Fællesskab, og specielt til Vigtigheden af at Kongemagten ikke skal kunne ansees i nogen Henseende compromitteret, skulde være blevet tilsidesat ved en i Norge i den senere Tid afgiven Bestemmelse vedkommende Forholdet med Hjemsendelse fra Udlandet af forulykkede eller fattige Sømænd, hjemmehørende i et af de forenede Riger. Med denne Sag forholder det sig saa, at i en for Norge under 24de Marts 1860 udkommen udførlig, af 138 Paragrapher bestaaende, Lov om Søfarten, indeholdes der i § 34 blandt Andet den Forskrift, at norske Skibe skulle i alle Tilfælde, hvor det paa-ligger Consulerne i Udlandet at drage Omsorg for norske Sø-

folks Hjemsendelse, være forpligtede til at medtage disse mod saadan Betaling, som af Kongen bestemmes, hvorhos det i Paragraphen er tilføiet, at lignende Forpligtelse skal paahvile norske Skibe med Hensyn til svenske Søfolk, forsaavidt en modsvarende Bestemmelse i Sverige vedtages. Efterat derpaa under 10te November f. A. er blevet udfærdiget en kongelig Placat angaaende den Godtgjørelse, der skal tilstaaes for Hjembringelsen af norske Sømænd, har Departementet for det Indre, ved under 15de December næstefter at meddele Hans Excellence Udenrigs-Ministeren de saaledes afgivne Bestemmelser, henstillet til ham, hvorvidt der maatte findes Anledning til i Sverige at træffe Bestemmelse om, at svenske Skibe, mod Reciprocitet her i Landet, skulde være forpligtede til, mod en bestemt Betaling, at hjembringe norske Sømænd.

Den enkelte Paragraph i en almindelig norsk Lov, hvorom her er Spørgsmaalet, vil altsaa sees i Principet, som i Anvendelsen, egentlig ikke at være af anden Art, end f. Ex. den ovenfor omtalte under 26de August 1854 ligeledes for Norge særskilt givne Lov, hvorved Forholdet med Hensyn til Fragt-Farten imellem norske Havne er ordnet saaledes, at Adgang er aabnet ogsaa for andre Landes, og deriblandt følgelig for Sveriges, Fartøier til deri at kunne deeltage lige med Norges egne, saasnart der for disse i saa Henseende indrømmes Reciprocitet i det andet Land, hvilket, som meldt, imidlertid ikke hidtil er skeet i Sverige.

Men den Synsmaade, efter hvilken Bestemmelser af dette Slags skulde anses i Henhold til Rigs-Actens § 5 at angaae begge Riger og saaledes ikke skulde kunne afgives under Behandlingen af de hvert Rige særskilt vedkommende Anliggender og i de for denne Behandling gjældende Former, uden Deeltagelse af det andet Riges Statsraad, vilde formentlig ikke kunne bringes til consequent Anvendelse uden at et saagodtsom fuldstændigt Fællesskab i Rigerne Styrelse deraf maatte blive Følgen. Thi naar alene den Omstændighed, at en Forføjning særskilt for det ene Rige eventuelt eller middelbart kunde af

det andet Riges Styrelse findes ogsaa for dets Interesser at have en mere eller mindre fjern Betydning, skulde — endog naar denne, som i de ovenfor berørte Tilfælde, maatte være gjort specielt afhængig af det sidstnævnte Riges egen fremtidige Bestemmelse, — være tilstrækkelig til at betegne en saadan Forføining som Gjenstand for Fælles-Behandling efter Rigs-Actens § 5, da vilde Sikkerhed for at denne Behandling ikke blev undladt i noget Tilfælde, som efter hiin Fortolkning derunder skulde kunne ansees henhørende, neppe være at opnaae paa anden Maade, end ved at i al Fald enhver Lovgivnings-Sag af nogen almindelig Interesse, der maatte blive bragt paa Bane i et af de forenede Riger, kom til at undergives Behandling og Prøvelse i sammensat Statsraad. Thi der kunde selvfølgelig ikke blive Spørgsmaal om, at Hans Majestæt Kongen Selv alene skulde være den, der ved en saadan Sags Foredrag i det særskilte Statsraad havde at tilsee, hvorvidt den muligens, uanseet de der tilstedeværende Raadgiveres Mening derom, kunde ansees at være af nogen middelbar Interesse ogsaa for det andet Rige. Men at en til en saa stor Udvidelse af det sammensatte Statsraads Virkekreds ledende Fortolkning af Bestemmelserne i Rigs-Actens § 5, om der end ellers skulde findes at være nogen Mulighed for, med den nuværende Organisation af de unionelle saavelsom af de for hvert af Rigerne særskilte Institutioner, at faae den bragt til virkelig Anvendelse, i ethvert Fald vilde være stridende mod Foreningens Væsen og Rigs-Actens hele Indhold for Øvrigt, derom tør Departementet, efter Alt, hvad der ovenfor er anført, ansee det uforment her nærmere at udtale sig.

Naar altsaa de i nysnævnte Paragraph saavelsom i den norske Grundlovs § 38 benyttede Udtrykke „Gjenstande, som angaae begge Riger“, nødvendigviis i Anvendelsen tiltrænge en bestemt Begrænsning, maa denne, for ikke at blive mere eller mindre vilkaarlig, formentlig efter Forholdenes Natur nærmest være at søge i Rigs-Acten selv som det Document, der indeholder Reglerne for Unions-Forholdet imellem Rigerne,

og til hvis Indhold saaledes ogsaa den rette Opfatning af Betingelserne for og Omfanget af det ved dette Forhold fremkaldte Fællesskab i Anliggændernes Behandling alene kan blive at støtte.

Dersom de omhandlede, efter hvad Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren ikke uden Føie har anmærket, i sig selv elastiske Udtrykke i Virkeligheden vare dette i den Grad, som af Hans Excellence forudsat, vilde vistnok ogsaa de af ham fremstillede Grunde for den meest udvidede Fortolkning paakalde en udførligere og dybere gaaende Undersøgelse af deres Gyldighed, end Departementet nu har kunnet ansee strengt fornøden, idet den forudsatte Ubestemthed antages ved en noget nøiere Betragtning at ville vise sig at være mere tilsyneladende end virkelig.

De tilsigtede Bestemmelser gaae, overalt hvor de forekomme, i en forsaavidt eenslydende Form ud paa, at naar der i det ene Riges Statsraad forhandles Sager, hvilke, som Udtrykkene lyde, „angaae begge Riger“, skulle ogsaa Medlemmer af det andet Riges Statsraad sammesteds have Sæde og Stemme.

Det forekommer Departementet, at den nærmeste og naturlige Opfatning allerede af selve Udtrykket „angaae begge Riger“ i denne Forbindelse maa være den, at Sagen underet og umiddelbart angaaer begge Riger, i Henhold altsaa til det mellem dem efter Rigs-Actens øvrige Indhold bestaaende Fællesskab, medens derimod Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens hele Fremstilling af Forholdet med det sammensatte Statsraad hviler paa Forudsætningen om, at den i Rigs-Acten betræffende Tiltrædelse af Medlemmer fra det andet Riges Statsraad brugte Udtryksmaade: Gjenstande, „som angaae begge Riger“, har ganske og aldeles den samme Betydning som om der havde staaet, at Tiltrædelsen skal finde Sted, saasnart en, det ene Rige vedkommende og til Forhandling i dets Statsraad bestemt Sag „tillige angaaer det andet Rige“.

Men ligesom det efter Departementets Formening maa erkjendes, at der imellem de nævnte Udtryksmaader ligger en Forskjel, tilstrækkelig til efter den Sammenhæng, hvori de forekomme, og de Omstændigheder, der for Øvrigt maae indvirke paa deres Forstaaelse, at give enhver af dem sin særegne Betydning, saaledes maatte under denne Forudsætning den sidst berørte Udtryksmaade, saafremt den havde været benyttet, indrømmes at ville have levnet i al Fald noget større Føie, end der nu haves, til en Fortolkning, ifølge hvilken man, efter Hans Excellences Ytringer, fra svensk Side har villet henføre til det sammensatte Statsraad ogsaa de det ene Rige umiddelbart vedkommende Sager, som kun middelbart angaae det andet Rige. Som Forholdene imidlertid nu i Virkeligheden ere, kunne Udtrykkene i Rigs-Actens § 5 formentlig ikke med Føie ansees at begunstige denne Fortolkning, i hvilken Henseende Departementet i Forbindelse med Foranførte endvidere skal tillade sig at henlede Opmærksomheden paa, at de i Rigs-Actens næstforegaaende § 4 afgivne Bestemmelser om, hvorledes et Anliggende, som efter dets Beskaffenhed paa kræver Afgjørelse under eet og fælles for begge Riger, skal undergives Behandling i Statsraad hos Kongen, gjælde efter deres udtrykkelige Indhold kun for et enkelt af de i denne Paragraph nævnte Tilfælde af den kongelige Myndigheds Udøvelse, nemlig naar Kongen vil begynde Krig. Naar altsaa Regelen for saadan Behandling af andre Anliggender, der vedkomme det af Forenings-Forholdet flydende Fællesskab imellem Rigerne, navnlig i dynastisk Henseende og i det politiske Forhold til Udlandet, maa søges udenfor Rigs-Actens § 4, og naar der da i den umiddelbart paafølgende Paragraph af samme Act findes indtaget en Forskrift om, at ved Behandlingen i det ene Riges Statsraad af Sager, „der angaae begge Riger“, skulle ogsaa Medlemmer af det andet Riges Statsraad have Sæde, saa synes det ganske nærliggende at ansee denne Forskrift som indeholdende netop den efter det nys Anførte fornødne Regel, og hverken Mere eller Mindre.

Denne Betragtningssmaaade synes ogsaa at vinde yderligere Styrke derved, at det kun under en saadan Begrænsning af Regelens Omfang med nogensomhelst Rimelighed kan forklares, at i § 38 af Norges Grundlov, hvor denne Regel forefindes oprindeligt given, og hvorfra den er indtagen i Rigs-Acten, har den alene Hensyn til det Tilfælde, at der i det svenske Statsraad forekommer Sager, „som angaae begge Riger“. Thi hvis der ved disse sidste, til Rigs-Acten uforandret overførte Udtrykke i den nævnte Grundlovs-Paragraph skulde have været tilsigtet at omfatte ogsaa saadanne det ene Rige umiddelbart vedkommende Sager, som alene middelbart vedrøre det andet Riges Interesser, og hvilke Sager altsaa efter deres Natur kunne forudsættes forholdsviis omtrent lige hyppigt at ville indkomme til Behandling i hvert Riges særskilte Statsraad, da bliver det aldeles uforklarligt, hvorledes den norske Grundlov, som dog maatte antages først og fremst at skulle indeholde Forskrifterne for Behandlingsmaaden af de i norsk Statsraad forekommende Tilfælde af saadan Art, tvertimod kan have ganske undladt at omtale disse, og alene givet en Regel for Sazernes Fælles-Behandling i det svenske Statsraad. Derimod stiller Forholdet sig i saa Henseende væsentligt anderledes, naar Udtrykket „angaae begge Riger“ antages blot at referere sig — med Udelukkelse for Øvrigt af Krigs-Erklæring, hvorom Regelen særskilt er given i Rigs-Actens § 4, — til saadanne Sager, som vedkomme det ved Foreningen stiftede nødvendige Fællesskabs-Forhold mellem Rigerne, saaledes som dette i Norges Grundlov er forudsat og siden ved Rigs-Acten nærmere bestemt. Thi om dette Slags Sager kan det med al Rimelighed forudsættes, at Grundloven har tænkt sig dem i Regelen først at ville indkomme til eller blive bragte paa Bane i det svenske Statsraad, og derfor nærmest kun har havt dette for Øie i § 38, medens det først ved Affattelsen af Rigs-Acten er blevet iagttaget, at der til den deri tilsigtede fuldstændige Gjennemførelse af Ligheds- og Reciprocitets-Principet ogsaa hørte Anvendelsen af den samme Regel i ommeldte Henseende paa

det norske Statsraad i de, om end sjeldnere, Tilfælde, da Sager af den omhandlede Beskaffenhed maatte forekomme først til Behandling.

At den af Departementet her fremstillede Opfatning af de eenslydende Udtrykke i Rigs-Actens § 5 og Grundlovens § 38 ikke blot er fuldkommen forenelig, men endog nærmest stemmende ogsaa med den historiske Oprindelse til disse Paragrapher, vil det ikke være vanskeligt at paavise. Den sidstnævnte Paragraph, der med en her uvæsentlig Afvigelse i Redaction fandtes optagen i det af de svenske Commissarier til Stortinget i 1814 indleverede Grundlovs-Udkast, blev af Stortinget den 28de October s. A. antagen, som det i vedkommende Comitees af Stortinget eenstemmigt bifaldte Indstilling derom hedder, i Stedet for § 33 i Grundloven af 17de Mai 1814, hvilken Paragraphs Indhold gik ud paa at bestemme Behandlingsmaaden enten i eller udenfor det samlede Statsraad af Sager, vedkommende det udenlandske Departement. Da altsaa denne Paragraph, i Stedet for hvilken den nuværende Grundlovs § 38, som meldt, blev antagen, netop handlede om saadanne Anliggender, som ved Foreningen maatte forudsættes i al Fald i Regelen at ville blive undergivne Behandling fælles for begge Riger, ligger det uden Tvivl ogsaa fra denne Side nærmere at ansee Udtrykkene i nysnævnte § 38: „angaae begge Riger” som sigtende til de egentlige Fælles-Sager (med den ovenfor paapegede Undtagelse af det enkelte Anliggende, hvorom Rigs-Actens § 4 særskilt indeholder Regelen), end til det Slags Sager, som alene middelbart kunne siges at vedkomme det andet Rige, — uden at det i saa Henseende kan komme i nogen væsentlig Betragtning, hvorvidt den i sin Tid udtalte Hensigt, at den nye Grundlovs § 38 skulde træde i Stedet for den ældres § 33, efter Forholdenes Beskaffenhed har kunnet blive i Virkeligheden fyldestgjort i større eller mindre Omfang. Og hvad det oven berørte Tillæg betræffer, som Bestemmelsen i § 38 ved dens Overførelse til Rigs-Acten allerede i det af de svenske Stænder først antagne og derefter

af Kongen for Stortinget i 1815 fremsatte Forslag har beholdt angaaende svenske Statsraads-Medlemmers Adgang til Sæde i det norske Statsraad under de samme Betingelser, som hjemle norske Statsraads-Medlemmer Sæde i det svenske Statsraad, kan her bemærkes, at vedkommende Storthings-Comitee, ved at anbefale dette Tillæg til Antagelse, derom alene har ytret, at Tillæget vel ikke er nævnt i den norske Grundlov, men da det er bygget paa den i Grundloven omhandlede og af Sveriges Stænder erkjendte fuldkomne Lighed imellem begge Riger, kan efter Comiteens Formening Intet derimod være at erindre.

Departementet tør ansee det her Anførte saavel med Hensyn til de i Rigs-Actens § 5 benyttede Udtrykke som til den praktiske Anvendelse af de deri indeholdte Bestemmelser tilstrækkeligt til at begrunde Rigtigheden af den Mening, der ogsaa hidtil i Almindelighed, om end ikke som undtagelsesfri Regel, har været gjort gjældende, at nemlig kun det Slags Sager blive Gjenstand for Behandling og Afgjørelse i sammensat Statsraad, som enten ligefrem vedrøre det ved Rigs-Acten bestemte constitutionelle Forhold mellem Rigerne, eller hvor disse i Kraft af dette Forhold fremtræde som en Eenhed, og hvor som Følge deraf udkræves Fællesskab saavel med Hensyn til selve Afgivelsen af Beslutning som til dennes Udfærdigelse og Iverksættelse i ethvert af Rigerne for dets Vedkommende.

I Overeensstemmelse med denne Hovedregel maatte det ogsaa blive at bedømme, hvorvidt en af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren i denne Forbindelse specielt omtalt Klasse af Sager, saadanne nemlig, som, naar Foreningen ikke havde været til, maatte blevet Gjenstand for diplomatiske Underhandlinger og Tractater imellem Rigerne, skulle finde sin Behandling og Afgjørelse i sammensat Statsraad. Thi selv om det var muligt, hvilket det formentlig ikke er, forud at betegne Arten af de under denne Klasse henregnelige Sager gennem en fast og udtømmende Regel — og i Mangel deraf

vilde den samme Ubestemthed og Vilkaarlighed opstaae her, som efter det ovenfor Anførte i Almindelighed vilde blive Følgen af at en Sags blot eventuelle eller middelbare Interesse for det andet Rige skulde lede til dens Behandling i sammensat Statsraad, — saa vilde dog efter Departementets Skjøn ikke et saadant ydre Skjelnemærke kunne ansees tilstrækkeligt til i og for sig at bestemme Sagens Behandlingsmaade som hørende under sammensat Statsraad, uden Hensyn til dens Beskaffenhed for Øvrigt.

Den Betragtning, som i denne Anledning har været fremhævet, at den for de forenede Riger fælles Konge ikke kan underhandle og afslutte Tractater med sig selv — hvilket da selvfølgelig ligesaa lidt kan skee af eller med den alene efter Hans Majestæt Kongens Instruction, paa Hans Vegne og i Hans Navn, handlende norske Regjering i Christiania som af det svenske Statsraad, — denne Betragtning kan fra et almindeligt Synspunkt have sin fulde Gyldighed, uden at derved er givet nogen Beføielse til en anden Opfatning af Grændserne for det sammensatte Statsraads Virkekreds, end der ogsaa uden alt Hensyn til den nysnævnte Betragtning vilde have sin behørig Hjemmel i Rigs-Actens Bestemmelser angaaende dette Statsraad. Det er af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren selv paa et andet Sted i hans underdanigste Foredrag udtalt, at „i alle saadanne Tilfælde, hvori begge Riger ere at ansee som særskilte Størrelser, der kunne have modstridende Interesser, maa det ene Rige gjælde ligesaa meget som det andet“, og at herhen hører „alle saadanne Anliggender, der imellem tvende ikke forenede Stater vilde blive Gjenstand for Convention“. I Conseqvents af de saaledes af Hans Excellence ytrede Anskuelser, hvis Rigtighed formentlig ubetinget maa erkjendes, forekommer det Departementet, at naar der i noget af Rigerne bringes en Sag paa Bane, som til Opnaaelsen af det dermed tilsigtede Øiemed kræver en fra begge Sider frivillig, paa kortere eller længere Varighed beregnet Overenskomst med det andet Rige, vil den naturlige Fremgangsmaade

være, at der gennem de nærmest vedkommende Autoriteter og navnlig de respective Regjerings-Departementer i det ene Rige skeer Henvendelse til de tilsvarende i det andet, og at disse Autoriteter da nærmere forhandle om Sagen enten umiddelbart med hinanden indbyrdes eller, forsaavidt personlige Overlægninger maatte udkræves og ikke paa denne Maade beqvemt kunne pleies, da gennem dertil fra begge Sider særskilt committerede Mænd. Det Resultat, om hvilket man saaledes maatte komme til Enighed, vil derefter, forsaavidt det paakræver Hans Majestæts Kongens naadigste Afgjørelse enten til endelig Stadfastelse eller til Fremsættelse af naadigst Proposition til de respective National-Repræsentationer, i begge Tilfælde være at forelægge Hans Majestæt i hvert Riges særskilte Statsraad. De Sager, der for Norges Vedkommende skulle forelægges Stortinget, maatte da, forsaavidt dette antager Forslaget enten uforandret eller med Modificationer, atter blive at undergive Hans Majestæts naadigste Afgjørelse enten til Sanction eller Ikke-Sanction, hvorom Bestemmelse, efter det tidligere Anførte, altid afgives i særskilt norsk Statsraad. Ved Befølgelse i det Væsentlige af denne Fremgangsmaade ville Anliggender af det omhandlede Slags formentlig lettest kunne fremmes uden Fare for Collisioner med Hensyn til deres formelle Behandling og følgelig med saameget gunstigere Udsigt til en snar Opnaaelse af det tilsigtede Maal, forsaavidt som dette i Realiteten maatte fra begge Sider erkjendes at være til fælles Gavn. Og da der, som oven anført, her ikke er Spørgsmaal om Sager, der med Nødvendighed kræve en fælles Ordning, men udelukkende kun om saadanne, hvor Fællesskabet eller Gjensidigheden alene skulde fremgaae som Virkning af en frivillig Overenskomst og altsaa heller ikke bør kunne udstrækkes længere end man fra begge Sider bliver enig om, saa tør det vel med Føie forudsættes, at Kongen end ikke i de Anliggender, som af Ham kunde afgjøres uden nogen mellemkommende Beslutning af de særskilte Repræsentationer, lettelig vilde afgive nogen Bestemmelse, om hvis Tilraadighed

der mellem begge Rigers Vedkommende fandt en principiel Menings-Forskjel Sted. Det synes derfor heller ikke fra denne Side at kunne tillægges videre Betydning i Realiteten, om Afgjørelsen skulde foregaae i sammensat eller i hvert Riges særskilte Statsraad, medens det altid maa være af stor Vigtighed, at i formel Henseende den rette Begrænsning af de respective Statsraads Virkekreds bliver nøiagtig overholdt.

Erfaring har ogsaa viist, at der paa den her angivne Maade uden Vanskelighed kan tilveiebringes en fra begge Sider ønskelig Ordning af Anliggender, som for Øvrigt efter sin Beskaffenhed ere hvert Riges særskilte Raadighed undergivne, i hvilken Henseende her særligt kan anføres som Exempler fra en tidligere Tid de ovenfor omhandlede Love af 1818 og 1819 om forskjellige den criminelle Rets-Pleie vedkommende Forholde mellem Rigerne indbyrdes. Ligeledes have i en senere Tid, f. Ex. da i 1842 Loven af 4de August 1827 angaaende Mellemrigs-Handelen blev suppleret og forandret med Hensyn deels til Vareførsel søværts over Idefjorden deels til Indførsel af i Norge produceret Brændeviin til det svenske Lapmarken, de derom for Norge udkomne 2de særskilte Love været givne, uden at nogen enten foregaaende eller efterfølgende Forhandling desangaaende i sammensat Statsraad kan erfares at have fundet Sted, og den tilsvarende Ordning af Forholdene i Sverige maa altsaa ogsaa, forsaavidt en saadan har været fornøden, antages at være foregaaet særskilt for dette Rige i de der gjældende Former.

I enkelte andre Tilfælde, hvor der har været bragt paa Bane Forandringer i den nys nævnte almindelige Lov om Mellemrigs-Handelen, saaledes som i 1857 betræffende Artiklerne Malt og Øl, er Behandling i sammensat Statsraad først indtraadt ved Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om man fra svensk Side skulde antage eller ikke antage en Ordning af Forholdene, som for Norges Vedkommende allerede i vedbørlig Form, nemlig af Stortinget med kongelig Sanction, var eventuelt vedtagen at skulle indtræde, saafremt og saasnart den

ogsaa i Sverige blev bifaldt, i hvilken sidste Henseende altsaa Bedømmelsen af, hvorvidt den Forføining, som saaledes var erklæret at være ønskelig i Norges Interesse, ligeledes vilde findes at være det for Sverige, formentlig efter Sagens Stilling maatte være ganske overladt til de svenske Statsmagter, uden at Behandlingen i sammensat Statsraad under nogen Omstændighed kunde komme til at faae nogen Betydning for Resultatet af denne Afgjørelse.

Det kan endvidere i Forbindelse hermed egne sig til at bemærkes, at de ovenfor omhandlede siden 1851 verserende Forviklinger angaaende den gjensidige Told paa Sukker, skjønt de vistnok under Sagens Gang tildeels ogsaa vare blevne gjorte til Gjenstand for Forhandlinger i sammensat Statsraad, dog ikke derved bleve bragte til noget Resultat, hvorimod de tilsidst i 1857 og 1858 fandt sin Løsning gennem Beslutninger, fattede særskilt for hvert Rige under Behandlingen af deres respective Told Tarifer.

Det vil ogsaa af det Foregaaende overhoved være klart, at ligesom en paa den særskilte National-Repræsentations selvstændige Afgjørelse beroende Sags Forhandling i sammensat Statsraad, enten forinden eller efter Afgivelsen af Stortingets Beslutning desangaaende, for Norges Vedkommende vilde ligge udenfor de for saadanne Sagers Behandlingsmaade grundlovmæssigen bestemte Former, saaledes vilde derved ikke i Realiteten kunne tilveiebringes nogen yderligere Garanti for Opnaaelsen af fuldstændig Samstemmighed imellem de for ethvert af Rigerne afgivne Beslutninger. Naar disse indrettes saaledes, som det i de foran nævnte Tilfælde er skeet, at deres Gyldighed gjøres afhængig af at det andet Rige i den for dette gjældende constitutionelle Form og Orden fatter og bibeholder tilsvarende Bestemmelser, maa det, hvad disses Indhold for Øvrigt angaaer, være overladt til hvert særskilt Riges Vedkommende at tage behørigt Hensyn til Opnaaelsen af den Overensstemmelse i Realitet og Form, der maa ansees som en Betingelse for at Fællesskab imellem Rigerne i Ordningen af

et saadant Anliggende kan finde Sted. Og medens det er en Følge af Forholdets Natur, da her alene er Tale om Gjenstande for frivillig gjensidig Imødekommen, at en principiel Forskjel i Opfatningen af et eller andet Punkt hos den ene National-Repræsentation vil være i sig selv tilstrækkelig til for Tiden at gjøre en fælles Ordning umulig, maa det paa den anden Side forudsættes, at ved en saadan Sags Behandling i ethvert af Rigerne og paa ethvert Stadium altid haves for Øie Vigtigheden af at ikke forholdsviis ubetydelige Differenser enten i Form eller Realitet skulle lægge uforholdne Hindringer i Veien for at en i Hovedsagen fra begge Sider attraaet fælles Ordning i Virkeligheden kan komme istand. Men i ethvert Fald vilde for Norges Vedkommende hverken i den ene eller den anden af disse Henseender noget forskjelligt og, i Tilfælde, heldigere Resultat kunne opnaaes ved Sagernes Behandling i Statsraadet, hvad enten dette skulde være et sammensat eller et særskilt norsk Statsraad, da det efter den norske Grundlov er ganske overladt til Stortinget, hvorvidt det enten vil forkaste et af Regjeringen fremsat Forslag eller antage det med større eller mindre Forandringer, medens derimod en af Stortinget afgiven Beslutning ikkun i fuldkommen uforandret Form bliver Gjenstand for Hans Majestæt Kongens naadigste Bestemmelse om Sanction eller Ikke-Sanction.

Under de saaledes givne Forholde vilde der følgelig ikke med Hensyn til Anliggender af den her omhandlede Beskaffenhed kunne ventes at ville blive udrettet Mere end hidtil til en større Tilnærmelse imellem Broderfolkene og overhoved til Foreningens videre Udvikling, ved efter Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Antydninger at bevirke det sammensatte Statsraads Virkekreds udvidet enten gennem den mest udstrakte Fortolkning af Udtrykket „angaae begge Riger” i Rigs-Actens § 5 eller ved nye Bestemmelser, medmindre der i Forbindelse dermed maatte blive organiseret en Fælles-Repræsentation, som af Hans Excellence tilsigtet, med et til det

sammensatte Statsraads udvidede Virkekreds nogenlunde svarende Omfang af Myndighed. Thi kun under en saadan Forudsætning kan det efter det nys Anførte antages, at Anliggendernes Behandling i sammensat Statsraad vilde blive et kraftigere Middel til at tilvejebringe Overeensstemmelse med Hensyn til de endelige Beslutningers Form og Indhold i saadanne Sager, som gennem Samvirken mellem Regjeringen og Repræsentationen skulle, uden at være Gjenstande for nødvendigt Fællesskab, søges ordnede i Rigernes gjensidige Interesse. Idet derfor efter Departementets Skjøn Spørgsmaalet om en udvidet Virkekreds for det sammensatte Statsraad, i al Fald hvad dets praktiske Betydning angaaer, for den væsentligste Deel maa ansees at falde sammen med hint andet Spørgsmaal om Istandbringelse af en Fælles-Repræsentation, vil man heller ikke undlade her at bringe i Erindring de af Departementet med Hensyn til dette sidste Spørgsmaal ovenfor fremhævede Grunde imod nu at bringe samme under Forhandling ved en Revision af Unions-Bestemmelserne.

Hvorvidt der til en anden Tid, naar Forenings-Forholdet ved selvstændig Imødekommen fra enhver af Siderne paa den nu bestaaende Grundvold, under for Øvrigt gunstige Omstændigheder, har kunnet udvikle sig gennem et fuldstændigere gjensidigt Bekjendtskab mellem Broderfolkene til et mere omfattende Fællesskab i materielle og sociale Interesser, og naar muligens tillige en større Tilnærmelse i de særskilte indre Institutioner efterhaanden er indtraadt, ogsaa skulde kunne findes Anledning til efter de saaledes forandrede Forholde i nogen Grad at udvide Grændserne for det politiske Fællesskab ved dertil sigtende Modificationer i Unions-Bestemmelserne, — dette er et Spørgsmaal, hvis Besvarelse og eventuelle Løsning det visselig fra alle Sider vil være bedst at lade blive den Tid udelukkende forbeholdt. Tilvejebringelsen af den frivillige Overenskomst imellem begge Folk, hvoraf enhver saadan Udvidelse selvfølgelig er betinget, vil efter Departementets Overbeviisning meget mere vanskeliggjøres end lettes ved

Bestræbelser for at fremskynde den paa en Tid, da den Udvikling af de factiske Forholde, som efter det oven Anførte maatte være en nødvendig Forudsætning, endnu ikke har naaet frem til behørig Modenhed.

Og det ligger formentlig i Forholdenes Natur, hvad der vel ogsaa turde findes bekræftet ved Erfaringer fra den forløbne Tid, at gjensidige Lempninger og Indrømmelser i begge Riger med Hensyn til saadanne Anliggender, som ikke ere Gjenstand for nødvendigt Fællesskab, ikke blot lettest kunne opnaaes, men ogsaa snarest og bedst ville fyldestgøre deres Øiemed til fælles Gavn, naar de foretages paa Grundvolden af en fuldkommen Frivillighed fra enhver af Siderne. Thi dersom de ikke fra begge Sider kunne gives, under den fulde Følelse af at derved udøves en aldeles selvstændig Myndighed til efter eget Skjøn om eget Tarv at indrømme eller ikke indrømme, men de derimod i større eller mindre Grad skulle fremkaldes ved Indflydelsen af en Fælles-Autoritet som det sammensatte Statsraad enten alene eller i Forbindelse med en Fælles-Repræsentation, da vilde der muligens i begge Riger, og i Særdeleshed i Norge, ved Bedømmelsen af den enkelte Forføinings Gavnlighed i Realiteten lettere kunne blive indblandet et ellers udenfor Sagen liggende Hensyn til Ønskeligheden af at det enkelte Riges selvstændige Raadighed i Afgjørelsen af et saadant Anliggende, i Kraft af de til Grund for Foreningen liggende Principer, bliver opretholdt og lagt for Dagen ogsaa gennem Sagernes formelle Behandling.

Den Betragtning, at man ved Undladelse af at udvide Fællesskabet i denne Behandling vil forsinke Foreningens stigende Udvikling til gjensidigt Gavn, er Departementet saaledes saa langt fra at kunne tilegne sig, at det meget mere holder sig fuldkommen overtydet om Rigtigheden af den Anskuelse, at Udviklingen, om end maaskee for Mange, ved det første Blik paa disse Forholde, tilsyneladende langsommere end det kan forekomme dem ønskeligt, dog alene vil kunne fremgaae, som hidtil, stadigt og sikkert til varigt Held for begge Riger,

naar den vedbliver at holdes indenfor de engang givne Former og Grændser for Fællesskabet imellem dem, saalænge som Trangen til Udvidelse af dette ikke fra begge Sider ved Forholdenes egen Magt har gjort sig stærkere følt og i det Hele anderledes gjældende, end det vel nu med Føie kan siges at være Tilfældet endog blot fra den ene Side. Det maa formentlig erkjendes at være Omfanget af Fællesskab i reelle Interesser, som til en vis Grad kan betinge Omfanget af Fællesskab i disses formelle Behandling, men ikke omvendt.

Forsaavidt i den senere Tid forskellige Omstændigheder, og deriblandt ikke mindst Indholdet af Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens her omhandlede underdanigste Foredrag af 9de April sidstleden, synes at hentyde paa en almindeligere Stemning i Sverige for et saa snart og saa langt som muligt udvidet Fællesskab i Styrelsen af de forenede Riger, medens man derimod i Norge har været og er mere tilbøielig til Varsomhed ved en Forandring af de bestaaende Forholde i denne Retning, troer Departementet her ikke at burde tilbageholde den Ytring, at Forklarings-Grunden til en saadan Forskjellighed i Opfatningen af de Momenter, som herved maae komme i Betragtning, vel nærmest turde være at søge deri, at Foreningens egentlige, ved Forhandlingerne i 1814 saavel som ved Rigs-Acten af 1815 bestemte Charakter og Væsen har, som naturligt, tidligere og dybere gennemtrængt den almindelige Bevidsthed i Norge, som netop i og ved denne Forening fik sin nyserhvervede Selvstændighed anerkjendt og bekræftet, end i Sverige, hvor Forenings-Forholdet ikke blot fremstiller sig under et andet Synspunkt ligeoverfor den tidligere Tingenes Orden, men hvor der ogsaa, tildeels maaskee som Følge heraf, synes at lægges en langt overveiende Vægt paa at fremskynde Udviklingen af Foreningens Virkninger i materiel Henseende, og hvor derfor de til dette Øiemed sigtende Forslag om Modificationer i dens Former desto lettere finde Indgang i den almindelige Opinion.

Men idet Departementet i Forbindelse hermed gjerne vil

indrømme, at den Opfatningsmaade af Foreningen, som saaledes for Øieblikket viser sig mere fremtrædende fra svensk Side end Tilfældet har været gennem et foregaaende længere Tidsrum, ikke med Nødvendighed forudsætter nogen bevidst Tendents til igjennem det udvidede Fællesskab at forskaffe Sverige i formel som i materiel Henseende en i Foreningen efter dens oprindelige Principer ukjendt Overvægt, — saa tør man ogsaa paa den anden Side med ikke mindre Føie vente det anerkjendt, at der for Norges Tilbageholdenhed i at indgaae paa Modificationer i Unions-Bestemmelserne af den her tilsigtede Beskaffenhed kan efter det ovenfor Anførte gives fuldkommen fyldestgørende Grunde med Udelukkelse af enhver Forudsætning om nogen hos det norske Folk raadende Uvillighed enten imod Forenings-Forholdet i sig selv eller imod dets fortsatte Udvikling paa den givne Grundvold til større Tilnærmelse mellem begge Nationer.

Det er efter Departementets fulde Overbeviisning i Virkeligheden saa langt fra, at nogen saadan Stemning findes i Norge, at der tvertimod her i Landet hersker en almindelig Enighed om, at saalænge Foreningen med Sverige vedbliver at nyde sin jevne Fremgang, som hidtil, i Overeensstemmelse med de ved dens Indgaaelse fra begge Sider vedtagne Principer, vil den ogsaa vedblive, i uadskillelig Forbindelse med den ved disse anerkjendte Frihed og Selvstændighed for ethvert af Rigerne, at udgjøre en sikker Grundvold for vort Fædrelands Lykke.

Spørgsmaalet om en mere bestemt Ordning af Forholdet efter Rigs-Actens fornævnte § 5 ogsaa med Hensyn til Sammensætningen af det deri omhandlede combinede Statsraad, hvad Antallet af Medlemmer fra hver Side angaaer, er i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag stillet i en saa nær og umiddelbar Forbindelse med den af ham antydede Udvidelse af det sammensatte Statsraads Virkekreds, at der efter det Resultat, hvortil Departementet i denne sidste Henseende er kommet, ikke antages at være nogen særdeles

Opfordring til ved nærværende Leilighed at gaae ind i en udførligere Undersøgelse af hint andet Spørgsmaal, som for Øvrigt allerede tidligere har været Gjenstand for Behandling af begge Rigers Statsraad efter dertil fra norsk Side given Anledning, saaledes som den her underdanigst vedlagte Udkrift af en i combineret Statsraad den 4de Januar 1842 ført Protokol nærmere udviser. Spørgsmaalet blev den Gang, efterat Hans Majestæt i nysnævnte Statsraad i Naade havde bifaldt yderligere underdanigste Betænkninger fra de respective Statsraad afgivne betræffende en tydeligere Redaction af Rigs-Actens § 5 i anførte Henseende, senere bragt i Forbindelse med den almindelige Behandling af Unions-Comiteens Forslag til en ny Forenings-Act, og har, siden denne Behandling, som ovenanført, i 1848 blev stillet i Bero, ikke, saavidt Departementet har kunnet erfare, atter være optaget til særskilt Afgjørelse (jfr. det nysnævnte Forslags §§ 30—35 med §§ 20—24 i det den norske Regjerings derover afgivne Betænkning af 27de Februar 1847 ledsagende Udkast.)

Efter de saaledes forklarede Omstændigheder finder Departementet sig med Hensyn til denne specielle Sag kun foranlediget til her i Underdanighed at bemærke, at dens fornyede Behandling, naar og forsaavidt en saadan maatte findes hensigtsmæssig, formentlig i ethvert Fald, særskilt fra det ovenfor omhandlede Spørgsmaal om Fortolkning eller Forandring af Rigs-Actens § 5 i andre Retninger, bør foregaae paa sædvanlig Maade umiddelbart imellem de respective Statsraad indbyrdes, hvorved da ogsaa de, som meldt, fra en tidligere Tid forhaanden værende Materialier kunne blive behørigt afbenyttede, uden at nogen yderligere Forberedelse i en unionel Comitee vilde efter Departementets Anskuelse have været at anbefale, selv om der for Øvrigt nu havde kunnet findes tilstrækkelig Føie til herfra at tilraade Nedsættelsen af en saadan Comitee til Revision af enkelte unionelle Bestemmelser.

Men det er en Følge af Alt, hvad Departementet har

tilladt sig ovenfor i Underdanighed at anføre, at ligesom man under enhver Omstændighed og ubetinget maatte ansee sig forpligtet til at fraraade Iværksættelsen af nogen Revision paa en saa vidt udstrakt Basis, at derunder ogsaa skulde kunne indgaae den i Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Foredrag omhandlede Udvidelse af Fællesskabet i Rigernes Styrelse gennem en ny unionel Repræsentation i Forbindelse med nye Regler om det sammensatte Statsraads Virkekreds, saaledes kan Departementet heller ikke finde sig beføiet til under de nuværende Forholde underdanigst at anbefale en mere indskrænket Revision i Naade bestemt at skulle gjøres til Gjenstand for yderligere forberedende Forhandlinger af en dertil anordnet unionel Comitee, og det hovedsagelig af den Grund, at Tiden ikke kan antages nu for Norges Vedkommende at være mere beleilig, end den efter det oven Anførte i 1848 og mange følgende Aar befandtes at være det for Sveriges, til at faae tilveiebragt et endeligt Resultat af saadanne Forhandlinger, naar de skulde gaae videre end til de faa Spørgsmaale, som i det Foregaaende ere forklarede fra norsk Side at kunne betragtes som dertil maaskee for Tiden at egne sig. Og disse Spørgsmaale ere dels i sig selv saa enkle, dels allerede forhen undergivne saadan forberedende Behandling, at deres Henviisning til fornyet Forberedelse af en Comitee neppe kan ansees fornøden.

Naar Departementet saaledes ikke har kunnet ansee den af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren foreslaaede Nedsættelse af en unionel Revisions-Comitee, end ikke med en i ethvert Fald nødvendig yderligere Begrændsning af dens Hverv, for at være i tilstrækkelig Grad motiveret ved Hensyn til det Øiemed, som derved umiddelbart skulde tilsigtes opnaaet, vil der efter Departementets underdanigste Formening endmindre kunne være Føie til fra norsk Side at lægge nogen særlig Vægt paa den i Hans Excellences Foredrag, som allerede ovenfor berørt, udtalte Forudsætning om, at der ved en saadan

Forføining skulde banes lettere Adgang til en tilfredsstillende Løsning af Spørgsmaalet om eventuel naadigst Sanction paa en gjentagen Beslutning af Stortinget om, at det norske Statholder-Embedet, til hvilket efter Grundlovens § 14 Kongen har Ret til ogsaa at kunne udnævne en svensk Mand, ombyttes med en Statsminister-Post, der da alene kan beklædes af en Nordmand. Det maa nemlig efter hele den foran givne Fremstilling af dette sidste Anliggendes hidtil havte Gang og nuværende Stilling ansees som en given Sag, at hvor ønskelig end dets endelige Ordning i sig selv kan være, vil man dog i Norge lettere fremdeles finde sig i at see denne Ordning indtil Videre stillet i Bero, end i at faae den som en unionel Sag under nogensomhelst Form enten indbragt under eller dog sat i et specielt og directt Afhængigheds-Forhold til en Revision af Unions-Acten efter de af Hans Excellence i saa Henseende gjorte Antydninger.

Hans Excellence har endvidere i Slutningen af sit Foredrag søgt en i særdeles Grad vigtig Grund for den af ham tilraadte almindelige Revision af Unions-Acten i den Anledning, som derved skulde gives til at bortrydde de imellem de forenede Folk opstaaede Misforstaaelser af hinandens Mening, idet man da fra svensk Side vil saa nøie kunne formulere sine Ønsker i Revisions-Spørgsmaalet, at enhver Mistydning deraf bliver umulig, — og Hans Excellence har tilføiet, at for det Tilfælde, at Forslaget om en Revision tilbagevises fra norsk Side, turde Omsorgen for Sveriges Ære fordre, at Grundløsheden af den hos det norske Folk formentlig herskende Mistanke om i Sverige raadende hemmelige Hensigter til Overgreb bliver afsløret ved Fremlæggelse fra Sveriges Side af et Forslag, som lægger for Dagen, „at Sverige ikke vil tage et Ord tilbage af hvad det ved Foreningens Indgaaelse har underskrevet, og at selv i de Punkter, hvor Intet er lovet, Sverige vil see Norges Frihed bevaret som sin egen”.

Det maa i Anledning heraf være Departementet tilladt

at ytre, at saafremt man paa svensk Side fremdeles maatte troe at kunne opnaae noget i sig selv ønskeligt Formaal ved en eensidig svensk Behandling af et Anliggende som det her omhandlede, da findes der ikke nogensomhelst Beføielse til derimod fra norsk Side at gjøre nogen Erindring. Men naar Hans Excellence anfører som et væsentligt Øiemed for en saadan Foranstaltning Fjernelsen af norsk Mistro til Sveriges Hensigter med Revisionen, da er herved at bemærke, at for at dette Øiemed skulde kunne opnaaes, maatte den fortsatte svenske Behandling af Sagen nødvendigviis føre til et Resultat, meget forskjelligt fra det Program, som Hans Excellences egen Fremstilling indeholder. Thi ved dette Program er der, efter hvad Departementet ovenfor har paaviist, saa langt fra givet Udsigt til gennem Revisionen at faae bevaret, hvad Forenings-Acten efter norsk — og indtil for kort Tid siden visselig ogsaa efter svensk — Opfatning har tilsikkert Norge, nemlig fuld Uafhængighed og principiel Ligeberettigelse, at der meget mere synes at være anviist Norge en Stilling i Unionen, som neppe kunde undgaae lidt efter lidt i væsentlige Stykker at nærme sig til den enkelte og underordnede Lands-Deels Stilling i en Heel-Stat.

Naar Hans Excellence ikkedestomindre fremhæver det som et Hoved-Øiemed for Revisionen, fra svensk Side i Gjerningen at vise, at „Sverige ikke vil tage et Ord tilbage af hvad det ved Foreningens Indgaaelse har underskrevet, og at ogsaa i de Dele, hvor Intet er lovet, Sverige vil see Norges Frihed bevaret som sin egen“, da kan Departementet, der ikke nærer den ringeste Tvivl om, at det baade er Hans Excellences Ønske at give Norge dets fulde Ret og hans Overbeviisning at have gjort dette ved sit Program for Revisionen, ikke Andet end i alt Dette finde et yderligere Beviis for, at der imellem den i Hans Excellences Foredrag gjengivne svenske og den altid uforandrede norske Opfatning af Unionens Charakter og Væsen er en Divergens, som gjør denne Tid lidet gunstig til Forhandlinger om en saadan Revision.

Det har tilfulde viist sig, at uanseet al Forskjellighed i Form er det i Virkeligheden den ovenfor omtalte, paa den svenske Rigsdag fremkomne Utskotts-Indstilling om en Revision af Forenings-Acten og om det norske Statholder-Spørgsmaal, der udgjør Grundlaget for ethvert senere Skridt af de svenske Statsmyndigheder i disse Anliggender og navnlig ogsaa for Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens her omhandlede Foredrag. Den samme Opfatning af Norges Ret til at raade over dets egen Grundlov og af dets retlige Stilling i Unionen i det Hele, der i hiint første Actstykke er søgt gjort gjældende, gjenfindes i alt Væsentligt ogsaa i det sidste.

Fra den Tid, da den svenske Rigsdag forhandlede om disse Sager, indtil denne Dag er der saaledes ikke indtraadt nogen kjendelig Forandring i den da fra svensk Side indtagne Holdning ligeoverfor Norge. Det var Rigsdagens Bifald til Utskotts-Indstillingen, der fremkaldte, og maatte fremkalde, hos det norske Folk den alvorsfulde Følelse, som fandt sit Udtryk i den fornævnte, af Stortinget eenstemmigt besluttede og af det norske Statsraad eenstemmigt tiltraadte underdanigste Adresse til Deres Majestæt; og der er fremdeles ingen Grund til at fravige hvad der da blev udtalt i hine Stortingets Ord:

„Det norske Folk, der holder fast ved Unionen saaledes som den nu er, forlanger under disse Omstændigheder intet Andet, end at Forholdet imellem Rigerne maa blive uforandret, om endog Følgen skulde blive, at de enkelte Rettelser og Forbedringer, hvorfor Unions Værket maatte være modtageligt, henskydes til en Fremtid, i hvilken en sandere Opfatning af Forholdet imellem Rigerne ogsaa i Sverige har trængt igjennem”.

Idet Departementet, i Henhold til alt Foranførte, ligesaa lidt kan i Underdanighed tilraade naadigst Bifald til det i Hans Excellence den svenske Justitiæ-Statsministers Foredrag

af 9de April sidstleden indeholdte underdanigste Andragende om Nedsættelse af en Comitee til at revidere Unions-Bestemmelserne i det af ham der nærmere angivne Omfang, som Departementet for sit Vedkommende har kunnet finde Anledning til ved nærværende Leilighed at fremsætte nogen særskilt underdanigst Forslag i det her omhandlede Anliggende, tør man dog nære det Haab, at det maatte være lykkets Departementet gennem den ovenfor givne Fremstilling at bidrage til en rigtigere Belysning af de mange forskjellige Forenings-Forholdet vedrørende vigtige Spørgsmaal, som ved det nævnte Foredrag ere blevne bragte under foreløbig Forhandling".

I Henhold til Foranførte, der af Statsraadets øvrige Medlemmer *) tiltrædes, indstilles underdanigst:

at Gjenpart af nærværende underdanigste Foredrag betræffende en i sammensat Statsraad den 9de April 1861 af den svenske Justitiæ-Statsminister afgiven underdanig Fremstilling angaaende en Revision af Rigs-Acten m. V. naadigst befales tilstillet bemeldte Statsminister **).

II.

B. *Det norske Justits-Departements Foredrag af 2den November 1861.*

Departementet har, efter at dets underdanigste Indstilling af 21de forrige Maaned betræffende det fra svensk Side vakte Spørgsmaal om en fornyet Revision af Rigs-Acten var afgiven, havt Anledning til at erholde vedlagte Afskrift af den i Ind-

*) Statsraaderne Petersen, Riddervold, Moenichen, Manthey, Motzfeldt og Wergeland.

**) De vedføiede Bilag ere her udeladte.

stillingen nævnte naadigste Proposition fra Hans Majestæt Kong Carl den 13de til Sverriges Riges Stænder af 12te April 1815 angaaende de nye constitutionelle Forholde, der som Følge af Foreningen imellem Sverige og Norge vare opstaaede*).

Det hele Indhold af denne naadigste Proposition, hvilken ledede til at Sveriges Stænder i Forening med Norges Storting vedtog og underskræve Rigs-Acten saadan som den nu er, vil findes fuldkommen at bestyrke den til Grund for Departementets fornævnte underdanigste Foredrag liggende Opfatning af Foreningens Væsen og Vilkaar; og da Departementet anseer det af Interesse, at de Foredraget ledsagende Bilage suppleres med det her omhandlede vigtige Actstykke, tillader man sig underdanigst at

indstille:

»at Afskrift af nærværende underdanigste Indstilling,
 »med Bilag, naadigst befales tilstillet den svenske
 »Justitie-Statsminister i Forbindelse med den norske
 »Regjerings underdanigste Indstilling af 21de October
 »1861».

Bilag.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Rikets Ständer, om de nya konstitutionella förhållanden, som, till följe af föreningen mellan Sverige och Norrige, uppkommit; Gifven Stockholms Slott den 12 April 1815.

Då Kongl. Maj:t nu går att till Rikets Ständer öfverlemna den af Kongl. Maj:t under den 10 November förlidet år, med förbehåll af Rikets Ständers konstitutionella rätt, antagne och besvurne Norriges Rikes Grundlag, bar Kongl. Maj:t, så väl af ämnets vikt, som af Dess Konungsliga pligt, ansett Sig högtidligen påkallad, att för Rikets Ständer, i en allmän öfversigt, utveckla de särskilda grunder, som vägledt Kongl. Maj:ts beslut, i afseende på föreningen mellan Sverige och Norrige.

Från det första ögenblick, då Kongl. Maj:ts bemödanden riktades på de tjenligaste medlen att befordra denna förening, var den grundsatsen lika rådande i Konungens hjerta, som den säkerligen var allmän i hvarje redlig Svensk medborgares, att förbundet mellan de tvenne Skandinaviska folken borde stiftas på villkoren af gemensamma fördelar och en gemensam frihet. Men huru skulle detta syftemål vinnas? vare sig genom en sammansmältning af både rikena, under åtnjutande af enahanda rättigheter, eller genom deres styrelse af en Konung, men med bibehållande af särskilda regeringslager? På afgörandet af denna fråga borde naturligtvis bero, både sättet, hvarigenom föreningen skulle tillvägabringes, och egenskapen af de villkor, som skulle den befästa.

Visserligen hade Kongl. Maj:t, lika med hvarje fördomsfri man, insett, att den Skandinaviska halfön, under en spira och en lag, åtminstone för första intrycket, lemnade en större borgen på styrka och framtida säkerhet, än genom dess delning under tvenne styrelsesformer, som skapade tvenne folk. Men en lugn pröfning af tidens skick och af nationernas lynnen borde snart vända Kongl. Maj:ts tankar från ett förslag, som, för att vara nyttigt, borde mötas af ett sjelfvilligt bifall, och således förete en möjlighet att utan blodsutgjutelse kunna utföras.

De långa tvister og häftiga krig, som under den tiderymd, då Norrige tillhörde Danmark, så ofta uppstått emellan detta sistnämnda rike och Sverige, kunde ej annat än, i hög grad, hafva verkat på Norrmännens begrepp och öfvertygelse. Lika fremmande för grundsatserna till Sveriges administrativa författningar, för dess särskilda Stånds rättigheter, för dessas tillämpning och tid efter annan undergångne jemkningar, som Sveriges innebyggare voro för Norriges inre statshushållning och verkliga tillstånd. trodde sig Norrmännen se, i en sammansmältning med Sverige, endast ett säkert ok, och, i flera af Sveriges inrättningar, endast kraftiga medel att öka tyngden deraf. Att utrota dessa förvillade begrepp, var ej ett verk af ögonblicket; endast tidens långsamma erfarenhet kan häfva för-

domarnes kraft; for styrkans befallende bud vidgar den sitt område, äfven om den skenbarligen hejdas i sitt utbrott.

Ledd af den upplysning Kongl. Maj:t var i tillfälle att vinna om allmänna tänkesättet i Norrige, yttrade Kongl. Maj:t, genast efter freden i Kiel, till Norska folket, ett dess afsigt vore, att med Norriges innebyggare öfverenskomma om en särskild Grundlag för detta rike, byggd på ett folks tvenne dyrbarasta rättigheter: nationalrepresentation och fri beskattningsrätt. All fråga om en sammansmältning med Sverige var således redan i förväg åsidosatt, och Kongl. Maj:t gör Sig försäkrad, att Rikets Ständer, äfven utan afseende på de af Kongl. Maj:t anförda skäl, endast vid en uppmärksam blick på det förflutna årets händelser, skola erkänna nödvändigheten af Kongl. Maj:ts beslut i detta afseende.

Det motstånd, som väcktes af Norriges Ståthållare mot verkställigheten af freden i Kiel, alstrade snart en Regeringsform för konungariket Norrige, som af dess samtelige innebyggare blef antagen och med lifligt bifall ömfattad. Till sina hufvudgrunder lika med Sveriges rikes Regeringsform, ledde dess förnämsta skiljaktigheter deras ursprung, antingen från båda ländernas olika samhällsinrättningar, eller från den ömtåliga varsamhet, hvarmed ett folk, länge böjdt under en despotisk lag, gemenligen alltid går till väga, då det, med återförvärfvade medborgerliga rättigheter, endast uppsöker förvaringsmedel emot nya möjliga ingrepp. Kongl. Maj:t kunde således icke på något kraftigare sätt besvara de tvifvelsmål, som i Norrige sorgfälligt underhölles, om uppriktigheten af Kongl. Maj:ts löften och afsigter, än genom den förbindelse, hvaruti Kongl. Maj:t ingick, i den under den 14 Augusti sistlidet är, uti Moss, afslutade konvention, att antaga, såsom norm för Norriges rikes blifvande Grundlag, den i Eidsvold öfverenskomna konstitutionen, och att om villkoren för föreningen emellan båda rikena underhandla och besluta med Norriges rikes, i dette ändamål, sammankallade Storting.

Det skall alltid lända Kongl. Maj:t till en sann lifflig till-

fredsställelse, och denna tillfredsställelse deles säkert af Rikets Ständer, att åt öfvertygelsen och en fri öfverläggningsrätt hafva hänskjutit afgörandet af denna vigtiga fråga. Kongl. Maj:t kände det folks tänkesätt, hvars ledare Han var, och bedömde derefter de nya undersåtares, Han gick att hägna under Sin Spira. Med lempa och lugn samt med aktning för deras rättigheter, kunna nordens friborne söner förmås äfven till stora uppoffringar, men mot hotelsen väpna de sina sinnen och mot förtrycket yttra de en manlig kraft. Norska folkets ombud sammankallades att besluta om rikenas förening, och huru hade, utom denna sammankomst, något allmänt nationaluttryck derom kunnat vinnas, äfven om en förklaring i detta afseende, för någon del af landet, genom vapnens makt blifvit afvungen? Med fästadt afseende på Rikets Ständers eget gifna efterdöme, som vid en evigt minnesvärd Riksdag, under hotande yttre omständigheter, likväl ej tvekade att först stadga villkoren för den nya samhällsordningens bestånd, innan de gäfv sig en Konung att vårda och främja deras frihet, visade sig Norriges rikets repräsentanter lika värdiga deras Lestämmelse och deras medborgares förtroende. Utan att af händelserne hänföras, endast bedömande dem såsom en inledning, ej som ett vilkor för sitt beslut, sökte Norriges rikets Storthing, att, i de underhandlingar, som med Kongl. Maj:ts tillförordnade kommissarier öppnades, på en gång bevaka folkets frihet och statens anseende, medborgarens rättigheter och rikets ära.

Kongl. Maj:t borde göra rättvisa åt detta handlingssätt. Då tvenne folk sjelfvilligt underkasta sig samma styrelse, bör hvarje anledning till skiljaktighet i deras förhållande till den gemensamma regenten, med den sorgfälligaste vård, undanröjas. I annat fall skall förbundet förr eller sednare brytes, och det ene folket antingen snart förtrycka det andra, eller ock, vid deras våldsamma åtskiljande, nya frön läggas i sinnena till bittra och för sekler aflägsnande söndringar. Om dessa grundsatser, af erfarenheten besannade, nästen alltid medfört betänkliga följder för den, som vägrat att åtlyda deras kraf, huru

högt påkallad var ej nu deras användande, då fråga var, ej allenast att stifft ett Skandinaviskt välde, af tvenne fria, länge fiendtliga, folk, men äfven att för dem bereda skyndsamma medel till inbördes förtroende och uppriktig vänskap. Till vinnande af detta föremål, borde, vid bestämmande af folkens gemensamma rättigheter, en fullkomlig jemlikhet dem emellan upprättas, utan afseende på deras antal eller deras lands afkastningar. Vid tillfällen af så stor och allmän vikt, som utkorandet af ett nytt Konungahus eller af Thronföljare, tillsättande af Förmyndare för en omyndig Konung, eller utöfningen af den verkställande makten, under Konungs sjuklighet eller frånvaro, ega båda folken lika ostridig rätt att, med till verkan jemngoda röster, gifva sin mening tillkänna, utan beräkning på de statistiska eller geografiska skiljaktigheterna, som kunna ega rum rikena emellan; grunden till yttranderätten hvilat ej på den relativa styrkan, men på den, en gång medgifna, särskilda styrelseformen, och paa den verkan, som beslutet nödvändigt skall ega på densamma.

Vid tillämpningen af dessa allmänna regler på underhandlingen med Norriges Rikes Storthing, borde Kongl. Maj:t derjemte fästa sitt afseende på Sveriges och Norriges ömsesidiga belägenhet. Om innevånarnes antal i det ena riket företedde en betydlig öfvervikt, uppvägdess den af det andra landets gynnsamma naturliga läga till försvar, och då afsigten ej borde eller kunde vara, att någotdera folket inkräktade, öfver det andras beslut, en egenmäktig pröfning, ansåg Kongl. Maj:t Sig, af flera skäl, berättigad att erkänna grundsatsen af en fullkomlig jemlikhet mellan begga i alle de frågor, som röra deras gemensamma styrelse.

Kongl. Maj:t förmente: att endast ett bibringadt ömsesidigt förtroende kan leda till stöd och varaktighet för föreningen, att detta förtroende ej beredes, om det icke kan hemta sitt kraftigaste stöd i konstitutionens egna hufvudgrunder, att om äfven ett stadgande kunde vinnas, i ett ögonblick, då dess användande ej behöfves, som under tiden tillfredsställde det

ena folkets fordringar, på bekostnad af det andras ömtålighet, det säkert vid en inträffad verklig tillämpning ej komme att möta någon verkställighet; att vid en thronledighet, eller då val af Thronföljare skall företagas, föreningsbandet emellan både rikena ej sammanhållas af några föreskrifter i Grundlagen, men af folkens ömsesidiga intresse att sammanjemka sina meningar och af deras indbördes aktning för hvarannan; att, vid ett sådant tillfälle, en söndring snarare föranledes, om det ena folket länge ansett sig hafva åtnjutit inskräntare rättigheter än det andra, och på en gång söker att häfva detta tvång, än om, lika behandladt, det både kan följa sin pligt, sin böjelse och sin enskilda fördel, då det ännu kraftigare befäster det ingångna förbundet, och, aktadt för sin egen mening, skänker en lika aktning åt broderfolkets.

Det är ur denna synpunkt, Kongl. Maj:t betraktat de §§ af Norriges rikes Grundlag, som stå i sammanhang med stadganden, af enahanda art, i Sveriges rikes Regeringsform; det var äfven på dessa villkor, som Kong. Maj:t för andra gången helsades som Konung, af ett fritt folk, och emottog Norriges krona i förening med Norriges Grundlag. Rikets Ständer, utöfvande deras rätt att yttra sig öfver den sednare, gifva äfven åt rikenas förening, och åt Kongl. Maj:ts antagande af Norriges styrelse, det högtidiga nationella bifall, som ännu mera skall förhöja värdet af denna, för Nordens lugn, så viktiga händelse. De böra vänta, att Norska folket med uppmärksamhet skall följa öfverläggningarnas gång, och med grundad tillförsigt till Svenska nationens vänskap och rättvisa afvakte ett resultat, svarande emot dess önskningsar och emot de löften, hvaruti Kongl. Maj:t i förväg ingått.

Mera än en gång lära Rikets Ständer egt tillfälle att rättvisa dan utväg Kongl. Maj:t vidtagit, att stifta lugn och förtroende i Norden. Om, endast lydande ögonblickets väckta rörelser, Kongl. Maj:t med åsidosättande af alla fredliga anbud, hade, sedan kriget olyckligtvis måste begynnas i Norrige, endast sökt att med våld aftvinga ett ovillkorligt bifall till Dess

framställda förslager, skulle väl då, äfven om detta handlings-sätt kunnat lyckas, någon verklig fördel varit för framtiden beredd, och genom hvad uppoffringar hade den ej varit vunnen? Kan en konstitutionell artikel, äfven om den inneburit något erkännande af Sveriges öfvervigt, sättas i jemförelse med olyckorna af ett förlängdt krig, der seger eller nederlag borde, för hvarje redlig man, vara lika ömmande; med ökade uppoffringar af manskap och penningar; med en betydlig nationalguld, frukt af krigsomkostnaderna; med den rysliga nödvändigheten att behöfva fortsätta ett tvångssystem. sedan det en gång var börjadt; med en beredd rättmätig anledning för Norrmännen att gifva ny kraft och näring åt nationalhatet emellan folken, och med det, för sekler, försvunna hoppet om en uppriktig försoning mellan dem båda. Sådane hade likväl följderna varit, om icke Kongl. Maj:t., med erkännande af Norska folkets rättigheter, fordrat allt af dess öfvertygelse, och intet af Sin makt; och så skola äfven Rikets Ständer bedöma utgången af det inbördes krig, som lika olyckligt till sin anledning, som det kunnat blifva till sina följder, slutas med Nordens emot alla skiften befastade säkerhet, dubbelt, till sitt värde, förhöjd, genom de nya olyckor, som synas bota fasta landet.

Kongl. Maj:t anser §§ 1, 6, 7, 8, 26, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47 och 48, af Norriges rikets Grundlag, egentligen omfatta de ämnen, som för båda rikena äro gemensamma.

Det nya förhållande, hvaruti Sverige kommer att befinna sig med Norrige, kunde icke föreses vid den tidpunkt, då grunden lades till rikets närvarande Regeringsform. Detta förhållande står ej heller i ett så omedelbart sammanhang med Sveriges inhemska statsförfattning, som hvarje annat förslag, endast syftande på inre styrelsen. Att således, i sednare fallet, bryta de former, Grundlagarne föreskrifva, vore, för dessas bestånd, lika så vådligt, som det tör hända vore oförenligt med deres natur, att, i förra fallet, ej medgifva en vidsträcktare tydning, än den, som från deras stränga ordalydelse kan hemtas.

Det är rikets förändrade yttre ställning, som nödvändigt

bör påkalla, och, äfven vid denna Riksdag, tillvägabringa en jemkning i Grundlagarne, i den mån desse stå i sammanhang med den nya yttre ställningen. Att således, på bestämmandet af Sveriges och Norriges indbördes förhållande tillämpa de hvilo- och pröfningsformer för nya förslager, som i båda rikernas konstitutioner äro utstakade, och som endast kunna hafva afseende på den inhemska samhällsförfattningen, vore att misskänna tidens fordringar och till nya tvifvelsmål öfverlemna upprigtigheten af det ingångna förbundet. Att deremot, vid denna Riksdag, för alltid undanröjda dessa tvifvelsmål, anser Kongl. Maj:t, å Rikets Ständers sida, vara ett lika så heligt åliggende, som detta deras handlingssätt, långt ifrån att ega något skadligt inflytande på Regjeringsformens helgd, såsom varande pakalladt af ett annat rikets förening med Sverige, endast skall offentligen ådagalägga, at Rikets Ständer väl genast kunna besluta om sådana frågor, som hemta sin grund i rikets yttre förhållenden, men likväl med varsamhet och et obrottsligt iakttagande af Grundlagarnes föreskrifter behandla alle de ämnen som stå i sammanhang med deras rättigheter och den inre samhällsordningen.

Kongl. Maj:t öfverlemnar nu denna viktiga fråga till Rikets Ständers lugna och eniga beslut, säker, att de, i hela dess vikt och omfattning, inse och bedöma densamma. Ledde af ett upplyst nit för allmänt väl, skola Rikets Ständer uppfylla de pligter, fäderneslandets stora åligganden påkalla, äfvensom Kongl. Maj:t, ej utan att bryta emot Sina, ej utan att ansvara för samtidens och efterverldens rättmätiga dom, trott Sig kunna undgå att oförståndt yttra Sin öfvertygelse och Sin förväntan.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständer med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

C A R L.

G. af Wetterstedt.

II.

C. *Den norske Regjerings Indstilling af 27de Novbr. 1861*)*:

„Efterat tvende af den norske Regjering under 21de Oktober og 2den November sidstleden afgivne underdanigste Indstillinger betræffende en i sammensat Statsraad den 9de April 1861 af den svenske Justitiæ-Statsminister afgiven underdanigst Forestilling angaaende en Revision af Rigsakten med Videre, have i norsk Statsraad den 16de dennes været i Underdanighed fremlagte for Deres Majestæt, har det naadigst behaget Deres Majestæt at resolve:

Denne Sag udsættes,
samt i Forbindelse dermed lige naadigst at tilkjendegive, som følger:

Efterat Jeg har ladet Mig foredrage den norske Regjerings, tilfølgende af naadigst Paalæg i kombineret Statsraad af 9de April sidstleden, nu afgivne underdanigste Betænkning betræffende en paatænkt Revision af Unionsbestemmelserne mellem de forenede Riger, vil Jeg, inden Jeg afgiver naadigst Bestemmelse om, hvorvidt nævnte underdanigste Betænkning skal oversendes til den svenske Justitiæ-Statsminister for at til underdanigst Foredrag i kombineret svensk-norsk Statsraad fremkomme, herved have den norske Regjering paalagt i Kontinuations-Indstilling at indkomme til Mig med nærmere Forklaring om:

- 1) hvortil der sigtes med de i den norske Regjerings underdanigste Betænkning paaheraabte „utvetydige, men ogsaa paa Grund af Vedkommendes Stilling og nøje Bekjendtskab til Forholdene i Sverige desto mere vegtige Udtalelser,” der gaves i November 1859 og umiddelbart efter Fremkomsten af en af en Repræsentant paa det svenske Ridderhuus i Efteraaret 1859 fremsat privat Motion om et Andragende til Hs. Maj. Kongen, gaaende ud paa, at

*) Meddeelt det norske Storting i dets sidste Samling.

Foranstaltninger til Revision af Forenings-Akten maatte blive truffet; samt

- 2) til hvilke Data den norske Regjering støtter den paa et andet Sted i samme underdanigste Betænkning anførte Paastand om, at den i Norge almindeligt raadende Mening om, at i 1859 et Tidspunkt var indtraadt, da Spørgsmaalet om en Forandring med Statholder-Embedet kunde uden Ulemper fra nogen anden Side paany bringes frem til Afgjørelse, ikke blot som et i formel Henseende rent norsk Anliggende, hvorom den norske Regjering ytrer, at der ikke vides paa den Tid, ligesaa lidt som tidligere, fra nogen Kant at være yttret Tvivl, men ogsaa med et i Realiteten gunstigt Resultat — at

„denne i Norge, som anført, dengang almindeligt raadende Mening blev paa samme Tid ogsaa delt inden Kredse i Sverige, hvor det paalideligste Bekjendtskab til Forholdene og Opinionen der i Landet maatte forudsættes at være tilstede.”

I Anledning heraf skal undertegnede Statsraad Birch-Reichenwald, der i Egenskab af Chef for Justitsdepartementet har afgivet det til Grund for den norske Regjering ovenfor nævnte Betænkning af 21de Oktober sidstleden liggende underdanigste Foredrag, tillade sig i Underdanighed at anføre Følgende:

Forinden jeg som Medlem af Statsraadsafdelingen i Stockholm i Efteraaret 1859 begav mig til Kristiania, hvor D. M. agtede at aabne Stortingets Forhandlinger, fandt jeg det at være min Pligt at søge at erhverve Vished om den vedvarende Gyldighed af de Erfaringer, jeg allerede under et Ophold i Sverige i det foregaaende Aar havde haft Anledning til at gjøre om, at det dengang af Mænd, som maatte forudsættes baade at være vel bekjendte med Forholdene i Sverige og fuld kompetente til at dømme om dem, blev antaget, at der ikke af Hensyn til disse Forholde kunde være nogen væsentlig Betænkelighed ved Statholderpostens Ombytning med en Stats-

ministerpost. Der skede da i September 1859, efter dertil af mig og et andet Medlem af Statsraadsafdelingen i Stockholm specielt given Anledning, atter af ansete svenske Mænd og navnlig flere Medlemmer af D. M.s svenske Statsraad Udtalelser, som gik ud paa, at Spørgsmaalet om en Forandring med Statholderembedet kunde uden Hinder fra svensk Side bringes til Afgjørelse med et i Realiteten gunstigt Resultat, medens der ligesaa lidt dengang som tidligere ytrede nogen Tvivl om Afgjørelse i formel Henseende som et rent norsk Anliggende. Af de saaledes vundne Erfaringer drog jeg for mit Vedkommende den Slutning, at der ingen Betænkelighed kunde være mod at tilkjendegive Medlemmer af det da forsamlede Storting, at saafremt dette under Behandlingen af de flere hvilende Forslag til Forandring i Grundlovens § 12 med flere fattede en Beslutning som den, der under 9de December 1859 blev afgiven, kunde denne Beslutning ventes at ville blive af D. M.s Raad anbefalet til naadigst Sanktion.

Disse ere de Data, til hvilke jeg har støttet den i Deres Majestæts naadigste Diktamen omhandlede Udtalelse i mit underdanigste Foredrag af 21de forrige Maaned, hvorefter en i Norge raadende Mening om, at Udsigterne paa hin Tid vare gunstige for Statholder-Spørgsmaalets Afgjørelse overensstemmende med Norges Ønsker, ogsaa var bleven delt inden Kredse i Sverige, hvor det paalideligste Bekjendtskab til Forholdene og Opinionen der i Landet maatte forudsættes at være tilstede.

Naar der i samme underdanigste Foredrag er paaberaabt utvetydige og vegtige Udtalelser, der gaves i November 1859, umiddelbart efter Fremkomsten paa det svenske Ridderhus af en privat Motion angaaende Revisjon af Rigsakten, da er det derom i Foredraget Anførte ligeledes støttet til de Erfaringer, jeg ogsaa i denne Henseende personligt havde haft Anledning til at gjøre som Medlem af Statsraads-Afdelingen i Stockholm, og specielt til det med disse Erfaringer i alt væsentligt stemmende Vidnesbyrd, som indeholdes i et Cirkulære af 7de November 1859 fra Hans Excellence Udenrigsministeren til

Deres Majestæts Gesandtskaber i Udlandet. Dette Cirkulære, der efter sit eget Indhold skulde tjene til at oplyse den i hin Rigsdagsmotion omhandlede Sags virkelige Stilling og Betydning paa den Tid, har, foruden efter sin nærmeste Bestemmelse at være kommet til Afbenyttelse i Udlandet, navnlig ligeover for fremmede Staters Regjeringer, endvidere været meddelt under konfidentiel Form ikke alene til den norske Regjering, men tillige til det norske Storting, umiddelbart forinden dette i December 1859 fattede sine Beslutninger saavel om Interimsregjeringen som angaaende Statholder-Spørgsmaalet, paa hvilke Beslutninger det maatte forudsættes, at Kjendskab til Cirkulærets Indhold ikke vilde blive uden Indflydelse.

Efter saaledes ifølge Deres Majestæts naadigste Befaling i Underdanighed at have belyst, hvilke de Data ere, til hvilke de her omhandlede Dele af mit underdanigste Foredrag af 21de Oktober sidstleden sigte, maa jeg endnu udbede mig naadigst Tilladelse til ogsaa at oplyse Aarsagen til, at ikke selve Foredraget indeholder de nærmere Forklaringer, som nu ere blevne underdanigst meddelte.

Medens paa den ene Side Henvisningen til hine Data, der havde været den væsentligste Aarsag og Anledning til min Opfatning i 1859 af Statholdersagens Forhold til Sverige og Unionen, ikke i Foredraget kunde undlades, eftersom det alene derigjennem kunde gøres klart, hvorledes den Understøttelse, som blev Motionen om en Forandring med Statholderembedet til Deel fra Deres Majestæts norske Raads Side, hvilede paa den i de paaberaabte Omstændigheder begrundede Overbeviisning, at en endnu større Tilfredshed med Unionen og en deraf bevirket yderligere Tilnærmelse mellem Broderfolkene saavel i politisk som social Henseende vilde blive fremkaldt ved det Vidnesbyrd om Sveriges broderlige Sindelag, som antoges at ville ligge deri, at ingen Indvending fremkom fra svensk Side mod Ophævelsen af Statholderposten ved Overenskomst mellem Norges Konge og Norges Folk, — fandt jeg paa den anden Side i den Omstændighed, at de Meddelelser, som have fundet

Sted mellem svenske og norske Statsraadsmedlemmer angaaende et rent norsk Anliggende, efter Sagens Natur ikke kunde være officielle, saavel som i den Betragtning, at Cirkulæret af 7de November 1859, skjøndt meddelt Storthinget og bekjendt for alle dets Medlemmer, dog kun var meddelt i konfidentiel Form, Anledning til at tro, at udtrykkelig og speciel Paavisning af de Data, hvortil der i mit underdanigste Foredrag hentydedes, burde eller ialfald kunde undlades, saalænge den ikke af Deres Majestæt selv var forlangt."

Statsraadets øvrige Medlemmer have ikke Andet at tilføie Statsraad Birch-Reichenwalds underdanigste Forklaring, end at de deri anførte Omstændigheder, forsaavidt vi ikke tidligere kjendte dem, bleve os meddelte, forinden vi tiltraadte Justitsdepartementets underdanigste Foredrag af 21de forrige Maaned."

II.

D. *Gjenpart af Statssekretariatets Skrivelse til Justitsdepartementet, dateret 19de December 1861*).*

I Statsraad for Hans Majestæt Kongen den 12te d. M. fremlagdes den Norske Regjerings underdanigste Indstillinger af 21de Oktober og 2den November d. A., angaaende Revision af Rigsakten med Videre, samt den Norske Regjerings under 27de f. M. tilfølge Hans Majestæts naadigste Diktamen af 16de næstforhen afgivne underdanigste Forklaring betræffende 2de Punkter i ovennævnte underdanigste Indstilling af 21de Oktober, hvilke Sager ved Hans Majestæts naadigste Resolution af 16de f. M. og 11te d. M. have været befalede udsatte. Hans Majestæt behagede i Anledning af disse Sager naadigst at tilkjendegive og befale som følger:

Hans Majestæt, som har ladet Sig foredrage den Norske

*) Meddeelt det norske Storthing i dets sidste Samling.

Regjerings underdanigste Indstilling af 27de November d. A., afgiven ifølge naadigst Paalæg af 16de s. M. samt indeholdende Forklaringer med Hensyn til de 2de Punkter, som i nævnte naadigste Paalæg vare paapegede, har af de Oplysninger, der i Indstillingen ere meddeelte af Statsraad Birch-Reichenwald, som i Egenskab af Chef for Justits-Departementet har afgivet den til Grund for den Norske Regjerings Betænkning af 21de Oktober sidstleden liggende underdanigste Indstilling, bragt i Erfaring 1) at med den i 1ste Punkt af ovennævnte naadigste Paalæg omhandlede Hentydning specielt er sigtet til et Cirkulære fra Hs. Excellence Udenrigs-Statsministeren til Hans Majestæts Gesandtskaber, dateret 7de November 1859, under konfidentiel Form meddelt ikke alene den Norske Regjering men tillige det Norske Storting, samt 2) at med Hensyn til den i 2det Punkt af ovennævnte naadigste Paalæg omhandlede Hentydning, den deri gjorte Paastand er støttet til de af den foredragende Chef for Justits-Departementet, Statsraad Birch-Reichenwald, som dengang Medlem af den i Stockholm værende Statsraads-Afdeling, gjorte personlige Erfaringer, grundede paa Samtaler og ikke-officielle Overlægninger, efter dertil af ham og et andet Medlem af Statsraads-Afdelingen specielt given Anledning, med anseede svenske Mænd og navnlig flere Medlemmer af Hans Majestæts svenske Statsraad.

Hans Majestæt, som, til Oplysning for Sig Selv, kan i Sit Norske Statsraad modtage de saaledes afgivne Forklaringer, har, som Unionskonge, at fæste Sin Opmærksomhed paa, om det vil være hensigtsmæssigt at oversende den Norske Regjerings Betænkning af 21de Oktober d. A. med de deri gjorte Hentydninger samt de dertil med Nødvendighed knyttede Forklaringer i underdanigst Indstilling af 27de November sidstleden til Sit Svenske Statsraad. Med dette Hensyn for Øie vil Hans Majestæt ikke kunne bifalde, at et konfidentielt meddelt Aktstykke benyttes i officielle Dokumenter, ligesaa lidt som Hans Majestæt kan billige, at officielle Paastande af nogen af

Hans Majestæts Norske Statsraader grundtes paa ikke-officielle Samtaler og Overlægninger mellem dem og Svenske Statsraader.

Hans Majestæt har Selv ved Sit naadigste Tilkjendegivende i Norsk Statsraad den 4de April 1860, da Hans Majestæt til endelig Afgjørelse foretog Spørgsmaalet om naadigst Sanktion paa den af Stortinget fattede Beslutning om Forandring af Grundlovens §§ 12 og 14 m. fl., ytret, at Høistsamme, naar Tidspunktet dertil forøvrigt var fundet beleiligt, gjerne vilde have imødekommet Stortingets og Statsraadets Ønsker, og at Han Selv vilde vælge den beleilige Tid for at fremkomme til Stortinget med naadigst Forslag til de her omhandlede Forandringer. Men ligesaa lidt som Hans Majestæt vilde ved den Leilighed have fundet det rigtigt at foranledige frembragte paa en officiel Maade ikke-officielle Forhandlinger af Beskaffenhed som de, hvorom Justits-Departementets Chef, Statsraad Birch-Reichenwald, nu har afgivet Forklaring, ligesaa lidt vil Hans Majestæt ved nærværende Leilighed kunne bifalde, at de fremkomme i den Betænkning fra den Norske Regjering, som Hans Majestæt maatte finde Anledning til at befale oversendt den Svenske Justitiæ-Statsminister.

Hans Majestæt, der, som Norges Konge, vil vaage over, at den Sag, der fremkaldte Hans Majestæts naadigste Tilkjendegivende i Norsk Statsraad den 4de April 1860, skal, naar Tidspunktet dertil er beleiligt, blive afgjort paa en Maade, der stemmer baade med Norges Tarv og dets Rettigheder, hvilke Hans Majestæt vil opretholde lige meget af Kongelig Pligt som af nedarvet Kjærlighed for Sit trofaste Norske Folk, er lige bestemt paa at afværge Fremdragelsen af, paa ikke-officielle Overlægninger grundede, og af et enkelt Statsraads-Medlem gjorte personlige Erfaringer, egnede til at fremkalde Splittelser, som fra det Norske og Svenske Statsraad kunde udstrække sig videre til de 2de Folk, hvis broderlige Forstaaelse det er Hans Majestæts høie Hverv af al Sin Magt og af al Sin Evne at søge at opretholde og befæste.

Hans Majestæt befaler derfor, efterat have hørt sit Norske Statsraad:

At den Norske Regjerings underdanigste Indstilling af 21de Oktober sidstleden af Statsraadet tages under fornyet Behandling med Hensyn til de i Hans Majestæts naadigste Diktamen af 16de f. M. omhandlede Punkter*).

Gjenpartens Rigtighed bekræfter

A. Kjerulf,

Expeditionssekretær.

III.

Protokoll öfver ett Justitie-Departements-ärende, hållet å Stockholms Slott Tirsdagen den 18 Februari 1862 inför Hans Maj:t Konungen uti sammansatt Svenskt och Narskt Stats-Råd

i närvaro af:

Hans Excellens Justitie-Stats-Ministern Herr Friherre de Geer, Hans Excellens Stats-Ministern för Utrikes ärendena Herr Grefve Manderström, Hans Excellens Norske Stats-Ministern Herr Sibbern, Statsråden: Herr Friherre Gripenstedt, Ehnemark, Lagerstråle, Björn-stjerna, Malmsten, Thyselius, Bredberg, Thulstrup, Bretteville, Lange.

Sedan Kongl. Norska Regeringens Justitie- och Politi-Departement, uti skrifvelse den 17 December 1861 till den Svenske Justitie-Stats-Ministern, tilkännagifvit att Kongl. Maj:t den 14 i samma månad i nåder befallt, det afskrift af Kongl. Norska Regeringens underdåniga betänkande af den 21 Oktober sist-

*) Efterat Statsraaderne Petersen, Birch-Reichenwald og K. Motzfeldt den 12 December vare udtraadte, blev i et den 14 December i Christiania afholdt Statsraad den norske Regjerings Betænkning af 21 October i en saadan Form, at de ovenfor i [] indklamrede Ord udelodes, paany forelagt Kongen ved en særskilt Indstilling, undertegnet af Statsraaderne Riddervold, Møinichen, Manthey og Wergeland, samt tillige af den Stockholmske Statsraadsafdelings Medlemmer Bretteville og Lange. Af den saaledes forandrede Betænkning befalede Kongen da en Gjenpart tilstillet den svenske Justitiæ-Statsminister. Først den 17de s. M. bleve nye Statsraader udnævnte (Stang, Meldahl, Haffner), ligesom Statsminister Sibbern, der i November havde taget Afsked, igjen blev indsat i samme Stilling.

lidne år med bilagor, angående en i sammansatt Svenskt och Norskt Stats-Råd den 9 April 1861 af Justitie-Stats-Ministern afgifven underdånig framställning angående en revision af Riksakten m. m., skulle, sådant detta betänkande är slutligen affattadt, tillika med afskrift af den Norska Regeringens underdåniga Kontinuations-Indstilling af den 2 November 1861 med bilaga, öfversändas till Justitie-Stats-Ministern, samt berörde afskrifter blifvit jemte skrifvelsen till Justitie-Stats-Ministern öfverlemnade, så anmälde Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern nu i underdånighet förenämnda betänkande af den 21 Oktober 1861 med dertill hörande bilagor, samt Kontinuations-Indstillingen med bilaga, hvilka samtliga handlingar finnas detta protokoll bilagde.

Efter föredragningen häraf anförde Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern:

Då den af mig till det sammansatta Svenska og Norska Stats-Rådets protokoll den 9 April 1861 i underdånighet afgifna framställning i vissa deler icke blifvit, i Kongl. Norska Regeringens nu föredragna betänkande, uppfattad i öfverensstämmelse med min mening, samt detta betänkande jemväl i andra delar påkallar bemötande från Svensk sida, torde det tillåtas mig att, innan jag i underdånighet afgifver det förändrade tillsyrkande, hvartill jag i ämnets nuvarande skick finner mig föranlåten, i största korthet få till besvarande upptaga det väsendtligaste af hvad Kongl. Norska Regeringen emot min underdåniga framställning anført.

Hvad först angår den ofta upprepade satsen, att grundprincipen för föreningen, då den stiftades, skall varit de båda rikenas fullkomligt likaberättigade ställning vid sidan af hvarandra, så kan anmärkas, att Riksakten icke uttalar denna grundsats, churu den i några vissa fall udgör en tillämpning deraf. I 42 § af Norska Grundlagen finnes principen visserligen uttalad, men äfven der uttryckligen inskränkt till de ; föregående 39, 40 och 41 §§ omförmälda tilfällen. Vidare innehålla ej mindre Kongl. Maj:ts proposition till Rikets Ständer den 12 April 1815, om de nya konstitutionella förhållanden,

som till följe af föreningen emellan Sverige och Norrige uppkommit, än ock Konstitutionsutskottets betänkande öfver nämnda proposition, af den 25 i samma månad, i anförda motiver ett mera allmänt erkännande af grundsatsen om båda rikernas jemlikhet, likasom ett sådant erkännande igenfinnes i de af Kongl. Norka Regeringen anförda yttranden af Konung Carl XIV Johan til Stats-Rådsprotokollen den 26 Oktober 1818 och den 4 Januari 1842'. Betydelsen af dessa sistnämnda yttranden mötväges dock i viss mån af den uppfattning af föreningen samme Konung vid andra tillfällen uttalat, såsom i Konungens diktamen till det Norska Stats-Rådsprotokollet den 21 Februari 1837, hvilket officiellt meddelades den Svenska allmänheten i Statstidningen för den 25 i samma månad, och hvartill Konungen sedermera hänförde sig i ett anförande i Norkt-Svenskt Stats-Råd den 30 Januari 1839, då Unionskomitén tillsattes. Der heter det bland annat:

»Föreningen emellan Sverige och Norrige, afslutad den 20 Oktober 1814, utgör grunden till 1 § i konstitutionen af den 4 November 1814, hvilken blef sanktionerad den 10 i samma månad. Denne § är en följd af de rättigheter, som Sverige genom traktater hade förvärfvat på konungariket Norrige. Titulaturen» (nemligen den af Konungen då begagnade) »är deraf i allmänhet en sjelfskrifven följd».

»Staternas historia, som Storthinget åberopar, visar att Norrige allt ifrån år 1536 blott har varit en Dansk provins, att det icke har varit i besittning af någon lagstiftande makt förr än Kieles traktaten afslutades; och att det först är från den 10 November 1814, den dag, då Konungen aflade sin ed på konstitutionen, som Norrige har blifvit erkändt såsom ett med Sverige under en Konung förenadt rike samt varit i besittning af de rättigheter, som Sveriges Konung, i Sveriges namn, hade tillförsäkrat det. Historien berättar vidare, och vår tids händelser bekräfta det, att traktater, krig och eröfringar föröka staternas makt eller inskränka deras gränser. Hvad de diplomatiska ärendena angår, så eger allt hvad Storthinget anmärkt

redan rum. För öfrigt då rättigheterna erkändes lika, skedde det under vilkor af lika bördor. Denna förpligtelse är icke allenast rättfärdig, men den är moraliskt nödvändig för att betrygga reciprocteten af de genom traktater förvärfvade och bestämda garantier.»

Men måne i allt fall åt mera eller mindre sväfvande, i motiver uttalade, allmänna satser kan tillerkännas större vikt, än åt bestämda sakförhållanden, som befinnas emot dessa satser stridande? Och en oviss olikhet i ställningen till hvarandra finnes de båda rikena anvisad i sjelfva Riksakten, för att nu icke tala om Norska Grundlagen. Riksakten stadgar nemligen, att Interimsregeringen skall hafva sitt säte i Stockholm, och att såväl de diplomatiska ärendena, som andra saker, hvilka angå båda rikena och ej genom sin natur tillhöra något särskildt Departements handläggning, skola för denna Interimsregering föredragas af Sveriges Stats-Minister för utrikes ärendena. Men en ännu mera påfallande olikhet fastställdes vid regleringen af sådana unionella förhållanden, som icke upptogos i Riksakten, vid hvars författande, enligt Kongl. Norska Regeringens, i nu förevarande betänkande åberopade, utlåtande den 27 Augusti 1840, »endast var fråga om att affatta en Grundlag för unionen, men hvarken har varit eller kunnat vara afsedt att i densamma intaga mera detaljerade bestämmelser, angående de särskilda förhållanden emellan rikena inbördes, som i militäre, ekonomiska eller andra speciella afseenden må ega rum, och som icke äro af annan beskaffenhet, än att de antingen af Konungen ensam eller af Honom i förening med båda rikenas nationalrepresentationer kunna efterhand ordnas och efter omständigheterna åter förändras.» Hit höra t. ex. unionsflaggan och det gemensamma riksvapnet, hvilka af föreningens stiftare icke bestämdes så, att Norrige i desamma fick en lika andel med Sveriges; — likasom Konungen i sin titel till en början äfven i rent Norska handlingsr satte Sveriges namn framför Norriges. Emot anordningen af dessa, just de mest fremstående symbolerna af föreningen, protesterade icke, såvidt

jag har mig bekant, Norrige vid dess vidtagande. Ledamöterna af den Norska Stats-Rådsafdelningen hade åtminstone intet att invända emot flaggan, sådan den bestämdes i Svenskt-Norskt Stats-Råd den 7 Marts 1815. Det var först sedan någon tid förflutit, som det yrkades ändring i dessa anordningar, såsom stridande mod de grundsatser, som i afseende å andra unionsförhållanden blifvit tillämpade. Dessa ändringar blefvo ock Norrige beviljade, men de hade lika säkert blifvit afslagna, om man i Svenskt intresse hade velat fasthålla vid föreningen sådan den var; liksom man, efter det Norrige vunnit dessa eftergifter, från Norska sidan nu fasthåller föreningen sådan den är, ända derhän att Kongl. Norska Regeringen »icke lägger någon särdeles vikt på, hvilka allmänna betraktelser, som, med hänsyn till den ena eller andra af nämnda principer, kunde med mera eller mindre fog göras gällande, så framt förhållandet skulle på nytt ordnas.»

Det är derföre icke såsom en ovilkorlig följd af föreningsgrunderna, sådana de först antogos, som jag har velat utsträcka jemlikhetsgrundsatsen till alla framdeles uppkommande unionsförhållanden, utan derföre att jag finner denna grundsats vara stödd på rättvisa och den enda, hvarpå en förening emellan fria folk kan utvecklas. Men icke blott sjelfa grundsatsen bör vara rättvis, utan ock dess tillämpning riktig; och om den tillämpning deraf, som i en eller annan punkt blifvit gjord i Riksakten, befinnes vara oriktig eller åtminstone icke riktig för alla fall, så bör en sådan tillämpning, enligt min tanka, icke obegränsadt utsträckas. Unionskomitén har sökt visa, att den verkliga likheten skulle forsvinna, om Norrige skulle lika med Sverige bidraga til gemensamma utgifter, och jag har sökt visa, att samma likhet försvinner genom att tillägga en och en half million Norrmän lika många röster med nära fyra millioner uti en representation, som bland annat hade att besluta angående bidrag, som skulle utgå efter folkmängden; men ehuru Kongl. Norska Regeringen funnit, att de af mig i detta afseende utvecklade grunder »gera kunde erkännas i allt väsent-

ligt ega sin giltighet i tillämpning på förhållandena i en helstat,» och ehuru ständigt gemensamma bidrag af ifrågavarande art icke kunna komma i fråga, med mindre de bidragande anses i någon mån utgöra en politisk enhet, förklarar likväl Kongl. Regeringen det vara »omöjligt från Norsk sida att ingå ens på underhandlingar» om en gemensam representation i den syftning mitt förslag innehåller. Kongl. Norska Regeringen antager härvid, att mitt förslag till en gemensam representation »skulle hafva sin väsentligaste betydelse just i og genom sjelfva sin form, i det denna nemligen skulle blifva uttrycket för en annan uppfattning af unionsförhållandet emellan rikena, än den som ända från föreningens början hittills obestriddt gjort sig gällande.». Till stöd för detta antagande hänför sig Kongl. Norska Regeringen till tvenne af mig yttrade meningar, af hvilka den ena innehåller, att ett medgifvande å Svensk sida, det Norrige till en gemensam representation finge sända ett något större antal representanter, än som efter folkmängden skulle paa Norrige sig belöpa, i de fleste fall sannolikt blifve af föga praktisk inflytande på ärendenas utgång. Detta yttrande innebär dock endast en tillförsigt, att intressenas gemensamhet skulle verka till enighet emellan majoriteterna af båda rikenas representanter; och af en representations enighet får väl icke slutas till dess obehöflighet. Det andra yttrandet, som skulle bevisa, att jag ansåge en gemensam representation i realiteten obehöflig, går derpå ut, att, derest tiden icke vore inne för tillvägbringandet af en gemensam representation på riktiga grunder, i föreningsfördraget nu icke heller borde fastställas några grunder för rikenas bidrag til gemensamma föremål, helst det visat sig, att intetdera af de båda rikena hittills undandragit sig att i detta afseende uppfylla billighetens fordringar. Men om jag än derigenom yttrat den åsigt, att behovet af en representation för detta ändamål ännu icke oafvisligen inträddt, så har jag dock förklarat mig anse den desto önskvärdare för andra ändamål; och då jag uttryckligen fäst vid antalsförhållandet emellan de båda

rikenas representanter, än dervid att den omedelbart skulle få handlägga de gemensamma frågorna, så synas mina ord icke berättiga till den slutsatts, att mitt syftemål endast skulle varit att åstadkomma uttrycket för en Norrige förnärmande uppfattning af unionsförhållandena. Jag är tvertom så öfvertygad om nyttan af en förenad representation, att jag, derest den icke på annat vilkor kunde komma till stånd, för min del vore benägen att medgifva, det Norrige till densamma finge sända ett lika antal representanter, som Sverige, förutttsett likväl i sådant fall, att denna representation icke finge slutligen afgöra ärendena, utan endast utgjorde ett förberedande utskott för gemensamma angelägenheter, som sedermera hänskötos till nationalrepresentationerna. Äfven i en gemensam representation med beslutande rätt, på två kamrar, hvardera med sitt veto, vill jag för bevarandet af båda rikenas statshöghet, lemna åt Norrige lika antal representater med Sverige i den ena kammaren.

En förenad representation kan endast vara obehöflig, så länge vi icke hafva eller vilja hafva några ärenden gemensamma. Den utgör en af de viktigaste frågorna för en förening sådan som jag tror Sveriges och Norriges gemensamma väl kräfva. Utan att önska en sammansmältning af de båda folken, eller en centralisering af vården om deras inre angelägenheter, har Sverige dock aldrig ansett 1814 års förening för ett fulländadt verk; och åtminstone hos mig är den öfvertygelsen fast, att de två små nationerne skulle gifva hvarandra ett säkrare stöd emot yttre stormar i den mån de i alla yttre förhållanden sammanväxte till en enhet. Men jag har derföre aldrig fordrat, att Norrige deruti skulle ingå såsom en del af Sverige, utan att båda skulle, i hvad de hafva gemensamt, blifva delar af ett Skandinavien. Och den säkraste borgen, att ingenderas statshöghet skulle kunna förnärmas i dess inre angelägenheter synes mig vara, att icke den förenade representationen ställes såsom en instans öfver de särskilda nationalrepresentationerna. Ty en stats höghet inskränkes deraf, att dess högsta myndighet är underordnad en myndighet utanför staten, oberoende

deraf om staten i denna sistnämnda myndighets organisation i större eller mindre grad deltagar.

Kongl. Norska Regeringen, som lemnar åt en oviss framtid att bedöma, huruvida den politiska förbindelsen emellan folken någonsin bör blifva större, än den är, anser att denna åtminstone måste föregås af en mera omfattande gemenskap i materiella och sociala intressen och möjligen tillika af ett större tillnärmande uti inre institutioner, i hvilket afseende det i betänkandet, bland annat, yttras, att »det förmodligen måste erkännas vara omfånget af gemensamhet i reella intressen, som till en viss grad kan betinga omfånget af gemensamhet i dessas formella behandling, men icke omvänt.» Men när eller huru skola väl våra reella intressen, i fråga om försvarsväsendet, utrikes ärendena och civillistan kunna bliva mera gemensamma än de redan äro? och när således just den gemensamma realiteten förefinnes, hvarföre i dessa frågor förkasta den gemensamma formella behandlingen? Om något skall kunna komma denna gemensamhet i reella intressen att förminskas, så är det just den afskilda behandlingen; ty det ligger i naturen af en fri utveckling att fortgående öka olikheterna emellen tvenne af hvarandra oberoende statsorganismer. Langt ifrån att minskas med tiden blifva derföre, ofter min tro, svårigheterna att åstadkomma den politiska gemensamheten i de ämnen, som nyss nämnas, med hvarje dag större. För införandet af en sådan gemensamhet var vid föreningens stiftande det förnämsta hindret Norska folkets misstro emod det Svenska. Denne misstro har icke vikit under de nära femtio år, som Svenska folket obrottsligt hållit det indgånga förbundet. Men utom denna misstro uppställer sig numera jemväl, såsom ett hinder, kärleken till sedermera uppväxta och utvecklade institutioner, som för vinnande af nu antydda gemensamhet behöfde undergå förändringar. Det är möjligt, at gemensamhet i intressen ändock skall lyckas att en dag besegra alla dessa hinder, men man skall då inse, att saken lättare hade kunnat ske förut.

Kongl. Norska Regeringen antyder i sitt betänkande, att

det sammanhang, hvori frågan om en revision af unionsbestämmelserna och Ståthållare-embetets afskaffande blifvit satta till hvarandra af såväl Rikets Ständer vid sistlidne Riksdag, som i mit underdåniga anförande, skulle utgöra det förnämsta hindret för revisionsfrågans upptagande på Norska sidan; i hvilket afseende Kongl. Norska Regeringen yttrar: »under andra omständigheter än de, efter det anförde, nu förhandenvarande, skulle återupptagandet af underhandlingarne angående en revision af de unionella bestämmelserna, efter hvad med full säkerhet kan antagas, så mycket mindre hafva mött svårigheter från Norsk sida, som förarbetena dertill redan tillförene blifvit härifrån bedrifna så långt, att deras fortsättande antingen omedelbart från den punkt, der revisionssaken i sin tid tills vidare afbröts genom den nådiga resolutionen af den 25 Februari 1848, eller möjligen genom förnyad gemensam samverkan i en Komité af män från både rikena måtte blifva jemförelsevis någorlunda lätt.»

Nu är likväl förhållandet, att den 1839 tillsatta Unionskomitén hade satt den allmänna Revisionsfrågan i alldeles enahanda sammanhang med Ståthållarefrågan, som sistlidne Riksdag. I Komiténs betänkande heter det nemligen bland annat »Komiténs Norske ledamöter tillåte sig i underdånighet förklara, att de betrakta de förändringar i Norriges Grundlags § 25, hvilka uppkomma genom de i Komiténs förslag upptagna stadganden, såsom betydliga eftergifter å Norrigas side, men hvilka genomförandet af likhetsgrundsatsen och afseende å föreningens väl fordra, samt att de blott gifvit sina röster för dessa eftergifter under den förutsättning och med det vilkor, att, hvarhelst genomförande af likhetsgrundsatsen och föreningens väl fordra någon sådan eftergift å Svenska sidan, densamma måtte medgifvas med lika broderlig välvilja. De Norske ledamöterna hafva ansett, att ett sådant fall är förhanden uti stadgandet i Norska Grundlagens § 14, hvarigenom åt Svensk man är lemnad lika rätt med Norsk att beklåda Norriges högsta och vigtigaste embete, utan att någon motsvarande rättighet

är gifven åt Norsk man i Sverige. De hafva hufvudsakligen framställt följande anmärkningar: vid närvarande förslag till en ny och omarbetad föreningsakt har man bemödat sig att öfverallt undanröjda alla frön till grundadt missnöje med någon del af föreningsvilkoren och att aflägsna all grundad klagan deröfver, att det ena af de förenade rikena, tvärtemot förenings hufvudgrunder, undfått större rättigheter, större inflytande i de gemensamma angelägenheterna, än det andra. Öfverallt har man sökt aflägsna all direkt och indirekt inverkan af det ena riket på det andras inre och således föreningen icke rörande angelägenheter; men så länge Svensk man kan sättas i spetsen för den Norska Regeringen och innehafva den afgörande rösten, då röstantalet i Stats-Rådet är lika fördeladt, så länge motsägas och motarbetas dessa föreningsaktens sträfvan den att göra föreningen stark och kraftfull både genom yttre iakttagelse och genomförande af dess grundsatser, och genom den anda, som genomgår densamma och gifver den sin inre moraliska kraft. De fyra Svenske män, som hitintills beklädt Ståthållareplatsen i Norrige, hafva alle varit ställda i spetsen ej mindre för regeringsärendena i allmänhet, än ock för rikets krigsmakt till lands och vatten.»

»Betraktas denna myndighet i hela sin stora utsträckning, måste utan tvifvel medgifvas, att, då den lemnas i händerna på Svensk man, Sverige derigenom får ett stort, ehuru medelbart inflytande på alla Norriges inre angelägenheter, derunder inbegripet hela dess försvarsväsende, såväl med afseende å dettas organisation, ekonomi och förvaltning, som derjemte, såvida Ståthållaren äfven är satt i spetsen för krigsmakten, med afseende å kommandomål.»

»Att ett sådant förhållande är stridande emot de för föreningen erkända grundsatser, hvilka det är Komiténs pligt att vid föreningsvilkorens granskning bibehålla och fullständigt genomföra, anser Komitén vare tydligt utan någon vidare förklaring. I betraktande af den omsorg, hvarmed Komitén i sitt förslag så i det största, som det minsta, sökt undvika icke

allenast verkligheten, utan till och med blotta skenet af att vilja tillägga det ena riket vare sig någon rättighet att inblanda sig i det andra rikets inre angelägenheter, eller något större inflytande på de gemensamma angelägenheterna, än det andra, skulle det förefalla besynnerligt om samma Komité, vid grankningen af stadgandena för föreningen, lät den nu ifråga-varande stötestenen ligga orörd.»

»Stödjande sig på ofven anförda grunder, hafva Komiténs Norske ledamöter föreslagit sådana föreskrifters upptagande i förslaget till föreningsakten, att genom dessa stadgandet i Norriges Grundlags § 14, att Svenk man kan utnämnas till Ståthållare i Norrige, bliver utan all kraft.»

»Komiténs Svenske ledamöter hafva erkänt, att viktiga skäl, och isynnerhet vigten af att genom ett ömsesidigt närmande till hvarandra befästa det broderliga förtroende och den välvilja emellan Svenske och Norska folken, som utgör föreningens lifgifvande själ, talade för att ingå på forslaget, hvarföra de och förenat sina röster med sina Norska kollegers.»

»Det er således af Komitén enhälligt beslutadt, att så inrätta förslaget till stadgandena i § 124, att det öfverklagade stadgandet i Norriges Grundlags § 14 derigenom upphäfves.»

I Norska Justitie-Departementets år 1847 öfver Unionskomiténs förslag afgifna och af Norska Regeringen enhälligt biträdda Indstilling heter det härom bland annat:

»Departementet finner det otvifvelaktigt att denna med regeln i Norriges Grundlags § 92 öfverensstämmande och i öfrigt ur föreningens natur flytande föreskrift bör godkännas, och stadgandet i samma Grundlags § 14, om att till Ståthållare i Norrige kan utnämnas en Svensk, altså upphäfvas.» Och vidare: »af motiverna erfares, att Komitén genom förslaget till förevarande § förnämligast haft för ögonen bestämmelsen i den Norska Grundlagens § 14 om at en Svensk kan utnämnas till Ståthållare i Norrige. I det Departementet instämmer i hvad Komitén här har anført, bör dock uttryckligen förklaras, att Departementet för sin del ick kan finna det

förenligt med Grundlagen, att Ståthållaren, om han är Svensk, tillika sättes i spetsen för krigsmakten.»

Unionskomitén och Kongl. Norska Regeringen ansågo således år 1847 Revisions- och Ståthållarefrågorna böra behandlas i sammanhang med hvarandra; och Ståthållareplatsens upphäfvande hade då med Norska Regeringens begifvande kunnat göras till föremål för beslut icke blott i sammansatt Statsråd, utan af Rikets Ständer. Det är då svårt att inse, huru en af Rikets Ständer uttalad åsigt, att nämnda frågor borde i sammanhang behandlas, har ensamt kunnat göra återupptagandet af förhandlingarne om Unionskomitéens förslag omöjligt.

Den omständigheten, att Storthinget vid de särskilda tillfällen, då fråga blifvit väckt om upphäfvande eller förändring af Norska Grundlagens stadganden om Ståthållare-embetet, städse behandlat denna fråga i öfverensstämmelse med § 112 i Norska Grundlagen, lärer för öfrigt icke, på sätt Kongl. Norska Regeringen synes förmena, utgöra något bevis att frågan också städse ansetts utgöra en uteslutande Norsk angelägenhet, näre jemväl frågor om förändring i sjelfva Riksakten skola, för Norriges del, efter föreskrifterna i nämde Grundlags paragraf handläggas; och minst synes Ståthållarefrågans behandling vid Storthinget åren 1818 och 1821 kunna, såsom skett, åberopas till stöd för Kongl. Norska Regeringens åsigt i denna del. I Konstitutionskomiténs betänkande vid det förre af dessa Storthing yttras nemligen, bland annat, om det då af en enskild representant väckta förslag att upphäfva Ståthållareembetet:

»Vid det här ifrågavarande embete måste dessutom fästas afseende derå, att dess tillvaro grundar sig på den öfverenskommelse, som upprättades emellan Sveriges Konung och det Norska folket, då han af det urtima Storthinget valdes till Norriges. Förslaget om detta embetes afskaffande är derföre också af proponenten sjelf framställt såsom ett konstitutionsförslag, och följaktligen kan det ej afgöras på detta Storthing, men Komitén tror sig dock ej berättigad att helt och hållet afhålla sig från att om dess innehåll yttra sin mening, som

icke öfverensstämmar med proponentens, ej allenast på förut anförda grund, att Ståthållarevärdigheten är bestämd i den med Sverige slutade föreningsakt, men också för det den ej kan indragas, utan att flera §§ än de af proponenten anförda, såsom §§ 13 och 32, tilliga måste undergå förändringar, som ej äro föreslagna.» Det utlåtande öfver samma förslag, som afgafs af Konstitutionskomitén vid 1821 års Storthing synes äfven hvilat på antagandet, att Ståthållare-embetet icke uteslutande angick Norrige, enär deruti förekomma följande ord:

»Ståthållarens personliga förhållande till Konungen är helt och hållet olika med öfriga embetsmäns; ty om än man icke kan antaga, att Ståthållaren representerar Hans Maj:ts person, så skall han dock på Högstdensammes vägnar öfverskåda rikets hela styrelse och vaka öfver att Norriges konstitutionella förhållanden till Sverige blifva upprätthållna.»

Sedan nu emellertid Sverska Riksdagen och Norska Storthinget icke allenast stadnat i skiljaktiga meningar, huruvida Ståthållarefrågan angår båda rikena eller blott Norrige, utan ock hvardera vid sin mening fästsat synnerlig vikt, borde väl hvarje föreningsvän vara angelägen att finna någon utväg, på hvilken denna fråga kunde lösas, utan att någondera sidan behöfde känna sig förnärmad af att få sin mening undertryckt. Detta hade jag föreställt mig kunna ske antingen derigenom, att allt, hvad man antog tillhöra föreningen, inflyttades ur de särskilda Grundlagarne i föreningsakten, och att dervid utlemnades det, som angick Norriges Ståthållare, eller ock att man bestämde omfånget för sammansatta Stats-Rådets kompetens så, att icke vidare Ståthållarefrågan kunde dragas derunder. Jag kunde härvid tveka, huruvida Sverige skulle finna sig tillfredsstäldt med att blott godkänna en anordning hvarigenom frågans afgörande i realiteten öfverlemnades åt Norrige ensamt, men att deruti skulle kunna finnas någonting för Norrige sårande, föll mig visserligen icke in. För öfrigt måste den i Norska Regeringens betänkande förekommande uppgift, att det skulle i mit underdåniga anförande »finnas uttryckligen

sagdt, att först genom den afsedda revisionen skulle beredas möjlighet för en önskelig lösning af frågan om det Norska Ståthållare-embetet,» hvila på något missförstånd af mina ord. Jag har blott sagt att, om intet annat kunde vinnas med ett revisionsarbete, än en tillfredsställande lösning af Ståthållarefrågan, så vore arbetet ändock icke förgåfves.

För att göra föreningsakten så fullständig att det från Norsk sida uppställda anspråket, om hvartdera rikets fulla rådighet att ändra sin Grundlag i de delar, som icke beröras af Riksakten, skulle kunna godkännas, vore det visserligen icke tillfyllest, att ur de båda rikenas Grundlagar i Riksakten inflytta endast de af Kongl. Norska Regeringen i sådant afseende omnämnda stadgandena om Konungens religion och myndighetsålder, ehuru äfven dessa borde hafva sin plats i Riksakten. Men der borde lika litet saknas t. ex. föreskrifterna om Konungens personliga oantastlighet, om hans uppehåll i Norrige någon tid hvarje år, och om de tillfällen, då en unionell Interimsregering skall fungera, hvarom Riksakten nu i flera fall hänvisar till Sveriges Grundlag, m. fl. Att i detta afseende bereda fullständighet åt Föreningsakten och framför allt att undersöka huruvida det åsyftade ändamålet kan på det föreslagna sättet uppnås, synes mig fortfarande vara en uppgift, som tarfvar utredning af en Komité, hvilken jag deremot erkänner vara öfverflödig, såvidt frågan inskränkes till inflyttande i Riksakten af de två stadganden, i afseende å hvilka Kongl. Norska Regeringen funnit hinder för en sådan åtgärd icke möta.

I afseende å de diplomatiska angelägenheterna finnas visserligen ingen anledning att från Svensk sida framställa några yrkanden. Jag anmärker blott, att om, såsom ett utslutande Svenskt ärende, vidtoges ändringar i Svenska Grundlagen, hvarigenom den nuvarande praxis vunne stöd af Svensk lag, så erhöles Norrige derigenom ingen unionell garanti för beståndet af ett sådant förhållande, likasom jag bör upplysa, att något förslag i denna riktning icke, på sätt Kongl. Norska

Regeringen synes förmena, blifvit vid sista Riksdag till grundlagsenlig behandling framställt.

I anledning af hvad Kongl. Norska Regeringen yttrar derom, att ett förslag till förändring af 25 § i Norska Grundlagen, till förmån för det gemensamma försvaret, icke kan få någon framgång så länge det ännu kan vara att befara det de Norska Statsmakternas uteslutande rätt att råda öfver de icke af Riksakten berörda delarne af Norriges Grundlag åter kan möta motsägelse från Sveriges sida, tillåter jag mig anmärka, att det väl från Svensk sida kunde sättas i fråga, huruvida Norrige må vara befogadt att såsom en uteslutande Norsk angelägenhet ytterligare inskränka den makt, Konungen enligt 25 § eger att använda Norriges krigsmakt till det gemensamma försvaret, men att Sverige icke rimligen kan motsätta sig, att Norrige, om äfven under uteslutande Norska former, i motsatt riktning vidgar gränserna för denna Konungens makt eller vidtager andra förfoganden till föreningsens bästa.

I fråga om det sammansatta Stats-Rådets kompetens, har jag utgått från den åsigt, att likasom Sveriges Konung och Norriges Konung äro konstitutionelle Konungar, som icke ega att fatta några beslut utan att deröfver hafva hört ansvarige rådgifvare, så bör ock Unionskonungen vara en konstitutionell Konung, som framför allt icke må uppträda i egenskap af skiljedomare emellan de båda folken, utan att förut hafva inhemtat råd från båda sidor. Det är knappt tänkbart, att Han underlåter sådant i något fall, men det synes vara bättre, om dessa råd gifvas officiellt, än om de lemnas utan både moralisk och juridisk ansvarighet. Vore man ense om den grundsatsen, att Konungen i alla de fall, der hänsyn bör tagas till Hans egenskap af Unionskonung, borde höra Sitt sammansatta Stats-Råd, så vore det, efter min tanke, lika lätt att åstadkomma en i detta afseende tydlig redaktion af 5 § i Riksakten, som om man vore ense om den af Kongl. Norska Regeringen i betänkandet nu uttryckta åsigt, att blott det slags saker tillhöra sammansatt Stats-Råd, som antingen omedel-

bart afse det genom Riksakten bestämda konstitutionella förhållandet emellan rikena, eller hvaruti de båda rikena i kraft af detta förhållande framträdde såsom en enhet. Det var derföre mera för att vinna en utredning af sjelfva grundsatserna, än att få förslag till en förbättrad redaktion, som jag önskade att revisionen jemväl skulle omfatta detta ämna. Det är naturligt att, så länge man i Norrige anser att hvarja ärende, som hänskjutes till sammansatt Stats-Råd, derigenom underkastas äfven en Svensk statsmakts afgörande, så måste man vara angelägen att uppdraga så trånga gränser härför som möjligt. Men detta åskådningssätt synes mig icke vara det rätta. Den Svenske Konungen är en Svensk Statsmakt, men ingalunda det Svenska Stats-Rådet och ännu mindre det sammansatta Stats-Rådet, så länge de endast äro rådgifvande. Och då man icke ser något ondt uti hvad som är föreningens kärna, eller att en Svensk och en Norsk statsmakt äro oupplösligen förenade uti Konungens person, så vore det, uteslutande från denne synpunkt betraktadt, icke heller något ondt deruti, att han städse utöfvade sin Konungamakt uti ett förenadt Stats-Råd från båda rikena, likasom det förenade Stats-Rådet, enligt Riksakten, nu verkligen kan utgöra en Interimsregering, äfven för hvarterdera rikets inre ärenden. Men detta vore från andra synpunkter orimligt och särdeles tidsödande, enär de flesta af de båda rikenas regeringsärenden hafva ingenting med hvarandra gemensamt; och man hade sannolikt icke att befara, det många ämnen ändamålslost skulle öfverlemnas till det sammansatta Stats-Rådet, om äfven all begränsning i detta afseende saknades. Förutsätter man att icke blott en håg kunde uppstå hos någon eller några rådgifvare från det ena riket att utöfva ett obehörigt inflytande på det andras ärenden, utan ock att sådana råd kunde vinna gehör hos Konungen, så lär ett dylikt inflytande icke behöfva formen af officiella Stats-Rådsprotokoller för att göra sig gällande.

Kongl. Norska Regeringen anmärker emot min åsigt att det redan i formelt hänseende vore betänkligt, om ett ärende

skulle underkastas förberedande behandling i ett Stats-Råd, der det icke slutligen afgjordes, hvilket Kongl. Norska Regeringen anser åtminstone icke kunna ske med frågor om Grundlags-förändringar, vare sig att beslutet afsåge framställning af en proposition till endera nationalrepresentationen eller sanktion af nationalrepresentationens beslut; och Kongl. Regeringen tillägger, att ett sådant blott delibererande Stats-Råd vore en så ny och egenartad institution, att den icke utan tvingande nödvändighet kunde komma i fråga att införas.

Att emellertid någon omöjlighet icke förefinnas, att i sammansatt Stats-Råd icke blott öfverlägga utan ock besluta om framställande af en proposition till ändring i det ena rikets Grundlag, kan inhemtas af protokollerna dels öfver det sammansatta Svensk-Norska Stats-Råds sammanträdet den 11 September 1857, deruti Kongl. Maj:t beslöt, att en proposition skulle aflåtas till Norriges Storting angående ändring af 41 § i Norska Grundlagen, jemförd med Riksakten, i syftning att bereda rättighet för den till thronen närmast berättigade Prins att i vissa fall föra riksstyrelsen, dels ock öfver det sammansatta Stats-Råds-sammanträdet den 3 April 1860, da beslut fattades om aflåtande af särskilda propositioner, i enahanda syftning, såväl till Rikets Ständer om ändring i flera Svenska Grundlagstadganden, som till Norska Stortinget om ändring i ofvannämnde Norska Grundlags-paragraf, ehuru det denna gång förklarades, att Kongl. Maj:t om propositionernas lydelse och utfärdande ville i hvartdera rikets särskilda Stats-Råd förordna.

Det är icke heller utan exempel, att beslut blifvit i sammansatt Stats-Råd fattade i sådana ämnen, som, utan att afse Grundlagsändringar, endast medelbart angått det ena riket, och blott i det andra erfordrat verkställighetsåtgärder. Bland de punkter, som i Stortingets adress af den 24 Januari 1837 afsågos, voro tvänna, som rörde inre Svenska angelägenheter, nemligen det Norska riksvapnets anbringande på och sätt att anbringas på Svenska mynt, och enahanda anbringande af samma vapen i några Svenska embetsmyndigheters sigill. Denna

adress föredrogs i sin helhet i Norskt-Svenskt Stats-Råd, och jemväl nyssnämnde punkter gjordes till föremål för den år 1839 tillsatta Unionskomiténs upptagande. Ut i ett betänkande af den 27 Augusti 1840, angående, bland annat, formen för slutliga afgörandet af de åt Komitéen öfverlemnade frågor, yttrade Norska Regeringen: «då de ärenden, som förberedas af den under den 30 Januari 1839 nådigst förordnade Komité, beröra såväl Norriges, som Sveriges intressen och alltså angå den emellan begge rikena bestående union, antager Departementet (som biträdtes enstämmigt af Norska Regeringen) att man vid valet af de former, under hvilka de till Komiténs handläggning öfverlemnade frågor böra underdånigst för Hans Maj:et Konungen föredragas, måste hålla sig till Unions-pakten, som är Grundlag för föreningen». Norska Regeringens slutliga hemställan i detta betänkande, att ifrågavarande punkter skulle afgöras i Norskt Stats-Råd, hvori tre ledamöter af det Svenska Stats-Rådet finge säte och stämma, blef väl icke godkänd, men ehuru i Svenskt Stats-Råd den 17 Mai 1844 utfärdades ett förbud att begagna Norriges vapen å Svenska mynt och i Svenska myndigheters sigill, blef likväl ytterligare stadgande i enahanda syftning för båda rikena meddeladt i sammansatt Svenskt och Norskt Stats-Råd den 20 Juni 1844, deruti jemväl icke blott hvartera rikets särskilda örlogsflaggor, utan äfven deras handelsflaggor till sin beskaffenhet reglerades.

Men äfven antaget, att vid den utsträckning, jag velat gifva åt det sammansatta Stats-Rådets kompetens, flera ärenden skulle dragas derunder än som lämpligen kunde der slutligen afgöras, så låge väl deruti ingenting mera besynnerligt, än att t. ex. Norska Regeringens betänkande skall inhemtas i många saker, som ej inom denna Regering afgöras. Man kan af ordalagen såväl i 5 § af Riksakten som af 38 § af Norska Grundlagen vara frestad att tro, det just något likartadt försväfvat lagstiftaren. Deruti tillägges nemligen åt Norske Stats-Ministern och de tvenne Norska Stats-Råd, som följa Konungen, säte och öfverläggningsstämma (delibererande Stemme) i

det Svenska Stats-Rådet, när ämnen der förehafvas, hvilka angå begge rikena. Nu har visserligen ingen Stats-Rådsledamot inför Konungen någonsin annat än delibererande stämma, men, då detta ord härstädes måtte blifvit särskildt ditsatt i mening att betyda något, torde vara svårt att derutur leta någon annan mening, än att nämnde Stats-Rådsledamöter icke borde ingå i tillstyrkanden i afseende å beslutens form och beskaffenhet vidare, än att de tillsågo, det deras lands intressen dervid ej förnärmades.

Jemte det jag för öfrigt icke förmår uppfatta att någon väsendtlig skilnad förefinnes emellan det i Riksaktens 5 § nu begagnade uttrycket om i det ena rikets Stats-Råd förekommande saker, som angå begge rikena, och det uttryck, som enligt Kongl. Norska Regeringens förmenande bättre skulle passat in med min åsigt, nemligen om der stått »en det ena riket angående och till behandling i dess Stats-Råd bestämd sak, som tillika angår det andra riket», så kan jag icke heller tillerkänna Kongl. Norska Regeringens historiska tolkning af detta stadgande någon vigt. Ty om det än må vara antagligt, att Norska Stortinget, vid godkännande af 38 § i Grundlagen, dermed endast afsåg de utrikes angelägenheterna, och att hela §:ens tillkomst således berodde på ett misstag, så är det likväl icke antagligt, att Konungen og Rikets Ständer vid gillandet af motsvarande stadgande i Riksakten begingo samma misstag, och ännu mindre kan det nya, i Riksakten insatta 2 mom. af 5 § förklaras hvila på en sådan uppfattning, vare sig hos Konung, Rikets Ständer eller Storting. Yttersta ursprunget till 38 § i Norska Grundlagen är dessutom icke att söka hos Stortinget utan, såsom Kongl. Norska Regeringen upplyser, hos de Svenske kommissarierna.

Kongl. Norska Regeringen, som medgifver att det kunde i någon mån anses komprometterande för Konungamakten om i det ena rikets Stats-Råd ensidiga beslut fattas inom det område, der Konungamakten skall framträda såsom gemensamt styrande för båda rikena, finner likväl någon anstöt icke kunna

tagas deraf, att den särskildt styrande Konungamakten i det ena riket sanktionerar ett beslut under förutsättning af ett tidigare eller sednare tillmöteskommande från det andra riket, enär förhållandet här egentligen ställer sig så, att det ena riket gör det andra riket ett tillbud om utvidgad gemensamhet i ett särskildt ämna. Detta gäller ock tillfullo i den mån besluten äro beroende af andra statsmakter än Konungen; men för såvidt Konungens eget bifall är ensamt tillräckligt eller åtminstone ingår såsom en beståndsdel af besluten i båda rikena, så måste det vara önskvärdt för Konungen, att Han icke i det ena rikets Stats-Råd kommer att göra Sig Sjelf ett tillbud, som Han i det andra rikets Stats-Råd afslår. Det exempel, Kongl. Norska Regeringen hemtat från behandlingen af frågan om införsel af socker från det ena riket till det andra, synes mig särdeles betecknande i en motsatt syftning mot den, för hvilken det blifvis åberopadt. Man behöfver härvid ej ingå i bedömande, huruvida den åtgärd från Norsk sida, som föranledde den första af Kongl. Norska Regeringen anmärkta åtgärden å Svenska sidan, i sjelfva verket var menlig för Sveriges intressen eller endast, i saknad af upplysningar om förutvarande förhållanden, så uppfattades; ty i hvilketdera fallet som helst synes det icke tänkbart, att Konungen, om ömsesidiga öfverläggningar blifvit i förväg inför Honom hållna, skulle under loppet af en kort tid först i Norskt Stats-Råd hafva beviljat ett sockerbruk i Fredrikshall, såsom vederlag för dess privilegier, en utförselspremie af 1 sp. skilling per $\bar{A}$ raffineradt socker, som sjöledes infördes till Sverige eller utlandet, och sedermera i Svenskt Stats-Råd pålagt en lika mycket förhöjd afgift på hvarje $\bar{A}$ sådant socker, som från Norrige infördes till Sverrige; derefter i Norskt Stats-Råd pålagt samma förhöjning för Svenskt socker, som infördes till Norrige; — och slutligen annulerat samtliga dessa åtgärder.

Å andra sidan bör jag i anledning af hvad Kongl. Norska Regeringen anført angående de af mig valda exempel å sådane frågor, som efter min åsigt oriktigt blifvit undandragne behandling

i sammansat Stats-Råd, medgifva, att frågan om utblottade sjömäns hemförande, såsom intagen i Norriges allmänna sjölag, hittills svårligen kunnat underkastas en sådan behandling, hvilken vid dylikt förhållandet först torde böra ega rum, då fråga uppstått om att försätta i gällande kraft det, under afvaktan af reciprocitet från Svensk sida, hvilande stadgandet i Norska sjölagen. Men väsentligt olika ställer sig förhållandet, då fråga är om lagar, som till alla delar äro beroende af en sådan reciprocitet, såsom den s. k. Mellanrikslagen. Att i sådane ämnen, utan föregående samråd, för det ena riket besluta och, såsom jag förmodar vara Kongl. Norska Regeringens mening, jemväl utfärda lagar, som måhända aldrig träda i kraft, synes mig i alla afseenden olämpligt.

Kongl. Norska Regeringen antyder att de förberedande underhandlingar, som i vissa fall må vara nödiga, för att åstadkomma öfverensstämmande beslut i båda rikena, kunna bedrivas genom vederbörande Regerings-Departement eller andra auktoriteter. I afseende å faktiska upplysningar bör ock detta vara tillfyllest, men försåvidt fråga är, huruvida ett framställt förslag är antagligt eller icke, lærer åtminstone en Svensk Departements-chef tveka att å Regeringens vägnar afgifva ett officiellt utlåtande. Emellertid innefattar äfven detta förslag en sammansat Stats-Råds öfverläggning, i inskräntaste skala, och eger alltid företräde för underlåtandet af all gemensam öfverläggning.

Vidare lærer det väl icke kunna bestridas, att det är sakens beskaffenhet och ej den tillfälligheten, hvar initiativet tages, som bör bestämma om densamma tillhör det sammansatta Stats-Rådet eller ej; och att det måste vara åtminstone principiellt riktigt, att när ett ämne, såsom den af mig åberopade regleringen af varuförseln landvägen emellan båda rikena, ansetts böra behandlas i sammansatt Stats-Råd, innan framställning derom från Konungen till nationalrepresentationerna sker, också de ändringar, som af någondera representationen göras, blifva föremål för det sammansatta Stats-Rådets granskning, innan

Konungens sanktion derå gifves. Om de hinder häremot, som förefinnas i de af Norska Grundlagen stadgade former, äro oöfvervinnerliga i fråga om sådana ärenden, som Kongl. Norska Regeringen icke anser i allmänhet tillhöra det sammansatta Stats-Rådets handläggning, så äro de lika oöfvervinnerliga i de få ämnen, som obestriddt tillhöra nämnda Stats-Råd; och följden blifver, att om Norriges Storthing för sin del beslutar en ändring i Riksakten, så skall Konungen i Norskt Stats-Råd besluta om dess sanktionerande eller förkastande.

Jag måste bestrida Kongl. Norska Regeringens uppgift, att den af Regeringen i betänkandet framställda mening, i fråga om de ämnen, som böra upptagas i sammansatt Stats-Råd, skulle »hittills i allmänhet, om än icke såsom en regel utan undantag, hafva gjort sig gällande.» Om än, såsom Kongl. Regeringen anför, 1818 och 1819 årens förordningar om förbrytares utleverande icke hade varit föremål för någon föregående behandling i sammansatt Stats-Råd, så egnades deremot en sådan behandling åt den i detta afseende alldeles likartade, för icke så längesedan väckta frågan om internationella lagar om domars verkställighet; och om frågor om mellanriks-handeln vid några tillfällen särskildt för båda rikena behandlats, så hafva de deremot vid många andra behandlats gemensamt; och vid ett tillfälle, den 30 September 1845, då den gemensamma behandlingen i förevarande ämne från Svensk sida uraktlåts, yttrade sig Kongl. Norska Regeringen sålunda: »Hvad angår denna saks vidare formella behandling må Departementet (med hvilket Regeringen instämde) dernäst yttra den förmening, att den väl egentligen borde afgöras i kombineradt Stats-Råd, då det här omhandlade ärende angår båda rikena. Då det emellertid redan här behagat Hans Maj:t att för Sveriges del i Svenskt Stats-Råd meddela nådigt beslut i ämnet, finner Departementet efter sakens beskaffenhet ej betänkligt, att nu för Norriges del fattas beslut i Norskt Stats-Råd». — Någon bestämd regel för den gemensamma behandlingen har visserligen icke gjort sig gällande, men utan fara

för misstag vågar jag påstå, att största antalet af de sammansatta Stats-Rådssammanträden, som alltsedan föreningens början blifvit hållna, afsett sådane ärenden, som, enligt den af Kongl. Norska Regeringen nu uppställda tolkning, icke bort höra dit.

Slutligen tillåter jag mig fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derå, att, ehuru jag såsom motiver deels för mitt afstyrkande å Unionskomiténs förslag och dels för mitt tillstyrkande, att revisionsfrågan ändock ej måtte skjutas åsido, till stöd för min åsigt uttalat några allmänna grunder, så har jag likväl alldeles icke föreslagit, att dessa eller några andra grunder skulle fastställas till efterrättelse för den af mig afsedda nya Unionskomité. Långt ifrån att anse mina åsikter ofelbara eller såsom något slags ultimatum från Svensk sida, önskade jag tvertom, att åt insigtsfullare män från båda rikena skulle uppdragas att söka uppställa ömsesidigt antagliga grunder, hyarpå föreningens utveckling bättre än hittills kunde vinnas.

I öfverensstämmelse med det nu i underdånighet anförda, har jag icke af Kongl. Norska Regeringens betänkande funnit mig öfvertygad, att en omfattande revision af föreningsfördraget är obehöflig och utan all våda kan uppskjutas; men da Norriges frivilliga samtycke är ett nödvändigt vilkor för revisionens genomförande; då Kongl. Norska Regeringen, som emellan Storthingets sammanträden måste anses af alla mest behörig att i en sak sådan som denna föra talan i Norska folkets namn, icke allenast under alla omständigheter och obetingadt ansett sig förpligtad att afstyrka verkställandet af någon revision på en så vidsträckt basis, att derunder också skulle kunna ingå den i mitt anförande omhandlade utvidgning af gemensamhet i rikenas styrelse genom en ny unionell representation i förening med nya regler om det sammansatta Stats-Rådets verkningskrets, utan och funnit sig icke kunna under närvarande förhållanden tillstyrka, att en mera inskränkt revision göres till föremål för ytterligare förberedande förhandlingar af en unionell Komité; då vidare Kongl. Norska Regeringen enstämmigt förklarat att det icke ännu finnes någon grund att

frånga hvad i Storthingets adress blef uttaladt genom dessa ord: »Det Norske folket, som hållar fast vid unionen, sådan som den nu är, fordrar under dessa omständigheter intet annat än att förhållandet emellan rikena må blifva oförändradt»; då det kan befaras, att svårighet kunde uppstå för Eders Kongl. Maj:t att finna Norska män, af det anseende och de egenskaper, som för ett så viktigt och grannliga värf erfordras, beredvillige att, i strid emot Storthingets och Kongl. Norska Regeringens sålunda bestämdt uttalade meningar, inträda i en Komité för handläggning af revisionen i en större omfattning; och då jag, lika med Kongl. Norska Regeringen, anser att för reviderandet endast af de enskilda punkter, för hvilkas förändring Kongl. Regeringen finner hinder från Norriges sida ej möta, någon vidare utredning genom en Komité ej är erforderlig; — finner jag mig böra frånträda mitt förut i underdånighet afgifna tillstyrkande, att Eders Kongl. Maj:t skulle före nästa Riksdag och Storthing tillsätta en Komité af Svenske och Norske män, för att taga i öfvervägande de punkter jag framställt.

Då hvad jag vidare i underdånighet antydt derom, att, i händelse Norrige skulle tillbakavisa hvarje försök till öfverenskommelse, ett förslag till revision från Svensk sida ändock kunde böra framläggas, hufvudsakligen afsåg att undanröjda det hinder emot revisionen, som kunde förefinnas uti en farhåga å Norska sidan, att Sverige hyste andra eller större anspråk, än det i sjelfva verket eger; men Kongl. Norska Regeringen förklarar, att för minskandet af denna misstro åtminstone fordrades, att ett sådant förslag ledde till ett helt annat resultat, än det af mig uppställda program, deruti Norrige skulle se sin oafhængighet och sitt likaberättigande långt ifrån bevarade; då jag hvarken tror eller från min ståndpunkt kan önska, att ett förslag, som komme att dikteras endast af de Svenska önsknigarne i afseende å revisionen, skulle blifva byggt på grunder, som vore väsendtligt skiljaktiga från dem, jag trott vara de rätta; men det måste antagas, att det af

mig afsedda ändamålet endast under sådant villkor kunde vinnas; och då jag i allt fall tvekar, huruvida det vore rätt att skrida till en ensidig behandling af den gemensamma frågan, förr än man hunnit göra sig förvissad, huruvida Norska folkets nuvarande obenägenhet för ett tillmötesgående icke är beroende af en öfvergående stämning; — så finner jag mig nu icke heller böra i underdånighet tillstyrka tillsättandet af någon Svensk Komité för revisionsfrågans bearbetande.

Huruvida frågan om en förändrad organisation af Interimsregeringen bör särskildt göras till föremål för nådig framställning till de förenade rikenas representationer, torde det tillåtas mig att, sedan vidare öfverläggningar emellan Stats-Råden hunnit föregå, underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning. Deremot finner jag icke tillräcklig anledning vara förhanden att, utan sammanhang med en mera omfattande revision af Riksakten, vidare ifrågasätta införandet deruti af stadganden om Konungens religion och myndighetsålder.

I fråga om de ärenden, som efter detta skola handläggas i sammansatt Stats-Råd, lærer väl någon formlig, för framtiden gällande, förklaring af hvad i Riksakten förstås med saker, som angå båda rikena, icke kunna af Eders Kongl. Maj:t meddelas, men jag vågar antaga, att Eders Kongl. Maj:t icke må godkänna den isolerande tolkning, som Kongl. Norska Regeringen velat gifva åt ifrågavarande ord, utan täckes hädanefter låta Sig i sammansatt Stats-Råd föredragas ärenden af sådan beskaffenhet, som hittills vanligen ansetts påkalla dylik gemensam behandling, om än undantag derifrån någon gång egt rum.

Men då jag sålunda hemställer, att Eders Kongl. Maj:t för det närvarande icke måtte förordna om någon åtgärd för verkställandet af föreningsfördragets revision, sker det under förhoppning, att dermed afses endast ett uppskof. Förr eller sednare måste man i Norrige, hoppas jag, komma till insigt, att hvad de två brödrafolken ömsesidigt och frivilligt uppgifva åt hvarandra af deras sjelf-

rådighet är en skänk till bådas gemensamma frihet och kraft; samt att det är viktigare att nedrifva gamla än att uppresenya skiljomurar emellan Norskt og Svenskt. Känslan här af har aldrig slumrat i Sverige, som dock snarare än Norrige kunde tänkas vara sig sjelf nog. Skall denna känsla icke komma att en gång vakna äfven i Norrige? Först när den vaknat, kan Nordens framtid vara tryggad. Detta mål får icke lemnas ur sigte; och det skall lända Sverige till ära, om det fortfarande håller sin hand utsträckt, fastän Norrige nu vägrar att fatta den. Det vore icke heller rätt att strängt bedöma denna vägran, då Norrige nu anser oss uti Ståthållarefrågan hafva hotat en af dess heligaste rättigheter. Det är sannt, att vårt medvetande frikänner oss fullkomligt från ett sådant uppsåt; att vi för vårt handlingssätt bjudit skäl, som synas oss bevisande för vår goda rätt; och att den åsigt, vi omfattat, tillföre varit delad af patriotiske, insigtsfulle Norrmän och af Norriges egen Regering. Men det kan likväl icke förnekas, att Norska folket nu enhälligt och uppriktigt hyser en motsatt uppfattning, och att det icke är någon hycklad känsla, som talar i Stortingets adress. Förr än denna känsla blifvit utplånad genom en riktigare uppfattning af våra afsigter, eller åtminstone hunnit mildras af tiden, kan man icke förvänta ett tillmöteskommande med varmt hjerta, — och det förutan vore tillmöteskommandet af intet värde.

Faran af ett uppskof med revisionen ligger emellertid, enligt min tanka, deruti, att de söndrande krafterna skola under tiden arbeta ej mindre än de försonande. Det gäller därför framförallt att söka utbreda en sann uppfattning af förhållandena och upplysning om de svårigheter, som för frågans lösning äro att besegra. Jemte det jag instämmer i Kongl. Norska Regeringens förmenande, att dess betänkande bidrager till de tvistiga frågornas utredning och därför finner detsamma böra allmängöras, anser jag det vara af vikt för Eders Kongl. Maj:t, såsom Svensk Konung, och för Eders Kongl. Maj:ts Svenske Rådgifvare, att, om revisionsfrågan denna gång dömes till en

fortsatt hvila, detta icke må längre kunna tillskrifvas Svenska Regeringens underlåtenhet att åt denna frågas fortkomst egna sina bemödanden; och jag hemställer derföre, att Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla, att ej mindre protokollen öfver det sammansatta Stats-Rådets sammanträden den 9 April 1861 och denna dag, än äfven Kongl. Norska Regeringens i förevarande ämne afgifna och till mig öfversända betänkanden, med dertill hörande bilagor, måtte få till trycket i båda rikena befordras, för att allmänheten på lämpligt sätt tillhandahållas; och ehuru den år 1839 tillsatta Unionskomiténs förslag och Kongl. Norska Regeringens deröfver afgifna utlåtande icke numera kunna ega lika allmänt intressa, som de sednare förhandlingarne i ämnet, likväl och då handlingarne angående revisionsfrågans officiella beredning skulle, derest nyssnämnda förslag och utlåtande undantoges, sakna fullständighet, samt tillgång till desamma måste vara af värde icke blott för dem, som med ämnet framdeles få officiell befattning, utan äfven för den fria offentliga diskussion, som för frågans vidare utredning högeligen är att önska, tillstyrker jag underdånigst, att jemväl Unionskomiténs förslag med motiver och reservationer samt Kongl. Norska Regeringens i ämnet den 27 Februari 1847 afgifna utlåtande måtte i båda rikena tryckas och spridas.

Svenska Stats-Rådets öfrige ledamöter instämde i hvad Hans Excellens Herr Justitie-Stats-Ministern underdånigst tillstyrkt.

De tilstedeværende norske Statsraads Medlemmer anførte i Underdanighed, at de, henholdende sig til den Norske Regjerings Betænkning, tiltræde Hans Excellence Justitiæ-Statsministerens Formening, at der ikke for Tiden bør træffes Foranstaltning til en Revision af den gjældende Forenings-Act. I Betragtning heraf antage de, at de, uanseet de Afvigelser fra norsk Opfatning, som i væsentlige Punkter finde Sted i Hans Excellence

Justitiæ-Statsministerens Foredrag, ikke nu er Anledning til nogen fornyet Behandling af denne Sag fra det norske Statsraads Side. De tillade sig derfor kun i Underdanighed at bemærke Følgende:

Det er sandt, at der, saaledes som af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren paapeget, forekomme enkelte Exempler paa, at der i Norge ikke er bleven skarpt skjelnet mellem Bestemmelser, foranledigede ved Foreningen med Sverige, som forefindes i den norske Grundlov paa den ene Side, og de Bestemmelser, der indeholdes i Rigs-Aeten, paa den anden. Materier af dette Slags bringes nemlig først til Klarhed gennem den statsretlige Behandling af vedkommende Love og Actstykker, og at denne Behandling i de første Aar, efterat Norge var blevet et selvstændigt Rige, ikke var langt fremskreden, er naturligt og begribeligt. Uklare Opfatninger, som de, der spores i Constitutionscomiteens Behandling af Statholdersagen paa 1818 og 1821 Aars Storthing, kunne saaledes formeentlig ikke med nogen Vægt paaberaabes.

Naar fremdeles Unions-Comiteen i sin Tid behandlede Statholderspørgsmaalet under Eet med de unionelle Anliggender, foreligger der Intet, som leder til at antage, at dette er skeet i den Tanke, at det nævnte Spørgsmaal, for sig betragtet, ikke skulde egne sig til Afgjørelse som en recent norsk Sag. Derimod var det naturligt og tilsagdes af den Aabenhed, der skyldtes fra begge Sider, at hiint Spørgsmaal, paa hvilket det var rimeligt, at Opinionen i hvert af Landene, skjøndt i modsatte Retninger, lagde Vægt, ikke blev holdt borte fra en Forhandling, hvis Resultat, som Heelhed betragtet, man ønskede og maatte ønske at skulle blive tilfredsstillende for begge Folk. Eet er det, at Statholdersagen saaledes af nysnævnte Hensyn er bleven taget med under en Forhandling, der var rettet paa de unionelle Anliggender, noget Andet er det, naar det fremsættes som en statsretlig Paastand, at den, for sig betragtet, er en Sag, der aldrig kan behandles som udelukkende norsk eller i udelukkende norske Former. Det er denne Paastand,

som har saaret det norske Folk, og det saameget mere, som den Begrundelse, hvorpaa den bygges, eller den Opfatning af den norske Grundlov, hvorfra den gaaer ud, ikke levner nogen Vished med Hensyn til hvormeget af samme Grundlov der kunde blive betragtet som Noget, der ikke var Norges udelukkende Eiendom.

De tilstedeværende norske Statsraads-Medlemmer fandt derhos, under den raadende Ulighed i Anskuelse om, hvorledes Udtrykkene i Rigs-Actens § 5 »Gjenstande, som angaae begge Riger« er at fortolke, at burde slutte sig til den af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren antagne Forudsætning om, at Deres Majestæt i Naade vil herefter og indtil Videre lade foredrage i sammensat Statsraad Sager af saadan Beskaffenhed, som hidtil i Almindelighed ere blevne anseet egnede til at paakalde en fælles Behandling, om end Undtagelse derfra nogen Gang har fundet Sted.

Ligeledes maatte de i Underdanighed erklære sig enige i, at det vil være gavnligt at lade de af Hans Excellence Justitiæ-Statsministeren nævnte Protocoller og Betænkninger med Bilage trykkes i begge Riger, for paa hensigtsmæssig Maade at bringes til Almeenhedens Kundskab.

Hans Maj:t Konungen behagade härefter i Nådes yttra följande:

»Jag drager icke i tvifvel, att en revision af Riksakten påkallas af båda de förenade rikenas sanna intresse.

Jag är likaledes förvissad, att en sådan revision icke med framgång kan företagas på annat sätt, än att en Komité af insigtsfulle, med högt medborgerligt förtroende omfattade män från båda rikena, efter öfvervägande af ämnet, fram-

»Jeg drager ikke i Tvivl, at en Revision af Rigs-Acten paakaldes af begge de forenede Rigers sande Interesse.

Jeg er ligeledes forvisset om, at en saadan Revision ikke med Nytte vil kunne foregaae paa anden Vei, end at en Comitee af indsigtsfulde og med høi medborgerlig Tillid udrustede Mænd fra begge Riger, efterat have grandsket Sagen, gjør

ställa förslag till de föreningsstadganden, som ansees böra ersätta de nu gällande. I afseende å den riktning, som åt revisionen bör gifvas, vill Jag, efter att hafva låtit Mig föredragas de inom båda Statsråden afgifna betänkanden, här hafva uttalat, att revisionen icke bör vara bunden vid vissa förut bestämda punkter och att de nya bestämmelserna icke allenast böra hvila på den principiella likhet, som måste utgöra grundvalen för föreningen emellan två fria och sjelfständiga folk, utan att de också böra affattas med försigtigt hänseende till det bestående och blott åsyfta att förbättra detta i de riktningar, der förbättring påtagligen kräves af den större insigt och fördomsfrihet, som bör vara vunnen genom ett halft århundrades framsteg, och framför allt i de riktningar, der full trygghet för det ena eller båda rikenas intressen erkännes nu icke vara för handen, men kunna helt och hållet eller i större mån än för närvarande tillvägabringas. Derjemte böra de nya stadgandena, genom en bestämdare och fullständigare

Förslag til de Unionsbestemmelser, som antages at burde afløse de nu gjældende. Med Hensyn til den Retning, Revisionen bør gives, vil Jeg, efterat have ladet Mig foredrage de af begge Statsraad afgivne Betænkninger, her have udtalt, at Revisionen ikke bør være bunden til visse forud fastsatte Punkter, og at de nye Bestemmelser ikke alene bør hvile paa den principielle Lighed, som maa udgjøre Grundvolden for Foreningen mellem tvende frie og selvstændige Folk, men at de ogsaa bør affattes med forsigtigt Hensyn til det Bestaaende og kun tilsigte at udbedre dette i de Retninger, hvor Udbedring klarligen kræves af den større Indsigt og Fordomsfrihed, som bør være vunden gennem et halvt Aarhundredes Fremskridning, og fremfor Alt i Retninger, hvor fuld Betryggelse for det ene eller begge Rigers Interesse erkjendes nu ikke at være forhaanden, men at kunne heelt eller i større Mon end end for Tiden tilveiebringes. Derhos bør de nye Bestemmelser hæve nu bestaaende Utydeligheder gennem en be-

affattning, undanrödja nu befintliga otydligheter. Att föreningen icke föres genom en sådan revision utom det område, som låter förena sig med dess ursprungliga syfte och karakter, samt med hvartdera rikets sjelfständighet, — därför måste det finnas tillräcklig säkerhet i upplysningen och fosterlandskänslen hos de män, som kallas till ledamöter af Komitén, och slutligen i den hvartdera rikets representation tillkommande rätt att antaga eller förkasta hvad som föreslås.

En revision, utförd på ofvan anförda sätt och i ofvan antydda anda, skulle, så hoppas Jag, med Försynens bistånd uppnå sitt mål att befästa föreningen och utvidga dess gagn för båda rikena samt på samma gång aflägsna det ömsesidiga missnöje, som i de sednaste åren gifvit sig tillkänna och som Jag med bekymmer bevittnat.

När Jag, oansedt det anförda, nu icke vill fatta beslut om at låta en revision, sådan som den omförmälda, sättas i verket, bestämmes Jag endast af den öfvertygelsen, att det närvarande ögonblicket icke är därför gynnsamt.

stemtere og fuldstændigere Affatning. At Foreningen ikke ved en saadan Revision föres ud over det Omraade, der lader sig forene med dens oprindelige Tendents og Charaktere samt med hvert af Rigerne Selvstændighed, derfor vil der have fornøden Sikkerhed i de Mænds Oplysning og Fædrenelandssind, som kaldes til Medlemmer af Comiteen, og sluttelig i den hvert Riges Repræsentation tilkommende Ret til at antage eller forkaste det Foreslaaede.

En Revision, udført paa den oven anførte Maade og i den oven antydede Aand, vilde — saa haaber Jeg — med Forsynets Bistand naae sit Maal, at befæste Foreningen og udvide dens Gavn for begge Riger, og paa samme Tid fjerne den gjensidige Misnoie, som i de seneste Aar har givet sig tilkjende, og til hvilken Jeg med Bekymring har været Vidne.

Naar Jeg, uanseet det Anførte, ikke nu vil fatte Beslutning om at lade en Revision som den omhandlede iværksætte, bestemmes Jeg alene ved Overbeviisningen om, at det nærværende Tidspunct ikke dertil er gunstigt.

I det hopp, att båda rikenas representationer skola understödja Mina sträfvanden att bringa detta ärende till en lycklig utgång och att derföre den tid icke är aflägsen, da Jag med full förtröstan till den upplysta meningen i båda länderna skall kunna skrida till verket, förordnar Jag, att i anledning af den väckta frågan om en revision af det gällande föreningsfördraget emellan Sverige og Norrige någon åtgärd för närvarande icke bör vidtagas.

Under tiden är Jag sinnad att låta Mig i sammansat Stats-Råd föredragas de ärenden, hvilka äro af sådan beskaffenhet, som hittills vanligen ansetts påkalla dylik gemensam behandling, om än undantag derifrån någon gång egt rum.

I afseende å offentliggörandet af handlingar, som belysa revisionsfrågans behandling intill närvarande tidpunkt, bifaller Jag hvad det sammansatta Stats-Rådets ledamöter tillstyrkt.»

In fidem
N. Becker.

I det Haab, at begge Rigers Repræsentationer ville understøtte Mine Bestræbelser for at bringe dette Anliggende til en lykkelig Udgang, og at derfor den Tid ikke er fjern, da Jeg med fuld Fortrøstning til den oplyste Mening i begge Lande vil kunne skride til Værket, befaler Jeg, at der i Anledning af det vakte Spørgsmaal om en Revision af den gjældende Forenings-Act mellem Sverige og Norge for Tiden ingen Foranstaltning bliver at træffe.

Imidlertid er det Min Agt at lade Mig i sammensat Statsraad foredrage Sager af saadan Beskaffenhed, som hidtil i Almindelighed ere blevne anseet egnede til at paakalde en fælles Behandling, om end Undtagelse derfra nogen Gang kan have fundet Sted.

Med Hensyn til Offentliggjørelsen af Actstykker, som belyse Revisions-Spørgsmaalets Behandling indtil nærværende Tidspunct, bifalder Jeg hvad Medlemmerne af det sammensatte Statsraad have tilraadet.»

Expederes.
Carl.

G. Sibbern.